

**STRATEGIA ROZWOJU
PONADLOKALNEGO
PRZYGRANICZNEGO
OBSZARU
FUNKCJONALNEGO
AKTYWNE POGRANICZE
NA LATA 2022-2030**

PROJEKT grudzień 2022

STRESZCZENIE

DOKUMENT OPRACOWANY PRZEZ
DWANAŚCIE GMIN AKTYWNEGO
POGRANICZA: HANNA, JANÓW
PODLASKI, KODEŃ, KONSTANTYNÓW,
MIASTO TERESPOL, LEŚNA PODLASKA,
PISZCZAC, ROKITNO, SŁAWATYCZE,
TERESPOL, TUCZNA, ZALESIE

PRZESŁANKI OPRACOWANIA STRATEGII	2
<i>Samorządy wobec nowych wyzwań społecznych i gospodarczych.....</i>	<i>2</i>
<i>Polityka regionalna na poziomie europejskim i krajowym</i>	<i>4</i>
ZAKRES I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII	9
WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	12
<i>Demografia.....</i>	<i>12</i>
<i>Turystyka</i>	<i>12</i>
<i>Edukacja</i>	<i>12</i>
<i>Kultura.....</i>	<i>13</i>
<i>Kondycja społeczna (Zdrowie, Usługi Społeczne, Aktywność Obywatelska).....</i>	<i>13</i>
<i>Gospodarka</i>	<i>13</i>
<i>Infrastruktura komunalna, Ochrona środowiska</i>	<i>14</i>
ANALIZA SWOT	15
WIZJA, CEL STRATEGICZNY I CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA I WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	17
SPÓJNOŚĆ Z CELAMI POLITYKI REGIONALNEJ STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO	26
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	30
<i>Ustalenia regionalnych dokumentów strategicznych i planistycznych</i>	<i>30</i>
<i>Położenie obszaru w krajowych i międzynarodowych systemach przyrodniczych</i>	<i>32</i>
<i>Położenie obszaru w krajowych i międzynarodowych systemach infrastrukturalnych.....</i>	<i>32</i>
<i>Uwarunkowania wewnętrzne.....</i>	<i>35</i>
<i>Model struktury funkcjonalno-przestrzennej</i>	<i>43</i>
<i>Ustalenia i rekomendacje dla lokalnych dokumentów planistycznych</i>	<i>47</i>
TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA, OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI, OBSZARY FUNKCJONALNE	51
ZASADY I STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROCESEM WDRAŻANIA STRATEGII	56
<i>Zasady zarządzania</i>	<i>56</i>
<i>Struktura systemu zarządczego</i>	<i>57</i>
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	59
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	61
PARTYCYPACJA SPOŁECZNA W PROCESIE OPRACOWANIA STRATEGII.....	62
<i>Procesy partycypacyjne – Współpraca z interesariuszami na etapie opracowywania strategii.....</i>	<i>62</i>
<i>Warsztaty w gminach aktywnego pogranicza</i>	<i>63</i>
<i>Ankieta dla mieszkańców.....</i>	<i>68</i>
ZAŁĄCZNIK 1. LISTA PROJEKTÓW REALIZUJĄCYCH CELE STRATEGICZNE.....	0
ZAŁĄCZNIK 2. FISZKI PROJEKTOWE ZŁOŻONE W RAMACH NABORU PROPOZYCJI PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW O STRATEGICZNYM ZNACZENIU DLA REALIZACJI CELÓW STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO 2030.....	0

SAMORZĄDY WOBEC NOWYCH WYZWAŃ SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH

Ze względu na coraz szybciej zachodzące zmiany w różnych sferach naszego życia (społecznego, gospodarczego, kulturowego i wiele innych), a także dynamiczne zmiany w otoczeniu zewnętrznym, w tym procesy globalizacji, zmiany klimatyczne, a obecnie także zmiany spowodowane kryzysem światowym związanym z pandemią COVID 19, niezbędnym jest podjęcie działań związanych ze stworzeniem nowej wizji rozwoju obejmującej obszar dwunastu gmin Aktywnego Pogranicza. Dodatkowo nowelizowana ustawa o samorządzie gminnym i ustawa o prowadzeniu polityki rozwoju wprowadziła możliwość wspólnego opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego. Ustawa o samorządzie gminnym weszła w życie 13 listopada 2020 i zgodnie z jej zapisami gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium. Ww. strategia łączy ze sobą sferę społeczno-gospodarczą i przestrzenną. Jest także dokumentem stanowiącym ramy strategiczne dla aplikowania ośrodki unijne. Kolejną istotną przesłanką opracowania nowego dokumentu jest także zapewnienie spójności z nowymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego (Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 czy Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030).

Ważnym elementem wymuszającym potrzebnego przededefiniowania wyzwań rozwojowych są także nowe potrzeby gmin i jej mieszkańców. Wiąże się to w szczególności ze zmianą świadomości, szerszym dostępem do wszelakiego rodzaju informacji, zmianą oczekiwań oraz aspiracji. Z drugiej strony często przekłada się to na pozytywne aspekty w rozwoju gminy – większą chęć uczestniczenia w życiu gmin i potrzebę współdecydowania.

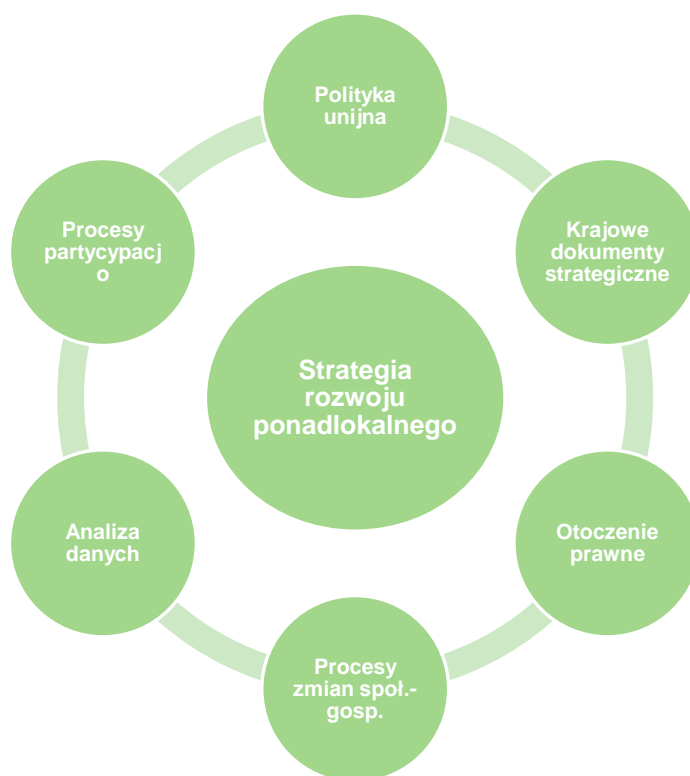
Możliwość uzyskania wsparcia z funduszy zewnętrznych, w związku z między innymi nową perspektywą finansową lat 2021-2027, a także Krajowym Planem Odbudowy wymusza potrzebę zaplanowania działań inwestycyjnych, które z wykorzystaniem nowych środków będą mogły zmienić sytuację mieszkańców poszczególnych gmin, ale także całego obszaru Aktywnego Pogranicza.

Nowym zjawiskiem, które wpływa na budowanie strategii i kształtowanie długoterminowej polityki jest z całą pewnością konieczność reakcji na pandemię koronawirusa i jej skutki społeczno-gospodarcze, które odczuwać będziemy przez kilka najbliższych lat. W tym kontekście bardzo istotnym staje się także budowanie odporności obszaru – w kontekście zmian klimatycznych, kryzysów społecznych, epidemiologicznych czy innych, z wykorzystaniem endogenicznych zasobów danego terytorium. Bardzo istotnym elementem jest podkreślanie rosnącego znaczenia współpracy – usprawnianie dotychczasowych i poszukiwanie nowych mechanizmów koordynacji międzysektorowej i międzyinstytucjonalnej, współdziałanie ponad granicami administracyjnymi, budowanie strategii całej wspólnoty lokalnej, ale także partnerstwo na etapie wdrażania.

W związku z powyższym, w obszarach społecznym, gospodarczym i środowiskowym dokonano analizy w oparciu o dostępne dane koncentrując się na powiązaniach funkcjonalnych poszczególnych gmin Aktywnego Pogranicza ze szczególnym uwzględnieniem wspólnych problemów, ale przede wszystkim wspólnych potencjałów rozwojowych, które mogą stać się kołem napędowym rozwoju.

Diagnoza, a przede wszystkim wnioski wypracowane na jej podstawie, a także w wyniku spotkań z mieszkańcami, przeprowadzanych ankiet i innych działań partycypacyjnych

umożliwiły przeprowadzenie analizy SWOT oraz określenie kierunków rozwoju wraz z celami wskazującymi główne obszary aktywności gmin partnerskich w latach 2021-2030.

Źródło: opracowanie własne

POLITYKA REGIONALNA NA POZIOMIE EUROPEJSKIM I KRAJOWYM

Nowe podejście do polityki regionalnej widoczne jest zarówno na poziomie europejskim, jak i krajowym. Wiąże się ona z jednej strony z planowaną polityką spójności po roku 2020, a z drugiej z nowym paradygmatem rozwoju uwzględnionym w strategicznych dokumentach krajowych, gdzie szczególną wagę przykładana jest do zrównoważonego modelu rozwoju, który w szczególności ma wspierać obszary znajdujące się w trudnej sytuacji.

Źródło: Komisja Europejska

Na poziomie europejskim w projektach rozporządzeń związanych z perspektywą finansową 2021-2027 wskazano pięć głównych celów przyświecających inwestycjom Unii Europejskiej w latach 2021–2027 zaznaczając jednocześnie, że **inwestycje w rozwój regionalny będą wyraźnie skoncentrowane na celach 1 i 2**. Od 65% do 85% środków z EFRR i Funduszu Spójności zostanie przydzielonych na te priorytety, zależnie od względnej zamożności państw członkowskich.

- **Cel 1: bardziej inteligentna Europa** przez innowacje, cyfryzację, transformację gospodarczą oraz wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw
- **Cel 2: bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa** wdrażająca porozumienie paryskie i inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii oraz w walkę ze zmianami klimatu;
- **Cel 3: lepiej połączona Europa** ze strategiczną infrastrukturą transportową i sieciami cyfrowymi;
- **Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym** wdrażająca europejski filar praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej;
- **Cel 5: Europa bliżej obywateli** przez wspieranie oddolnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE.

Szczególnie istotny jest tutaj Cel 5, który ma być realizowany w oparciu o strategie terytorialne (art. 23 projektu rozporządzenie ogólnego), które zawierają w szczególności:

- 1) obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;

- 2) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru z uwzględnieniem wyzwań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 3) opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjału;
- 4) opis włączenia partnerów zgodnie z art. 6 projektu rozporządzenia ogólnego w przygotowanie strategii i jej wdrożenie.

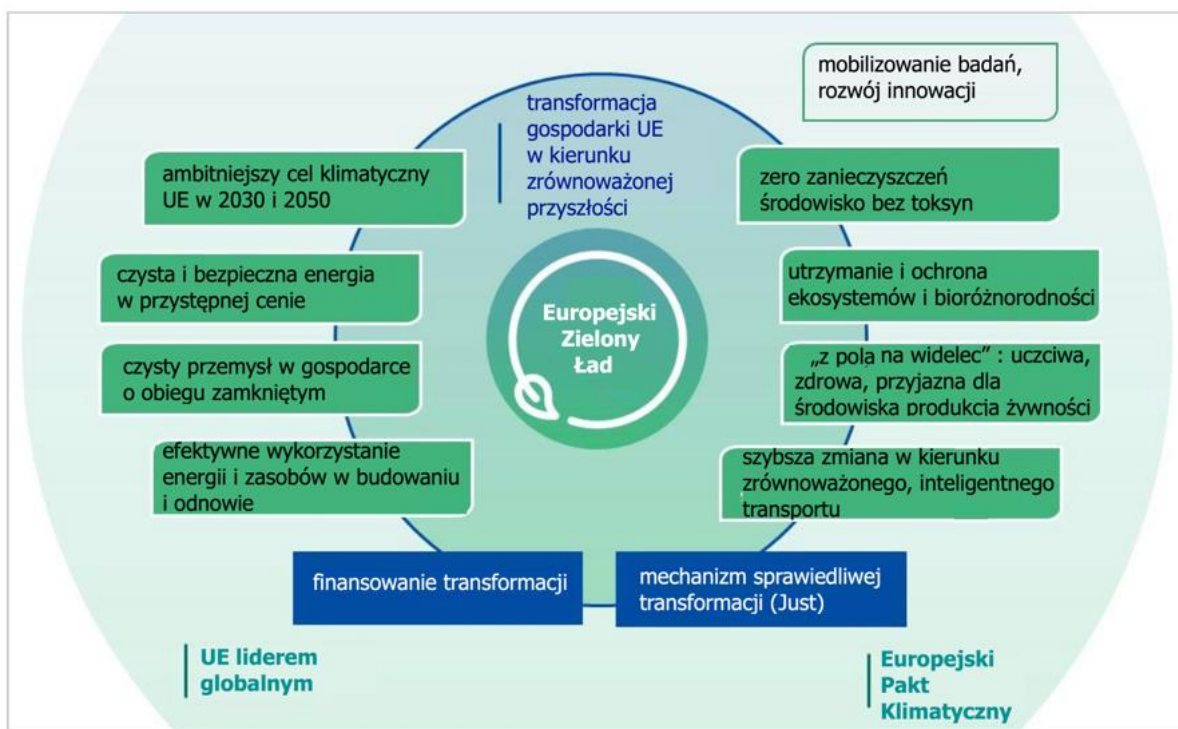
Strategie terytorialne mogą również zawierać wykaz operacji, które mają być wspierane. Biorąc pod uwagę zakres strategii rozwoju ponadlokalnego wynikający z ustawy o samorządzie gminnym (art. 10e ust. 3) może być ona traktowana jako strategia terytorialna, co oznacza, że na jej podstawie w oparciu o zawiązanie faktycznego partnerstwa, można wdrażać tzw. instrument terytorialny.

Istotnym dokumentem na poziomie europejskim niewątpliwie w dużym stopniu wpływającym na procesy zarządzania strategicznego jest dokument opublikowany przez Komisję Europejską w dniu 11 grudnia 2019 r. pod nazwą **Europejski Zielony Ład**, który jest nową strategią na rzecz wzrostu i którego celem jest przekształcenie Unii Europejskiej w terytorium neutralne dla klimatu, które w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto, w tym również gazów pochodzących od zwierząt (CO₂ i metan) i w ramach której wzrost gospodarczy będzie niezależny od eksploataowania zasobów naturalnych. Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających:

- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym
- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu.

Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:

- inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska,
- wspieranie innowacji przemysłowych,
- wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego,
- obniżenie emisyjności sektora energii,
- zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków,
- współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

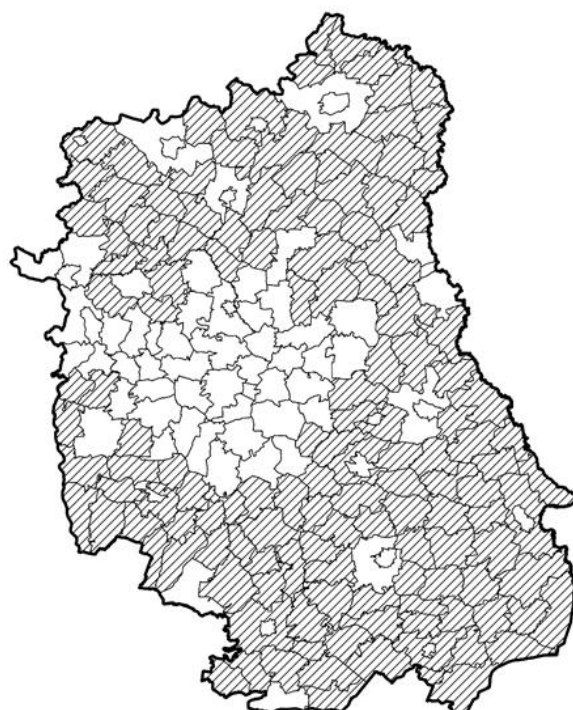
Źródło: Europejski Zielony Ład, Bruksela dnia 11 grudnia 2019 r. COM (2019) 640 final

Na poziomie krajowym jednym z założeń kształtowania polityki rozwoju regionalnego jest wzmocnienie roli wymiaru terytorialnego i podejścia zintegrowanego, które zakłada między innymi opracowanie dokumentów integrujących zagadnienia odnoszące się do wymiaru społecznego i gospodarczego, zapewnienie skutecznych mechanizmów realizacji planowanych przedsięwzięć oraz powiązanie działań podmiotów odpowiedzialnych za politykę rozwoju na danym obszarze. W tym kontekście należy odnieść się do co najmniej dwóch krajowych dokumentów strategicznych:

- **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.; tzw. SOR)**, która została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument ten wskazuje, że poza makroekonomicznymi wyzwaniem stojącymi przed polską gospodarką (tzw. pięć pułapek rozwojowych: średniego dochodu, braku równowagi, przeciętnego produktu, demograficznej oraz słabości instytucjonalnej), ważnymi barierami dla rozwoju Polski uznano rozwarstwienie społeczne i utrzymujące się zróżnicowania przestrzenne w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. SOR wśród trzech celów wskazuje cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Z punktu widzenia rozwoju gmin Aktywnego Pogranicza ważna jest deklaracja rządu, że będzie dążył, aby polityka regionalna wzmocniała terytorialne potencjały rozwojowe i specjalizacje, głównie w kierunku aktywizacji gospodarczej oraz aby dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego podregionów (mierzone poziomem PKB na mieszkańca) nie pogłębiały się.
- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)**, przyjętej przez Radę Ministrów 17 września 2019 r., która jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa. KSRR 2030 akcentuje wskazany w SOR rozwój

zrównoważony terytorialnie, który „rozwija i efektywnie wykorzystuje miejscowe zasoby i potencjały wszystkich terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze”. W skrócie – KSRR 2030 bardzo mocno deklaruje wsparcie obszarów charakteryzujących się mniejszymi przewagami konkurencyjnymi i problemami rozwojowymi – w tym celu zdefiniowano Obszar Strategicznej Interwencji *Obszary zagrożone trwałą marginalizacją*. KSRR akcentuje również promowanie współpracy JST w różnych układach i zasięgach terytorialnych. Zgodnie z KSRR 2030, w ramach modelu zrównoważonego terytorialnie „*polityka regionalna wspierać będzie zintegrowane interwencje wykorzystujące miejscowe zasoby i potencjały poszczególnych terytoriów oraz dostarczanie odpowiednich impulsów dla zainicjowania trwałego wzrostu i miejsc pracy w obszarach o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych*”.

Zaznaczyć należy, że gminy partnerskie Aktywnego Pogranicza w zdecydowanej większości (poza Miastem Terespol) zaliczają się do wskazanego powyżej OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Dodać można, że na terenie województwa lubelskiego aż 140 gmin należy do tej kategorii. Jednocześnie istotnym jest wskazanie, że w ramach programu Fundusze Europejskiego dla Lubelskiego 2021-2027 planowane jest wdrożenie Innego Instrumentu Terytorialnego, który będzie wspierał partnerstwa zmarginalizowanych gmin nastawione na współpracę w oparciu o ponadlokalne dokumenty strategiczne.

/// Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Rys.1 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją na terenie województwa lubelskiego

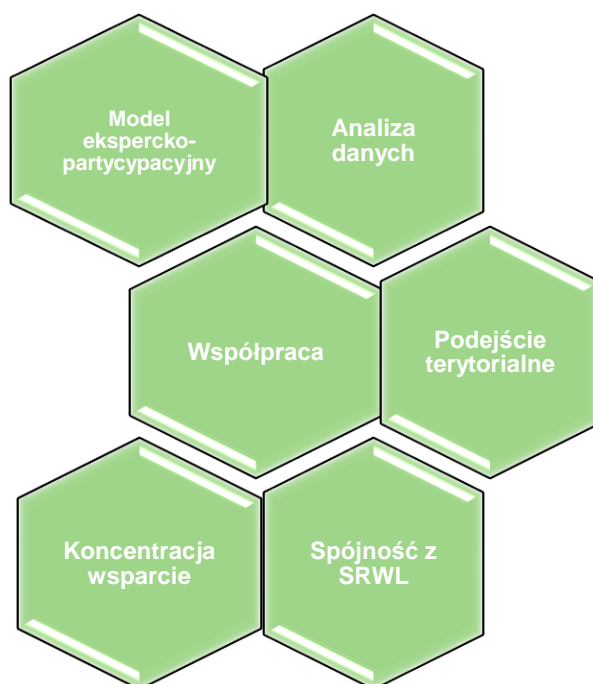
Dodatkowo wśród zasad prowadzenia polityki regionalnej KSSR wymienia zintegrowane podejście terytorialne (pakiet działań integrujących różnego rodzaju projekty np. infrastrukturalne, społeczne, edukacyjne, ochrony środowiska) oraz współpracę (partnerstwa miejsko-wiejskie, projekty partnerskie np. realizujące usługi publiczne itp.)

Powyższe podejście znalazło odzwierciedlenia w strategii Aktywnego Pogranicza, która ma nie tylko sprostać nowym wyzwaniom rozwojowym samorządów, ale też wpisać się w kierunki i zasady polityki rozwoju proponowane na poziomie krajowymi i UE.

ZAKRES I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII

Zakres strategii rozwoju ponadlokalnego został określony w art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zmienionej ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Metodyka zastosowana w strategii opiera się na poniższych zasadach, które zostały zastosowane zarówno na etapie opracowywania strategii, ale także powinny odnosić się do fazy wdrożeniowej przyjmując założenie, że dokument będzie podlegał zmianom wynikającym z procesów monitorowania i ewaluacji, o czym szerzej w rozdziale *Monitoring i Ewaluacja Strategii*.

Źródło: opracowanie własne

⇒ Model ekspercko – partycypacyjny

Polega on na szerokim udziale władz i społeczności lokalnej w pracach nad Strategią, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających min. za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz końcowe zredagowanie Strategii. W ten sposób w proces opracowywania strategii zaangażowane są zarówno władze lokalne, ale także mieszkańcy mogący współdecydować o losie swoich gmin. Jest to podejście dość trudne, wymuszające potrzebę osiągnięcia konsensusu w ramach prac z różnymi lokalnymi interesariuszami. Z drugiej strony daje ono realne szanse na włączenie się w procesy rozwojowe lokalnych partnerów, a przez to sprawia, że możliwa jest efektywna realizacja strategii. W przypadku gmin partnerskich POF zaangażowanie mieszkańców w warsztaty diagnostyczno-partycypacyjne oraz ilość pomysłów dotyczących realizacji konkretnych projektów była bardzo duża.

⇒ **Analiza danych**

Dokonano analizy danych w następujących obszarach: demografia, edukacja, kultura, kondycja społeczna (zdrowie, usługi społeczne, aktywność obywatelska), gospodarka, infrastruktura komunalna i ochrona środowiska. Zwrócono uwagę na problemy i potencjały rozwojowe w szczególności w oparciu o powiązania funkcjonalne poszczególnych gmin. Na tej podstawie zidentyfikowano kluczowe zjawiska i trendy wpływające na rozwój obszaru.

Sformułowano wnioski i określono wizję rozwoju obszaru, a także cel strategiczny i operacyjny, które pozwalają na wykorzystanie potencjałów całego obszaru i osiągnięcie wyraźnych efektów rozwojowych.

⇒ **Współpraca**

Głównym założeniem opracowania i wdrażania strategii jest współdziałanie gmin partnerskich, które podejmując decyzję o współpracy (w przypadku większości gmin POF Aktywne Pogranicze jest to kontynuacja współpracy) rozumieją korzyści z tego wynikające związane nie tylko z promowaniem współpracy na poziomie europejskim i regionalnym, co najprawdopodobniej przełoży się na realne korzyści w momencie aplikowania o środki finansowe, ale przede wszystkim widzą realne możliwości osiągnięcia celów rozwojowych razem. W szczególności dotyczy to projektów związanych z turystyką, kulturą, projektów sieciowych (np. drogi). Współpraca ma dotyczyć też wielu innych interesariuszy, aby zakładane działania miały charakter wielowymiarowy i kompleksowy.

⇒ **Podejście terytorialne**

Zintegrowane podejście terytorialne ma na celu wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych i likwidację barier w rozwoju poszczególnych obszarów województwa, gdzie w określonych dziedzinach przeprowadzona zostanie interwencja, która zapewni bardziej efektywne wykorzystanie zasobów oraz niwelację deficytów. Podjęcie interwencji w danym obszarze powinno uwzględniać specyficzne potrzeby określonych terytoriów. Polityka spójności realizowana przez Unię Europejską w ostatnich latach ewoluuje od modelu polityki redystrybucyjnej, skupiającej się na przekazywaniu środków regionom najmniej uprzywilejowanym, w kierunku polityki ukierunkowanej na wykorzystanie potencjałów endogenicznych i specyfik poszczególnych terytoriów. Tak zorientowana polityka ma się przyczynić do pełniejszego wykorzystania potencjału rozwojowego całej Unii Europejskiej, na rzecz kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności. Przesłanki dla zaproponowanego przez Komisję Europejską kształtu polityki spójności stanowią wnioski wynikające z szeregu opracowań i analiz (m.in. dorobek Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – nowy paradygmat polityki regionalnej, a także raport Fabrizio Barki „*Program dla zreformowanej polityki spójności. Podejście terytorialne w osiągnięciu celów i oczekiwań Unii Europejskiej*”). W pracach nas Strategią zastosowano zasady wynikające z podejścia terytorialnego – skupiono się na podkreślaniu potencjałów danego terytorium, na powiązaniach funkcjonalnych i przestrzennych w taki sposób, aby zidentyfikowane cele i projekty w najlepszy sposób przyczyniały się do rozwoju całego terytorium partnerstwa.

⇒ **Koncentracja wsparcia**

Określono najważniejsze dla rozwoju partnerstwa i całego terytorium obszary rozwojowe i cele. Dokonano wyboru strategicznego, w ramach którego skupiono się na potencjałach,

które mogą generować największą wartość dodaną. W związku z tym nie wszystkie obszary, w których działają gminy uznano za strategiczne.

⇒ **Spójność z SRWL**

Zachowano spójność z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku zapewniając zgodność z celami wskazanymi w dokumencie, obszarami interwencji wskazanymi dla subregionalnych obszarów strategicznej interwencji, a także zasadą zintegrowanego podejścia terytorialnego.

DEMOGRAFIA

W obszarze sytuacji demograficznej na terenie POF Aktywne Pogranicze należy zwrócić uwagę na następujące zjawiska:

- ❖ zmniejszanie się liczby ludności POF (ogólny spadek liczby ludności o ponad 6% względem 2007 r.) zarówno w kontekście ujemnego przyrostu naturalnego (jedynie w gminie Janów Podlaski w 2019 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny), jak i niekorzystnego salda migracji (tylko w gminie Leśna Podlaska w 2019 r. odnotowano dodatnie saldo migracji);
- ❖ postępujący proces starzenia się społeczeństwa (spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i zwiększanie się grupy osób starszych - szczególnie w przypadku gminy Tucza, gdzie w 2019 r. 23,1% populacji stanowiły osoby powyżej 65 roku życia).

TURYSTYKA

Na obszarze Aktywnego Pogranicza istnieje niewykorzystany w pełni potencjał turystyczny bazujący na dostępnych zasobach kulturowych i naturalnych, wokół których możliwy jest rozwój ruchu turystycznego i infrastruktury. Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na:

- ❖ skuteczną informację i promocję oferty turystycznej dostępnej na tym obszarze, głównie z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz stworzenie wspólnej sieciowej oferty ze specyficznym produktem lokalnym (np. turystyka sakralna, spływy kajakowe, ścieżki edukacyjne),
- ❖ bazę noclegowo-gastronomiczną – jej ofertę oraz dostępność – informacje na stronie internetowej lub przy użyciu mediów społecznościowych, sieciowanie,
- ❖ stworzenie spójnej marki POF Aktywne Pogranicze, która sygnowałaby działania promocyjne, sieciujące i informacyjne.

EDUKACJA

Edukacja jest jedną z najważniejszych dziedzin dla rozwoju lokalnego. Obserwowane od wielu lat trendy demograficzne mogą mieć dalszy wpływ w najbliższym czasie na decyzje dotyczące zmian sieci placówek edukacyjnych, z drugiej strony mogą również sprzyjać poprawie jakości nauczania. W kontekście sfery edukacji na obszarze POF Aktywne Pogranicze warto zwrócić uwagę na następujące zjawiska:

- ❖ spadająca liczba dzieci i młodzieży stwarza szanse poprawy warunków do nauczania (mniejsze klasy, lepsza dostępność do nowoczesnych pomocy dydaktycznych);
- ❖ lepsze warunki nauczania nie przekładają się bezpośrednio na wyniki nauczania (zdawalność egzaminów maturalnych podlega w ostatniej dekadzie znacznym fluktuacjom); zatem istotnym wyzwaniem dla obszaru Aktywnego Pogranicza będzie zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych;
- ❖ zmiany struktury absolwentów szkół średnich (wzrost popularności techników względem szkół ogólnokształcących) są dobrym prognostykiem, świadczącym o podążaniu młodych ludzi za potrzebami rynku pracy.

KULTURA

W dziedzinie kultury na obszarze POF Aktywne Pogranicze należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

- ❖ tendencja do zmiany formy uczestnictwa w kulturze z pasywnej na bardziej aktywną (spadek czytelnictwa przy jednoczesnym wzroście uczestnictwa w kołach/klubach/sekcjach działających przy instytucjach kultury), co świadczy o rosnącym zapotrzebowaniu na tego typu usługi (prawdopodobnie związanym ze starzeniem się społeczeństwa na obszarze Aktywnego Pogranicza) oraz stanowi potencjał dla działalności obywatelskiej,
- ❖ brak aktywności w dziedzinie kultury na terenie gminy Tuczn – poza bibliotekami nie funkcjonują w niej żadne ośrodki kulturalne (domy kultury, kluby czy świetlice), co biorąc pod uwagę fakt, iż jest to gmina o najwyższym odsetku osób powyżej 65 roku życia (22,5% mieszkańców) staje się nagłą potrzebą dla zagospodarowania czasu wolnego osobom starszym,
- ❖ biorąc pod uwagę wyniki warsztatów przeprowadzonych w gminach, istotnym wyzwaniem jest wzmacnianie poczucia przynależności lokalnej oraz wspieranie społeczności lokalnych m.in. poprzez kultywowanie lokalnych tradycji (np. język chachłacki), produktów lokalnych czy imprez związanych z lokalną historią (tj. Biegi Radziwiłłowskie w Sławatyczach, Bieg Sapiehów w Kodniu),
- ❖ potrzeba promocji wydarzeń kulturalnych w ramach wspólnej marki POF Aktywne Pogranicze.

KONDYCJA SPOŁECZNA (ZDROWIE, USŁUGI SPOŁECZNE, AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA)

W kontekście kondycji społeczności lokalnych na obszarze POF Aktywne Pogranicze należy zwrócić uwagę na następujące zjawiska:

- ❖ obserwowany w ostatnim dziesięcioleciu spadek udzielonych porad lekarskich, liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej czy liczby pobieranych zasiłków rodzinnych jest z jednej strony pozytywnym kierunkiem zmiany, jednak w dużej mierze może być konsekwencją zmniejszającej się populacji mieszkańców Aktywnego Pogranicza,
- ❖ należy nadal prowadzić działania zmierzające do niwelowania współzależnych przyczyn trudnej sytuacji życiowej, tj. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm,
- ❖ niewystarczająca na obszarze POF Aktywne Pogranicze oferta działań aktywizujących osoby starsze, których udział w populacji jest coraz większy.

GOSPODARKA

Sektor gospodarczy jest kluczowy dla zapewnienia rozwoju danego obszaru, ponieważ głównym (choć nie jedynym) elementem wpływającym na decyzje o emigracji jest brak możliwości znalezienia pracy możliwie zgodnej z aspiracjami danej osoby (zarówno w wymiarze finansowym, jak i pozafinansowym). W kontekście sfery gospodarczej należy podkreślić następujące zjawiska i fakty dotyczące POF Aktywne Pogranicze:

- ❖ tradycyjne kierunki gospodarki rolnej (bardzo niska produkcja w gospodarstwach specjalistycznych);

- ❖ mało korzystna struktura wielkościowa przedsiębiorstw oznaczająca brak konsolidacji i ciągle niewielką liczbę dużych firm o potencjale innowacyjnym oraz zasobach wystarczających, by realnie konkurować na rynkach zagranicznych i włączać się w międzynarodowe łańcuchy wartości;
- ❖ coraz lepsza sytuacja na rynku pracy, wynikająca z ogólnych trendów na rynku pracy oraz częściowo z rozwoju przedsiębiorczości, co może stwarzać problemy z zapewnieniem pracowników w nieodległej przyszłości;
- ❖ brak terenów inwestycyjnych na obszarze wokół głównych szlaków komunikacyjnych (obecnie istniejących i planowanych), dzięki którym możliwe byłoby przyciągnięcie firm o większym potencjale finansowym i kadrowym.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA, OCHRONA ŚRODOWISKA

Funkcjonujące rozwiązania w zakresie infrastruktury komunalnej są ważnym czynnikiem pomagającym zachować środowisko, w którym żyje człowiek, w możliwie dobrym stanie. Jakość środowiska jest coraz częściej postrzegana – obok możliwości zarobkowania – jako ważny czynnik przy podejmowaniu decyzji o zamieszkaniu. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na następujące informacje dotyczące POF Aktywne Pogranicze:

- ❖ słabe wyposażenie w sieć gazową (ograniczenie do terenu 3 gmin) przekłada się na rozwój zakładów przetwórstwa przemysłowego oraz wysokie zanieczyszczenie powietrza w okresie grzewczym;
- ❖ niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna (obok kryterium efektywności kosztowej, które wypada niekorzystnie w przypadku terenów wiejskich o niskiej gęstości zaludnienia negatywnie przedstawia się aspekt kryterium efektywności środowiskowej);
- ❖ niedostateczny poziom prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, który negatywnie wpływa na aspekt kryterium efektywności środowiskowej
- ❖ środowisko przyrodnicze POF jest dość przeciętne, o czym świadczą dane dotyczące istniejących form ochrony przyrody.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na analizie czterech czynników:

- ❖ **S** (strengths) – silne strony,
- ❖ **W** (weaknesses) – słabe strony,
- ❖ **O** (opportunities) – szanse,
- ❖ **T** (threats) – zagrożenia.

Analizowane czynniki można podzielić według dwóch kryteriów: miejsca występowania oraz charakteru oddziaływania. Ze względu na miejsce powstania i (lub) występowania czynnika wyróżniamy elementy wewnętrzne (czyli w obrębie analizowanej organizacji, jednostki) i zewnętrzne wobec niej (czyli zachodzące w otoczeniu). Natomiast biorąc pod uwagę kryterium charakteru oddziaływania, czynniki dzielimy na pozytywne oraz negatywne:

- ❖ **czynniki wewnętrzne pozytywne (silne strony)** to inaczej silne lub mocne strony danej jednostki, czyli atuty. To cechy, które wyróżniają analizowane terytorium od innych jednostek i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną.
- ❖ **czynniki wewnętrzne negatywne (słabe strony)** to inaczej słabe strony obserwowane na danym terytorium będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów;
- ❖ **Czynniki zewnętrzne pozytywne (szanse, czyli szanse, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy;**
- ❖ **Czynniki zewnętrzne negatywne (zagrożenia),** czyli zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla danego terytorium. Istniejące zagrożenia wyraźnie osłabiają też silne strony, a także mogą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Potencjał do wykorzystania energetyki słonecznej oraz osiągnięcia samowystarczalności energetycznej2. Potencjał turystyczny – położenie geograficzne (rzeka Bug, lasy), ilość obiektów dziedzictwa kulturowego oraz funkcjonujące szlaki turystyczne3. Współpraca i chęć jej kontynuacji w ramach Inicjatywy Aktywne Pogranicze (umowa pomiędzy 12 samorządami)4. Doświadczenie w realizacji projektów oraz umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych5. Potencjał związany z lokalną społecznością i jej zaangażowaniem w sprawy dotyczące rozwoju lokalnego6. Korzystne położenie geograficzne na przecięciu szlaków komunikacyjnych w ramach Północnego Pasma	1. Stale zmniejszająca się liczba ludności (ujemny przyrost naturalny, niekorzystne saldo migracji i starzenie się społeczeństwa)2. Brak wspólnej marki, która byłaby znakiem rozpoznawczym dla obszaru, lokalnych produktów, produktów turystycznych itp.3. Braki w infrastrukturze komunalnej (sieć kanalizacyjna oraz gazowa), które przekładają się na wyższe koszty ekologiczne oraz na niższą atrakcyjność inwestycyjną4. Braki w infrastrukturze drogowej5. Niedostateczna oferta terenów inwestycyjnych* / brak wspólnej oferty inwestycyjnej6. Stosunkowo niski poziom edukacji, co przekłada się na jakość rynku pracy7. Braki w infrastrukturze zdrowotnej

Aktywności Gospodarczej (terminale w Małaszewiczach, przejście graniczne, planowana autostrada A2, potencjał związany z tworzeniem i funkcjonowaniem nowego Szlaku Jedwabnego) 7. Potencjał międzynarodowy – stadnina koni arabskich w Janowie Podlaskim	8. Niedostatecznie rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna 9. Niska świadomość ekologiczna
SZANSE 1. Nowa perspektywa finansowa 2021-2027, ze szczególnym uwzględnieniem podejścia terytorialnego oraz koncepcji oddolnego projektowania działań 2. Nowa paradygmat polityki rozwojowej przedstawiony w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – zasady prowadzenia polityki regionalnej m.in.: zintegrowane podejście terytorialne, współpraca, koncentracja 3. Rozwój marki wspólnej, w tym rozwój produktów lokalnych, system identyfikacji wizualnej 4. Stworzenie wspólnego i kompleksowego produktu turystycznego (nowe projekty sieciowe np. wspólne ścieżki rowerowe, kajakowe, piesze) 5. Stworzenie wspólnego systemu informacji turystycznej z wykorzystaniem Internetu (m.in. media społecznościowe) 6. Stworzenie obszaru współpracy ponadgranicznej oraz wprowadzenie małego ruchu granicznego 7. Wsparcie stworzenia i rozwoju grup producenckich oraz wytworzenia specjalizacji rolniczych obszaru 8. Współpraca i partnerstwo z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami (wspólne strategie, projekty, realizacja działań kluczowych z punktu widzenia podmiotów publicznych).	ZAGROŻENIA 1. Coraz większe finansowe obciążenie gmin wynikające z regulacji prawnych na poziomie krajowym (m.in. szkolnictwo, podatki) 2. Brak środków własnych na realizację inwestycji rozwojowych 3. Ruch kolejowy: decyzje strategiczne podejmowane na poziomie krajowym 4. Niewystarczające możliwości przyłączeniowe do sieci PGE w kontekście rozwoju energetyki słonecznej (fotowoltaiki) 5. Brak właściwych dokumentów planistycznych stanowi niestabilną podstawę do podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz tworzenia polityk rozwojowych 6. Kolejne kryzysy epidemiologiczne lub innego rodzaju wpływające na sytuację na świecie, w Polsce, w regionie oraz partnerstwie

WIZJA, CEL STRATEGICZNY I CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA I WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Wizja, cel główny, cele strategiczne oraz cele operacyjne są wynikiem prac diagnostycznych, warsztatów z mieszkańcami przeprowadzonych we wszystkich gminach Aktywnego Pogranicza, a także wizji rozwoju, którą współtworzyli mieszkańcy całego terytorium wraz z przedstawicielem władz samorządów. W trakcie warsztatów ich uczestnicy (przedstawiciele mieszkańców, przedsiębiorcy, radni, sołtysi, pracownicy jednostek samorządu i wiele innych) wskazali początkowo obszary, które są istotne z punktu widzenia rozwoju gmin, a także całego partnerstwa. Wskazane obszary są też istotne z punktu widzenia realizacji przedsięwzięć zintegrowanych. Wśród tych obszarów wymienić należy:

- ⇒ Ochrona środowiska, adaptacja do zmian klimatu oraz mała retencja
- ⇒ Polityka społeczna i edukacja
- ⇒ Kultura i dziedzictwo kulturowe:
- ⇒ Turystyka
- ⇒ Marketing terytorialny
- ⇒ Rozbudowa infrastruktury – mobilność oraz TIK.

Dodatkowo najbardziej istotne działania z punktu widzenia rozwoju obszaru zostały także wskazane przez uczestników ankiety internetowej, w której poproszono respondentów o wskazanie obszarów czy też zadań najważniejszych dla rozwoju i podniesienia jakości życia na obszarze Aktywnego Pogranicza. Poniżej wskazano najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

46,7% - Poszukiwanie inwestorów

43,1% - Wspieranie lokalnych przedsiębiorców

38,7% - Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg, chodników, parkingów, ścieżek rowerowych

27% Wsparcie wykorzystania OZE

24,1% - Rozwój transportu publicznego

19,7% - Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej i społecznej

16,8 % - Rozwój sieci szerokopasmowej

Biorąc pod uwagę wyniki diagnozy, opinie mieszkańców, a także wiele spotkań z przedstawicielami samorządów, sformułowano następującą wizję rozwoju POF Aktywne Pogranicze:

Przygraniczny Obszar Funkcjonalny będzie ważnym ośrodkiem wzrostu na terenie województwa lubelskiego, gdzie wdrażane będą przedsięwzięcia, które wpłyną pozytywnie na rozwój gospodarczy i które będą istotne dla aktualnych i przyszłych mieszkańców terenu partnerstwa. W działania rozwojowe będą zaangażowani wszyscy mieszkańcy obszaru tak, aby stworzyć miejsce przyjazne do życia, w jak największym stopniu samowystarczające, wzmacniające jego walory, gdzie wszyscy dbają o środowisko naturalne i wspólnie przyczyniają się do stworzenia i rozwoju marki terytorialnej. Aktywne Pogranicze stanie się miejscem, z którego mieszkańcy będą dumni. Obszar będzie się też wykazywał odpornością na różnego rodzaju nieprzewidziane wydarzenia – klęski epidemiologiczne, żywiołowe itp.

Przygraniczny Obszar Funkcjonalny Aktywne Pogranicze będzie się rozwijał w sposób trwały, odpowiedzialny i zrównoważony przy poszanowaniu jego walorów przyrodniczych z myślą o przyszłych pokoleniach. Celem rozwoju gospodarczego będzie stworzenie pozycji konkurencyjnej obszaru uwzględniającej rozwój zrównoważonego rolnictwa oraz poszanowanie praw mieszkańców przez realizację działań mających na celu włączenie społeczne. Niezbędne działania dotyczące wzmocnienia istniejącej infrastruktury oraz wypełnienie luk w tym zakresie będą kontynuowane.

Współpraca z instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość, z uwzględnieniem działalności rolniczej (m.in. Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli) prowadząca do skrócenia łańcucha dostaw, wykorzystania innowacyjnych technologii (w tym także współdziałanie i wspólna realizacja projektów ze szkołami wyższymi m.in. Państwową Szkołą Wyższą w Białej Podlaskiej), a także działania podejmowane na rzecz promowania lokalnych zasobów i stosowania innowacyjności produktowej, usługowej oraz organizacyjnej doprowadzą do rozwoju lokalnej społeczności. Wspieranie stref ekonomicznych i terenów inwestycyjnych, współpraca z poziomem regionalnym i krajowym w tym zakresie, poprawi konkurencyjność całego obszaru. Istotnym elementem wszystkich działań będzie umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych, a także rozwój współpracy w różnych sektorach, z uwzględnieniem sektora rolno-spożywczego.

Istotnym elementem rozwoju Aktywnego Pogranicza będzie aktywna społeczność, które będzie wspierała zmiany, ale przede wszystkim będzie ich aktywnym kreatorem. Sprawnie funkcjonujący system edukacji, wykorzystujący możliwości wynikające z technologii informacyjno-komunikacyjnych, umożliwiający zdobycie i poszerzenie kompetencji adekwatnie do istniejących potrzeb, organizację dodatkowych zajęć, będzie rozwijany i wspierany. Kolejną istotną kwestią będzie budowanie szybkiego dostępu do sprawnego systemu opieki zdrowotnej oraz rozwinięta profilaktyka zdrowotna wykorzystująca nowe narzędzia informatyczne. Ze względu na trendy demograficzne, opieka nad osobami zależnymi (w tym seniorami) będzie jednym z głównych wyzwań stojących przed gminami i całym partnerstwem, stąd istotna będzie w tym zakresie koordynacja działań i realizacja wspólnych projektów.

Wysoką jakość życia zapewni mieszkańcom dobry stan środowiska naturalnego, łatwy dostęp do sprawnie działającej infrastruktury społecznej oraz adekwatna do potrzeb infrastruktura techniczna, a także zwiększone wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, co prowadzi do uzyskania niezależności energetycznej. Powszechny dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej zapewni nie tylko wysoką jakość środowiska naturalnego, ale również zaspokoi aspiracje cywilizacyjne mieszkańców. Zdegradowanym obszarom przywrócone zostaną ich dawne lub zostaną nadane nowe funkcje. Zintensyfikowany zostanie rozwój turystyki, który oparty będzie o budowanie produktów sieciowych i współpracę (współpraca w tym zakresie dotyczyć będzie gmin, ale także jednostek zewnętrznych, które wspierać będą partnerstwo jak na przykład uczelnie wyższe, w tym Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), odrestaurowane będą zabytki, które zintensyfikują rozwój turystyki. Wysoki standard instytucji kultury wzmocni te procesy. Elementem rozwoju obszaru oraz wykorzystania jego przygranicznego charakteru będzie współpraca ze wschodnimi sąsiadami i budowanie dobrosąsiedzkich stosunków.

Prowadzone będą wielokierunkowe działania związane z rozwojem społeczeństwa informatycznego oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu cyfrowemu. Poprawi się m.in. ilość i jakość oferowanych e-usług.

Podsumowując, połączenie działań w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej sprawi, że Przygraniczny Obszar Funkcjonalny Aktywne Pogranicze stanie się bardziej atrakcyjnym do życia i będzie umiejętnie wykorzystywać swoje przewagi konkurencyjne dzięki wielosektorowej i partnerskiej współpracy.

W celu identyfikacji celów oraz ich uporządkowania zastosowania następujący podział oraz określono:

- ⇒ **cel główny**,
- ⇒ **cele strategiczne** – bezpośrednio związane z celem głównym,
- ⇒ **cele operacyjne** – każdy z tych celów wiąże się bezpośrednio z celem strategicznym,
- ⇒ **działania** – są to uszczegółowienia celów operacyjnych, ale ważne jest, że są to raczej grupy projektów, a nie konkretne projekty i zadania
- ⇒ **projekty** – są elementem wdrożenia strategii.

Cel główny Strategii będzie realizowany poprzez osiągnięcie trzech celów strategicznych. Łącznie osiągnięcie wszystkich celów Strategii ma urzeczywistnić sformułowaną wizję rozwoju terytorium do 2030 roku.

Wyznaczone cele strategiczne stawiają przed sobą nie tylko władze poszczególnych gmin (oczywiście od nich zależeć będzie tworzenie odpowiednich warunków dla jej wdrożenia), ale cała wspólnota samorządowa partnerstwa. W efekcie dotyczyć one mają nie tylko urzędników i polityków, ale każdej osoby, kto mieszka lub funkcjonuje na terenie partnerstwa. Istotnym jest więc aby w realizację Strategii silniej włączyć wszystkich – podmioty „zbiorowe” takie jak instytucje, firmy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jak i każdego indywidualnie, w tym przedsiębiorców, społeczników, i wszystkich innych mieszkańców. Osiągnięcie celów będzie monitorowane dzięki systemu wskaźników, który będzie spójny i podporządkowany

jako całość monitorowaniu celów operacyjnych, a w konsekwencji strategicznych. Aby umożliwić sprawne prowadzenie ewaluacji wskaźniki będą spełniały następujące kryteria:

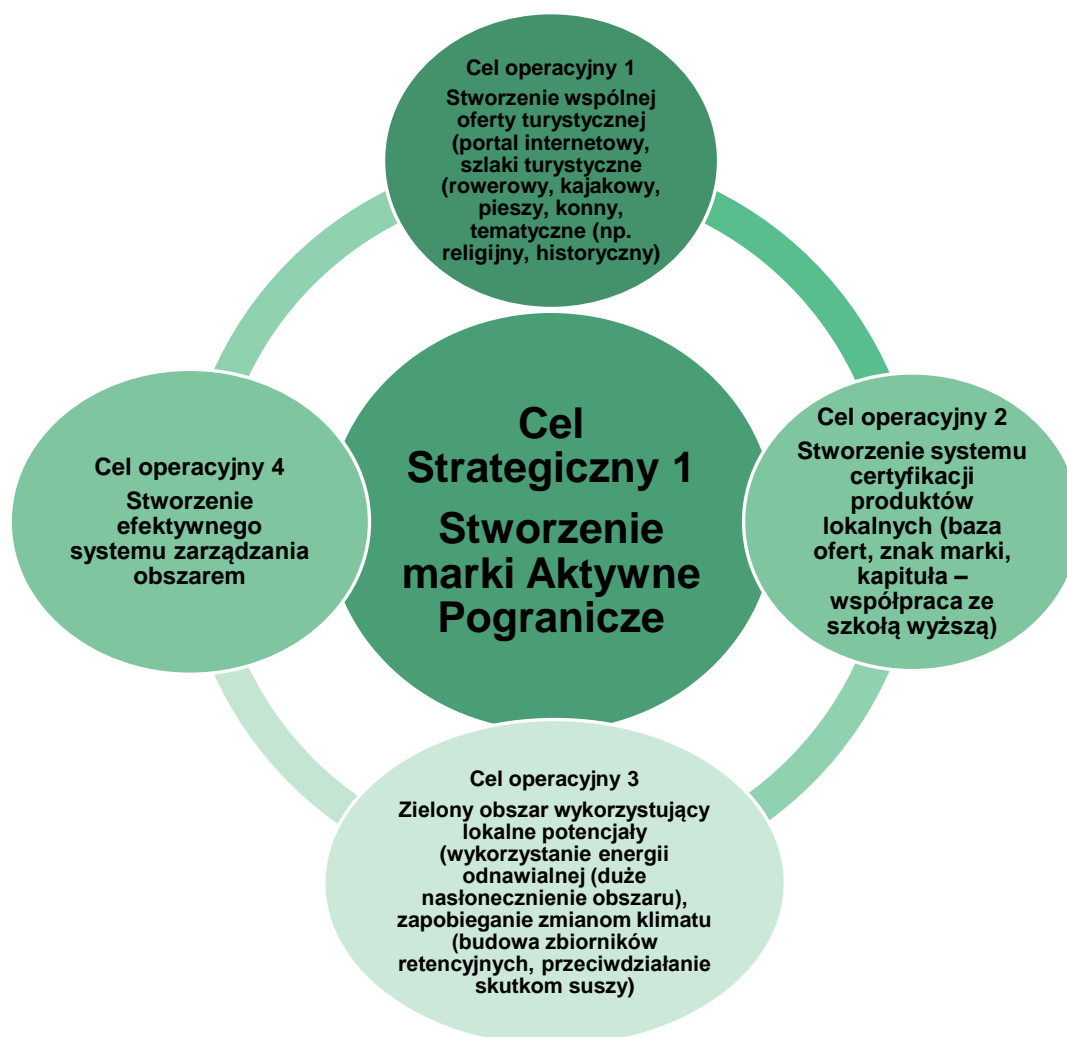
- **mierzalność** – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- **rzetelność** – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- **trafność** – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane, tak aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- **dostępność** – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Źródło: opracowanie własne

Wskazane cele strategiczne są bezpośrednio związane z celem głównym i wskazują na główne obszary działań poszczególnych samorządów, ale także całego partnerstwa.

Cel strategiczny i cele operacyjne są wobec siebie komplementarne, dzięki czemu działania zaplanowane w ramach nich tworzą wspólną całość przyczyniającą się do rozwoju obszaru. W ramach celów operacyjnych przedstawiono główne działania, których realizacja będzie kluczowa dla osiągnięcia celu operacyjnego. Działania będą przekładały się na konkretne projekty realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty zainteresowane udziałem w realizacji strategii. Lista projektów może ulegać zmianie i powinna być ona aktualizowana jako wynik działań monitoringowych. Zdefiniowane cele dotyczą rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego, jako że obszary te wzajemnie się przenikają i jedynie wspólna ich realizacja może generować trwałe efekty rozwojowe.

Źródło: opracowanie własne

Cel strategiczny 1 dotyczy budowy marki „Aktywne pogranicze” i dotyczy czterech obszarów: działań:

- ⇒ wspólnej oferty turystycznej: jedynie współpraca w tym zakresie pozwoli na opracowanie oraz wypromowanie produktu, który może stać się konkurencyjny na poziomie regionalnym, ale także krajowym. Gminy posiadają już doświadczenia w tym zakresie, bo wspólnie realizowały tego typu projekty. Obecnie należy tę współpracę rozszerzać, a w szczególności rozwijać różnego rodzaju specjalizacje oferujące produkty turystyczne, które są dostępne dla różnych grup wiekowych, które zawierają różnego rodzaju atrakcje (zabytki, możliwość przebywania na łonie natury) i które łatwo odnaleźć w różnego rodzaju mediach związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi
- ⇒ certyfikacji lokalnych produktów, w ramach którego będą promowane i rozpoznawane lokalne produkty, które będą związane i będą kojarzone z dobrą jakością, czystością przestrzeni, ekologicznym podejściem, produkcją niskoemisyjną, a przede wszystkim dbałością o produkt
- ⇒ zielonego obszaru wykorzystującego lokalne potencjały, w którym istotnym jest dbałość o środowisko naturalne, wykorzystanie odnawialnych zasobów (promowanie energetyki odnawialnej), ale także budowanie odporności systemu oraz działania związane z adaptacją do zmian klimatu

⇒ efektywnego systemu zarządzania, w ramach którego istotne byłoby wypracowanie mechanizmów współpracy w ramach partnerstwa ułatwiających szybkie podejmowanie decyzje, realizację inwestycji istotnych z punktu widzenia całego partnerstwa, redukcjonowanie kosztów poprzez realizację wspólnych zamierzeń inwestycyjnych, ale także współpracę z innymi podmiotami, która może stanowić wartość dodana, jak współpraca z uczelniami wyższymi, z podmiotami zagranicznymi (w ramach na przykład programów Polska-Białoruś, Ukraina) itp.

KLUCZOWE WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Częstotliwość pomiaru	Trend
Liczba opracowanych systemów promocji produktów lokalnych	Szt.	2023,2031	↑
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	Szt.	Rok	↑
Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2	2023,2031	↓
Liczba zrealizowanych międzynarodowych projektów partnerskich	Szt.	Rok	↑
Liczba wybudowanych zbiorników retencyjnych	Szt.	2023,2031	↑
Liczba nowoutworzonych szlaków turystycznych	Szt.	Rok	↑
Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego.	Szt.	Rok	↑

Cel Strategiczny 2

Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza

Cel operacyjny 1 Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka, OZE, tereny pod OZE)	Cel operacyjny 2 System wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości (stworzenie IOB, edukacja dla biznesu, rozwój infrastruktury ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej (szybki internet, dostępność komunikacyjna, wykorzystanie OZE i samowystarczalność energetyczna))	Cel operacyjny 3 Inteligentny rozwój – lokalny system zarządzania skutkami zmian klimatu

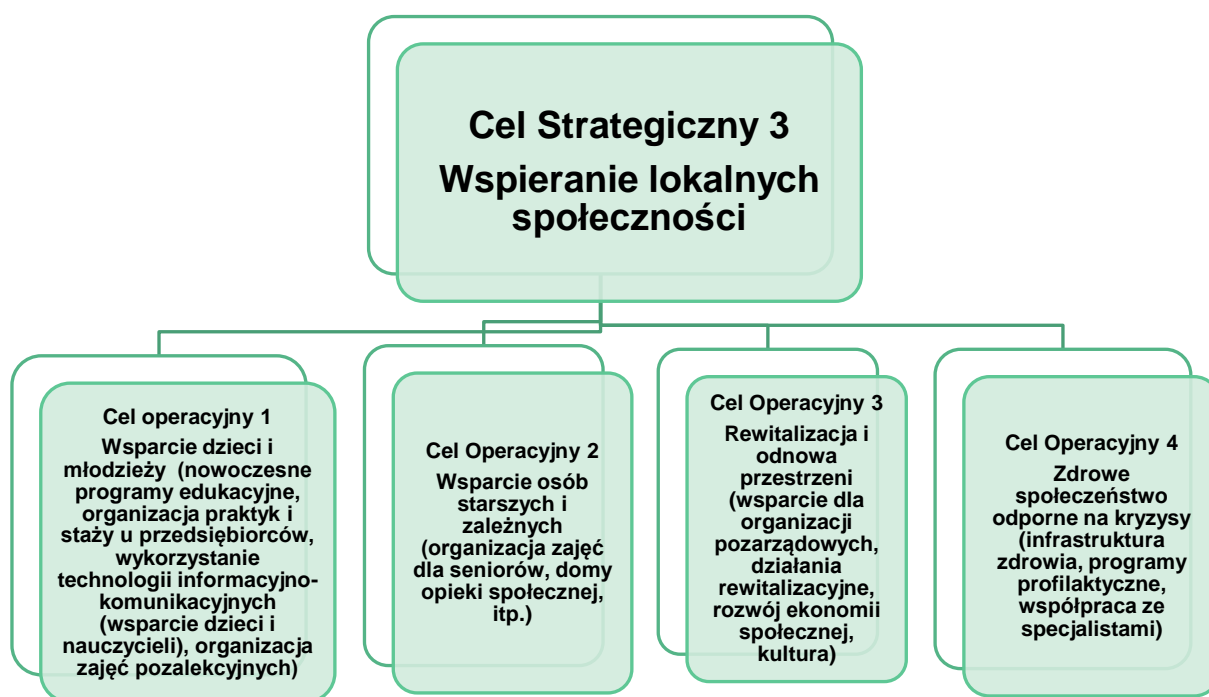
Źródło: opracowanie własne

W ramach celu Strategicznego 2 *Rozwój gospodarczy Aktywnego Pogranicza* realizowane będą działania mające na celu pobudzenie przedsiębiorczości, ale także rozwój już istniejących przedsiębiorstw, które działają w różnych dziedzinach (istotnym elementem w tym zakresie jest różnorodność terytorialna Aktywnego Pogranicza). W związku z tym działania koncentrować się będą na wspieraniu gospodarki rolniczej, prowadzeniu działań edukacyjnych w tym zakresie, wspieraniu przedsiębiorczości związanej z logistyką, co jest szczególnie istotne dla północnej części partnerstwa, wykorzystaniu potencjału OZE i budowaniu systemu samowystarczalności energetycznej (w tym m.in. spółdzielnie energetyczne i klastry energetyczne). Wszystkie te działania powinny mieć charakter innowacyjny, w tym zakresie istotnym będzie stworzenie lokalnego systemu zarządzania skutkami zmian klimatu we współpracy z uczelnią wyższą.

KLUCZOWE WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Częstotliwość pomiaru	Trend
Liczba wspartych inkubatorów przedsiębiorczości	Szt.	Rok	↑
Liczba zrealizowanych projektów dotyczących technologii informacyjno-komunikacyjnych	Szt.	Rok	↑
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych połączeń drogowych	Km	2023,2031	↑

Liczba zrealizowanych projektów dotyczących lokalnego systemu zarządzania skutkami zmian klimatu	Szt.	2023,2031	↑
Liczba stworzonych spółdzielni lub klastrów energetycznych	Szt.	2023,2031	↑
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Szt.	2023,2031	↑

Źródło: opracowanie własne

Cel Strategiczny 3 *Wsparcie lokalnych społeczności* jest skierowany bezpośrednio do mieszkańców, ale w szczególności jego realizacja wymaga ich aktywnego zaangażowania. Ze względu na potrzebę dopasowania edukacji do sytuacji na rynku pracy, ale także zapewnienie dzieciom i młodzieży szerokiego wachlarza możliwości rozwoju, istotnym będzie realizowanie szeregu projektów w tym zakresie. Biorąc pod uwagę trendy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, koniecznym jest organizacja opieki dla starszych oraz osób zależnych w oparciu o zasadę deinstytucjonalizacji, a więc organizacji systemu w oparciu o zasoby lokalnych społeczności. Potrzeby związane z rewitalizacją wymuszają potrzebę wspierania działalności organizacji pozarządowych, promowane będzie tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, a działania miękkie w tym zakresie będą uzupełniane działaniami infrastrukturalnymi. Rozbudowa infrastruktury kultury i wsparcie działań w tym zakresie pozwoli na wzmocnienie lokalnej tożsamości i poprawi jakość życia na obszarze partnerstwa. Jednym z kluczowych elementów budowania silnych i odpornych społeczności lokalnych jest zdrowe społeczeństwo i w związku z tym realizacja takich działań, które

umożliwią rozwój odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie, jednocześnie oferując dodatkowe usługi dostępne przy wykorzystaniu technologii cyfrowych (telemedycyna).

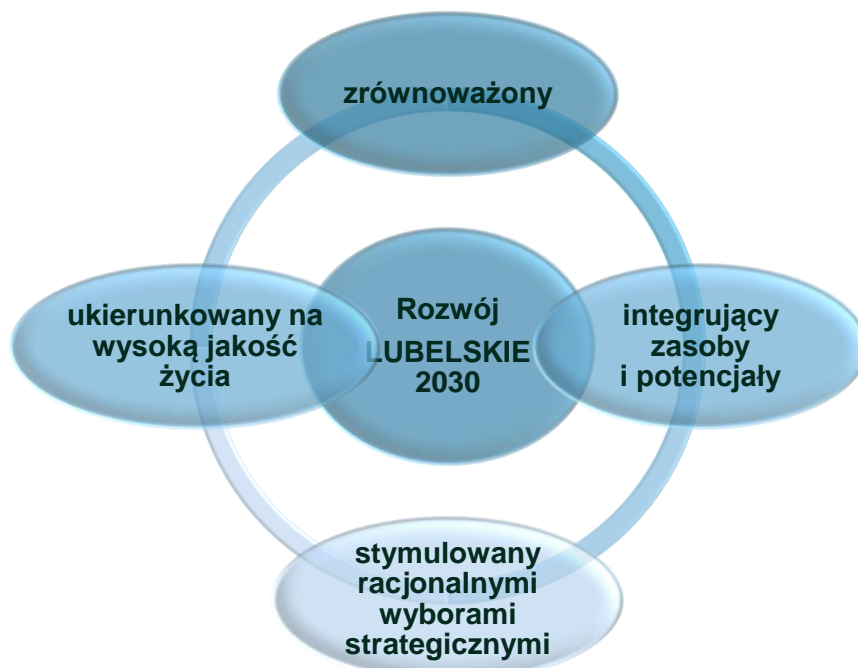
KLUCZOWE WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Częstotliwość pomiaru	Trend
Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności (pomoc pieniężna razem)	Szt.	Rok	↓
Liczba opracowanych gminnych programów rewitalizacji	Szt.	2023,2031	↑
Liczba nowoutworzonych podmiotów ekonomii społecznej	Szt.	Rok	↑
Członkowie kół/klubów/sekcji w ośrodkach kultury	Szt.	Rok	↑
Liczba nowoutworzonych organizacji pozarządowych	Szt.	Rok	↑
Liczba wspartych organizacji pozarządowych	Szt.	Rok	↑
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	Szt.	Rok	↑
Przedsiębiorcy, u których zorganizowane zostały staże i praktyki zawodowe	Szt.	2023,2031	↑

Zakłada się, że integracja projektów odbywać się będzie właśnie na poziomie celów strategicznych i operacyjnych. Wiązki projektów, które realizują cele określone w strategii są ze sobą zintegrowane, aby uzyskiwać rezultaty i cele, które nie byłyby możliwe do zrealizowania w przypadku jedynie pojedynczych interwencji. Do strategii dołączono także fiszki projektów złożonych w ramach naboru propozycji przedsięwzięć i projektów o strategicznym znaczeniu, których realizacja wpłynęłaby na dynamizację rozwoju regionu lubelskiego. Wszystkie projekty złożone w ramach inicjatywy „Aktywne Pogranicze” zostały pozytywnie ocenione przez Zarząd Województwa Lubelskiego i zostały wpisane na listę przedsięwzięć strategicznych dla realizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

SPÓJNOŚĆ Z CELAMI POLITYKI REGIONALNEJ STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

W SRWL 2030 przyjęto następujący model rozwoju oparty o cztery filary, który zakłada rozwój zrównoważony terytorialnie integrujący zasoby i potencjały, a przede wszystkim dążący do zwiększenia poziomu jakości życia. W procesie kształtowania celów Strategii POF Aktywne Pogranicze przyjęto podobny model, a ponadto zachowano spójność z celami strategicznymi oraz operacyjnymi SRWL 2030.

Źródło: SRWL 2030

Dodatkowo SRWL 2030 zdefiniowała zasady horyzontalne prowadzenia polityk rozwojowych, które obowiązują wszystkich interesariuszy regionalnej polityki rozwoju i które muszą się także przełożyć na działania wszystkich gmin zaangażowanych w procesy związane z rozwojem społeczno-gospodarczym:

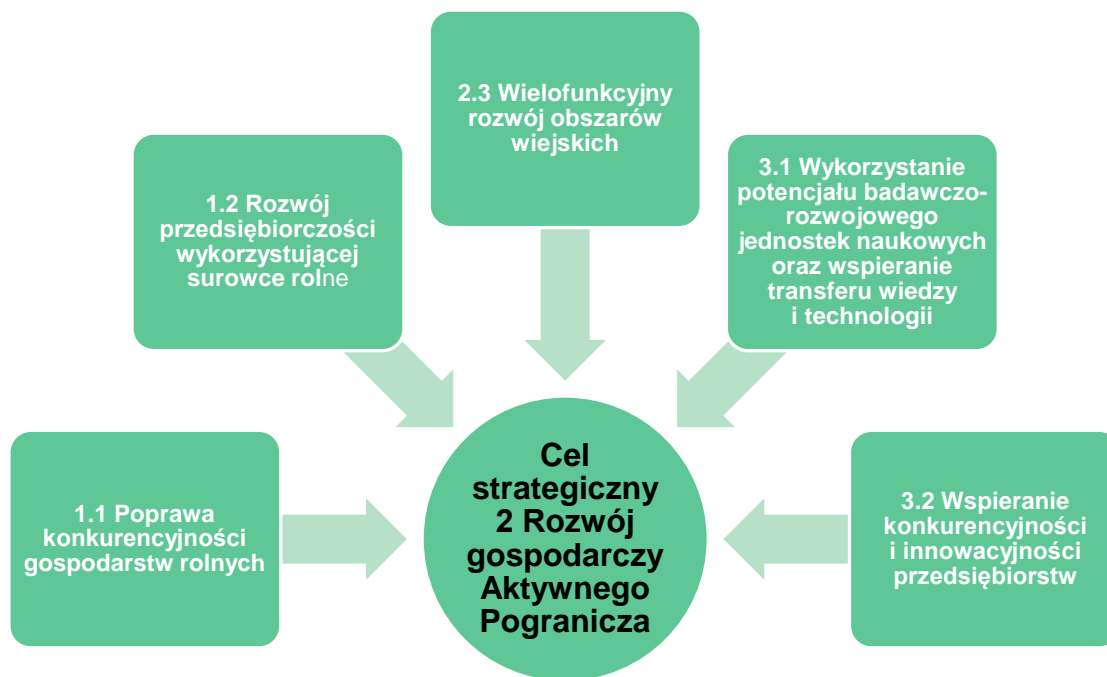
1. Zasada racjonalności
2. Zasada zachowania ładu przestrzennego
3. Zasada oszczędnego gospodarowania zasobami
4. Zasada „zero odpadów”
5. Zasada promowania innowacyjności
6. Zasada szerokiego wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych
7. Zasada współdziałania i partycypacji społecznej
8. Zasada solidarności
9. Zasada umacniania tożsamości regionalnej
10. Zasada terytorialnego kierunkowania działań i wielopoziomowego zarządzania

Określając cele strategiczne Strategii POF Aktywne Pogranicze zachowano spójność z celami operacyjnymi SRWL 2030.

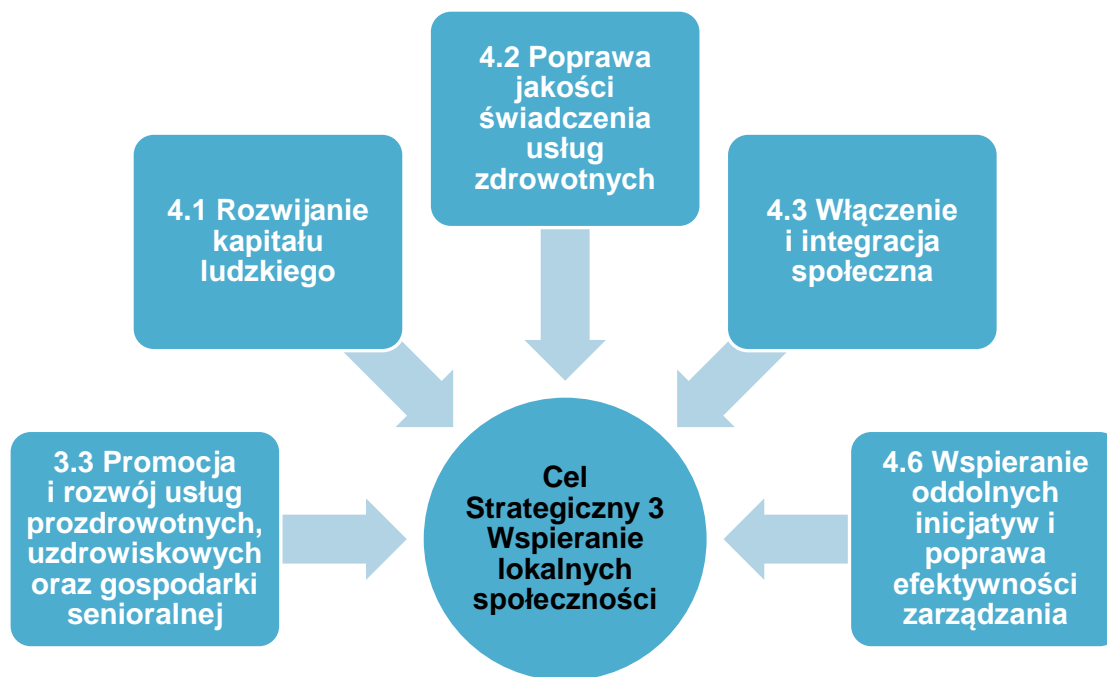
Źródło: opracowanie własne

Cel Strategiczny 1 dotyczy obszaru najszerszego, jakim jest budowanie marki terytorialnej i w związku z tym jest zgodny z ośmioma celami operacyjnymi SRWL 2030, które dotyczą następujących obszarów: Sektor rolno-spożywczy, Przestrzeń, Gospodarka i Społeczeństwo. Budowanie marki jest w związku z tym działaniem przekrojowym i wielosektorowym, a do osiągnięcia celu potrzebne jest m.in. zwiększenie efektywności zarządzania poszczególnymi gminami, ale także partnerstwem przy założeniu, że w działania rozwojowe oraz ich monitoring zaangażowani będą także mieszkańcy obszaru.

Źródło: opracowanie własne

Cel Strategiczny 2 związany jest bezpośrednio ze wsparciem rozwoju przedsiębiorczości. Ze względu na położenie obszaru, ale także charakterystykę gospodarstw rolnych, istotnym jest wspieranie przedsiębiorczości związanej z rolnictwem. Z drugiej strony należy też pamiętać, że obszar Aktywnego Pogranicza charakteryzuje jednak spore zróżnicowanie z przeważającą funkcją logistyczną (Terespol, Zalesie), dlatego tak istotnym jest wspieranie różnego rodzaju wielofunkcyjnego rozwoju. SRWL 2030 stawia duży nacisk na kwestie związane z wykorzystaniem potencjału badawczo-rozwojowego jako stymulatora rozwoju gospodarczego. Dlatego też w ramach realizacji Strategii planowane jest nawiązanie współpracy z uczelniami wyższymi.

Źródło: opracowanie własne

W przypadku **Celu Strategicznego 3** najważniejszym obszarem oddziaływania jest Społeczeństwo. W związku z tym w ramach tego działania będzie realizowanych wiele działań związanych ze wzmacnianiem potencjału społecznego, ale będą one także ukierunkowane na wsparcie grup zagrożonych marginalizacją, jak na przykład seniorzy. SRWL 2030 wskazuje na potrzebę zapewnienia sprzyjających warunków uczenia się, co jest jednym z celów operacyjnych Strategii POF Aktywne Pogranicze.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

USTALENIA REGIONALNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku (SRWL 2030) zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego, który określa przestrzenne ramy planowanych działań rozwojowych w województwie i stanowi płaszczyznę koordynacji realizacji przedsięwzięć w dwóch przenikających się układach – naturalnym i antropogenicznym. W kontekście tego modelu *SRWL 2030* odwołuje się do ustaleń *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL)*, który wskazuje podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa i wyróżnia: elementy węzłowe, liniowe, pasmowe oraz obszarowe (w granicach naturalnych) i strefowe (w granicach administracyjnych) cechujące się zróżnicowanym stopniem przenikania układów naturalnych i antropogenicznych. *PZPWL* uwzględniając stan zagospodarowania, naturalny potencjał oraz potrzebę ukierunkowania działań dla rozwoju funkcji wiodących poszczególnych elementów struktury, wyodrębnia (w kontekście POF Aktywne Pogranicze) obszary (mapa nr 1):

- rozwoju i koncentracji funkcji społeczno-gospodarczych oraz wzmocnienia powiązań komunikacyjnych, a w ramach nich elementy takie jak:
 - tereny koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej związane z podstawowymi elementami sieci osadniczej (miasta, miejscowości gminne) oraz innymi miejscowościami, w których zlokalizowane są duże zakłady przemysłowe, stanowiącymi ogniwami obsługi transportu lub posiadającymi zorganizowane tereny dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej,
 - główne powiązania transportowe oparte o drogi krajowe i wojewódzkie oraz linie kolejowe;
- nadrzędnej funkcji przyrodniczej, a w ramach nich elementy takie jak:
 - główne ostoje przyrody, stanowiące obszary węzłowe regionalnej sieci ekologicznej (rezerваты przyrody, części parków krajobrazowych, obszary Natura 2000, fragmenty kompleksów leśnych o charakterze lasów naturalnych),
 - kluczowe w skali krajowej i regionalnej ekosystemy leśne cechujące się dużym stopniem naturalności,
 - mające charakter pasmowy korytarze ekologiczne (dolinne, leśne i rzeczne) zapewniające łączność pomiędzy węzłami układu naturalnego;
- rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a w ramach niej strefę gospodarki hodowlanej, w tym podstrefę mozaikową łąkowo-leśno-polną charakteryzującą się bardzo wysokim udziałem użytków zielonych w strukturze użytków rolnych, rozległymi kompleksami łąkowo-pastwiskowymi, które są podstawą rozwoju wysokotowarowych gospodarstw rolnych specjalizujących się w hodowli bydła.

W odniesieniu do poszczególnych elementów składających się na tę strukturę, *PZPWL* różnicuje priorytety rozwojowe, a także wskazuje działania służące utrzymaniu i wzmocnieniu ich funkcji podstawowych (wiodących). I tak, dla:

- elementów węzłowych układu antropogenicznego – zakłada intensywny rozwój społeczno-gospodarczy z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania lokalnych

systemów przyrodniczych decydujących o jakości przestrzeni zamieszkania, tj. odpowiednio w odniesieniu do:

- podstawowych elementów sieci osadniczej (m. Terespol, ośrodki gminne) – koncentracja urbanizacji (w tym rozwoju gospodarczego) i jej rozwój na terenach podmiejskich w zorganizowanych układach przestrzennych,
 - miejscowości stanowiących ogniwa obsługi transportu (Małaszewicze, Koroszczyń) – rozwój przestrzenny i infrastrukturalny w sąsiedztwie terenów zainwestowanych,
 - miejscowości z przygotowanymi terenami dla rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej (Wólka Dobryńska gm. Zalesie, Koroszczyń i Małaszewicze Małe gm. Terespol) – koncentracja zainwestowania w wyznaczonych strefach aktywności gospodarczej,
 - ośrodków kształtowania funkcji kulturowych – zachowanie wartości obiektów dziedzictwa kulturowego, kształtowanie zagospodarowania przestrzeni kulturowych, rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych.
- elementów liniowych układu antropogenicznego – zakłada rozwój infrastruktury transportowej zapewniającej sprawność powiązań komunikacyjnych, minimalizującej zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizje z elementami regionalnej sieci ekologicznej,
 - elementów obszarowych układu naturalnego – zakłada podporządkowanie wszelkiej działalności zachowaniu wartości przyrodniczych,
 - elementów pasmowych układu naturalnego – zakłada podporządkowanie działań służących utrzymaniu ciągłości powiązań ekologicznych,
 - elementów obszarowych przenikania się układu naturalnego i antropogenicznego – zakłada wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, zachowanie naturalnych wartości zasobów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zrównoważony rozwój gospodarki rolnej i funkcji towarzyszących.

SRWL 2030 uwzględnia Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu krajowym oraz definiuje OSI o znaczeniu regionalnym, które stanowią wyraz podjętej decyzji dotyczącej potrzeby szczególnego wsparcia realizacji wybranych kierunków działań. POF Aktywne Pogranicze położony jest w granicach dwóch Obszarów Strategicznej Interwencji (mapa nr 1), tj.: OSI Polesie (gminy: Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze i Tucznia) i Podlaskiego OSI (miasto Terespol, gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Terespol i Zalesie). Kierunki interwencji w tych OSI skupiają się na:

- poprawie konkurencyjności gospodarstw rolnych,
- zrównoważonym rozwoju systemów infrastruktury technicznej,
- ochronie walorów środowiska,
- innowacyjnym wykorzystaniu walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwoju sportu i usług wolnego czasu,
- wzmocnieniu współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.

Ponadto w Podlaskim OSI tematyczne obszary wsparcia ukierunkowano także na: wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw.

OSI o znaczeniu krajowym, w którym położony jest obszar POF to obszary zagrożone trwałą marginalizacją obejmujące grupę mniejszych miast oraz obszarów wiejskich, które ze względu na występujące cechy problemowe wpływające na niekorzystną sytuację społeczno-gospodarczą zostały określone jako strefa opóźnienia urbanizacyjnego. Oczekiwanym

efektem podejmowanych działań powinien być rozwój lokalnych firm, wzrost liczby lokalnych miejsc pracy, wzrost dochodów mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych.

POŁOŻENIE OBSZARU W KRAJOWYCH I MIĘDZYNARODOWYCH SYSTEMACH PRZYRODNICZYCH

POF Aktywne Pogranicze rozciąga się południkowo wzdłuż wschodniej granicy województwa, będącą równocześnie granicą państwową. Granica ta przebiega korytem rzeki Bug, która jest jedną z dwóch największych rzek Lubelszczyzny i jedną z nielicznych dużych rzek europejskich, która zachowała naturalny charakter. Jej źródła i górny odcinek znajduje się na południe i południowy-wschód od woj. lubelskiego, na terytorium Ukrainy. Dolina Bugu została on wyróżniona w Paneuropejskiej Strategii Różnorodności Biologicznej i Krajobrazowej (PEEN 1993), jako paneuropejski korytarz ekologiczny (mapa nr 1). System ekologiczny rzeki umieszczono na liście obszarów priorytetowych ze względu na konieczność ochrony rzek odgrywających istotną rolę w zachowaniu różnorodności biologicznej rejonów biogeograficznych. Obszar zlokalizowany jest na trasach migracji dużych ssaków lądowych, głównie leśnych, związanych z rozległymi lasami bądź środowiskami mozaikowatymi, tworzonymi przez tereny leśne i otwarte (bagienne, łąkowe, wodne lub polne). Trasy te obejmują tereny o najwyższym stopniu naturalności, dużej lesistości i możliwie najmniejszej gęstości zabudowy i sieci dróg. W leśno-polno-łąkowej strefie nadbużańskiej przebiega wschodni korytarz ekologiczny o znaczeniu zarówno krajowym, jak i międzynarodowym. Przygraniczny charakter Obszaru ma istotne znaczenie w kontekście transgranicznej ochrony przyrody obszarów leżących na granicy systemów (struktur) przyrodniczych. Jej formami są transgraniczne obszary chronione (tzw. TOCh-y), których podstawą tworzenia jest tzw. Deklaracja Wigierska. Nie posiadają one formalno-prawnej podstawy do uznania ich za formę ochrony przyrody, tak jak ma to miejsce w przypadku obszarowych form ochrony wymienionych w ustawie o ochronie przyrody (m.in. parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu). W ramach Deklaracji, na terytorium Lubelszczyzny wyodrębniono 3 takie obszary, w tym 1 obejmujący granicami POF Aktywne Pogranicze. Jest to TOCh „Przełom Bugu” położony na pograniczu polsko-białoruskim, obejmujący odcinek doliny Bugu i tereny przydolinne pomiędzy Brześciem a Drohiczyńnem. Odznacza się on wybitnymi walorami krajobrazowymi i znaczącymi – kulturowymi, a w jego skład wchodzi Park Krajobrazowy „Podlaski Przełom Bugu”.

POŁOŻENIE OBSZARU W KRAJOWYCH I MIĘDZYNARODOWYCH SYSTEMACH INFRASTRUKTURALNYCH

Przez POF Aktywne Pogranicze przebiega paneuropejski korytarz nr II Berlin – Warszawa – Mińsk – Moskwa – Niżnyj Nowgorod, który obejmuje: w układzie drogowym – drogę krajową nr 2 w sieci dróg Europy oznaczoną nr E30 oraz trasę planowanej autostrady A2, a w układzie kolejowym – magistralną linię kolejową E20 i C-E20. W obszarze korytarza nr II przebiega również główny korytarz sieci TEN-T (*Trans-European Network – Transport*), tj. korytarz Morze Północne – Bałtyk (mapa nr 1). Korytarz ten tworzą m. in.: linie kolejowe (towarowe) C-E20 i (pasażerska) E20 – linie nr 2 i 12, droga E30 – droga krajowa nr 2/autostrada A2 oraz przejścia graniczne z Białorusią – Kukuryki (drogowe), Terespol (kolejowe). Zadaniem tej sieci

jest zwiększenie efektywności współdziałania w zakresie rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, usunięcie „wąskich gardeł”, modernizacja infrastruktury i usprawnienie transgranicznej działalności przewozowej na potrzeby pasażerów i przedsiębiorstw, a tym samym efektywności funkcjonowania transportu intermodalnego. Sieć elektroenergetyczna rozdzielcza województwa lubelskiego połączona jest z białoruskim systemem elektroenergetycznym linią dwutorową 110 kV relacji Brześć – Wólka Dobryńska. Przez obszar gmin Terespol i Zalesie przebiega również planowany tranzytowy gazociąg DN 600 - 300 relacji Białoruś – Parczew – Puławy, a także planowany ropociąg surowcowy Brody – Płock, którego trasa przebiega przez obszar gmin: Konstantynów i Leśna Podlaska (mapa nr 1).

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO AKTYWNE POGRANICZE
Uwarunkowania zewnętrzne

Mapa nr 1

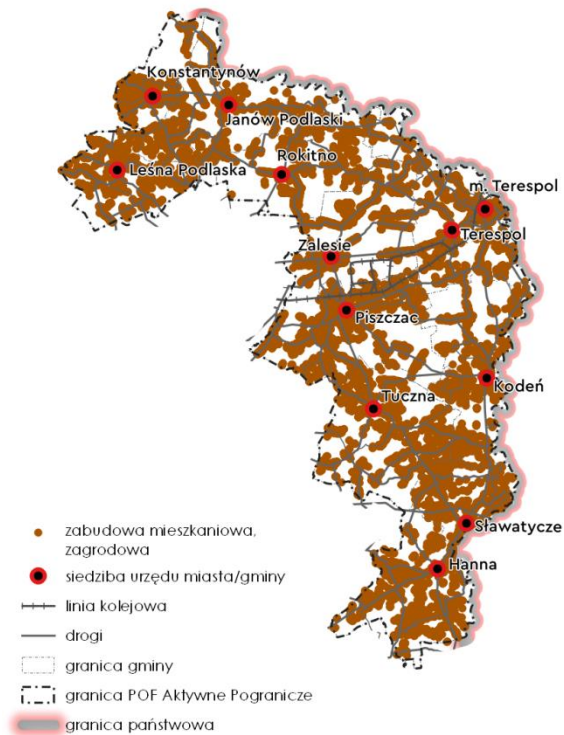
5 0 5 10 km

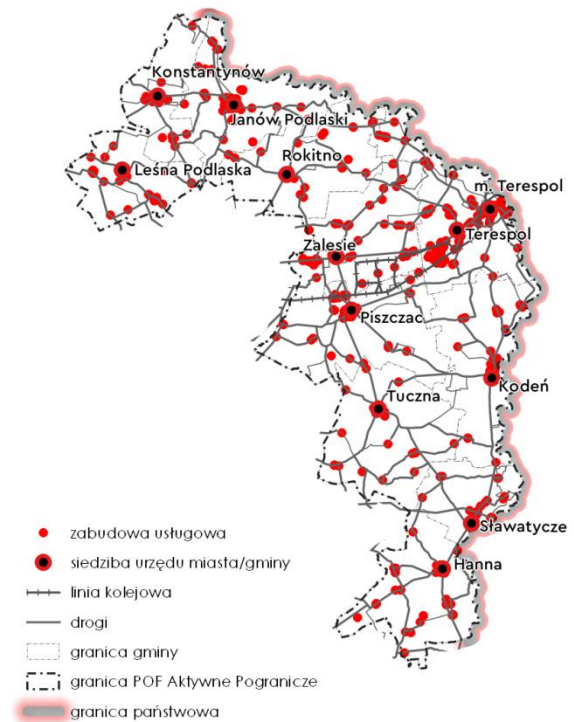
UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

System osadniczy POF Aktywne Pogranicze ukształtował się w długotrwałym procesie rozwoju historycznego. Zasadniczy wpływ na jego aktualny stan miały przede wszystkim czynniki geograficzne (przygraniczne położenie), jak również układ dróg międzypaństwowych i regionalnych, które stymulowały rozwój osadnictwa i procesy urbanizacyjne. Sieć osadniczą obszaru stanowi 1 miasto i 180 wsi, które są równomiernie rozmieszczone na terenie POF (mapa nr 2). Jest to obszar typowo rolniczy i stosunkowo słabo uprzemysłowiony. Analiza stanu zagospodarowania wykazała, że zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa rozmieszczone są równomiernie w granicach obszaru (rycina 1). Największa jej intensywność, a tym samym największe obszary zwartej zabudowy występują przede wszystkim w mieście Terespol i ośrodkach gminnych, a także w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych – drogi krajowej nr 2, dróg wojewódzkich i powiatowych. Takie rozmieszczenie zwartych terenów zabudowy w stosunku do podstawowego układu komunikacyjnego sprawia, że układ osadniczo przyjmuje formę pasmowo-węzłową. Zabudowa usługowa (w tym: hotelowa, zakwaterowania turystycznego, biurowa, handlowo-usługowa, usług publicznych i sportu) występuje w obszarach zwartych terenów zabudowy i przenika się z zabudową mieszkaniową i zagrodową, występując na terenach zurbanizowanych w różnym natężeniu (rycina 2). Podobna charakterystyka lokalizacyjna dotyczy zabudowy obiektami kultury i dziedzictwa kulturowego, które są również rozmieszczone równomiernie na całym obszarze (rycina 4). Zabudowa przemysłowo-magazynowa koncentruje się głównie w północnej części obszaru w obrębie gmin: Konstantynów, Janów Podlaski, Zalesie, Piszczac, Terespol i miasta Terespol. Zlokalizowana jest w bliskim lub bezpośrednim sąsiedztwie głównych szlaków transportowych, tj.: drogi krajowej nr 2 oraz dróg wojewódzkich nr 811 i 698, a także linii kolejowej nr 2. W sąsiedztwie linii kolejowej, na terenie gmin: Terespol, Piszczac i Zalesie zlokalizowana jest również zabudowa terminali przeładunkowych (rycina 3).

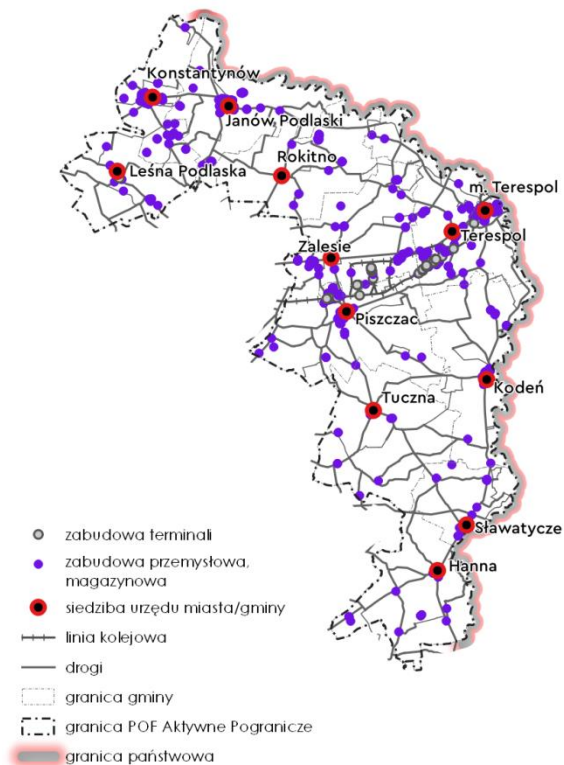
Rycina 1. Rozmieszczenie zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej

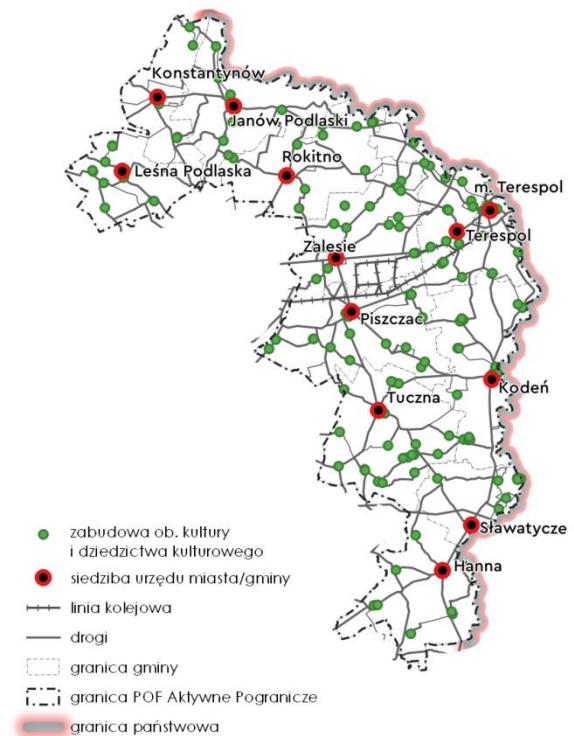
Rycina 2. Rozmieszczenie zabudowy usługowej

Rycina 3. Rozmieszczenie zabudowy przemysłowo-magazynowej i terminali

Rycina 4. Rozmieszczenie zabudowy obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO AKTYWNE POGRANICZE
Uwarunkowania społeczno-gospodarcze i infrastrukturalne

Mapa nr 2

5 0 5 10 km

OZNACZENIA

- granica POF Aktywne Pogranicze
- granice gmin

UWARUNKOWANIA ANTROPOGENICZNE

- siedziba urzędu miasta/gminy
- sołectwa
- tereny zwartej zabudowy
- zakłady stwarzające ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURALNE

Infrastruktura transportowa

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- linie kolejowe
- główne trasy rowerowe

Infrastruktura energetyczna

- linie elektroenergetyczne WN
- stacja transformatorowa, GPZ

UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

- tereny szczególnego zagrożenia powodziowego
- rzeki
- tereny gospodarki rolnej

POF Aktywne Pogranicze charakteryzuje się bogatymi zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, które stanowią podstawę rozwoju przemysłu turystycznego. Istotne znaczenie posiadają zasoby biotyczne oraz walory krajobrazu przyrodniczego. Zostały one docenione w krajowych i międzynarodowych systemach ochrony przyrody i krajobrazu. W granicach POF znajdują się następujące obszary chronione (mapa nr 3):

- Nadbużański Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje bardzo cenne przyrodniczo tereny lewobrzeżnej doliny Bugu. Brak regulacji tej rzeki to ogromny atut przyrodniczy, dzięki któremu dolina pozostaje wciąż naturalna i funkcjonuje w niezakłócony sposób.

Na rzece występują liczne pływizny i piaszczyste łachy, z czasem przeradzające się w wyspy. Szerokość doliny Bugu w granicach obszaru jest bardzo zmienna – od 100-200 m koło Sławatycz i Okczyna do 3-4 km w rejonie Terespoła i Dołhobrodów. Bug intensywnie meandruje, dość często zmieniając koryto i tworząc liczne starorzecza, często nierównomiernie rozmieszczone, najliczniej występują na odcinkach Hanna-Dołhobrody, Jabłeczna-Sławatycze i Terespol-Kukuryki. Większość ich jest wypłycona i zarośnięta roślinnością wodną i szuwarową. W sąsiedztwie Bugu zachowały się bardzo cenne łągi wierzbowo-topolowe oraz łozowiska. Na wydmach i wzniesieniach występują bory;

- Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu wraz z otuliną – obejmuje kilkudziesięciokilometrowy odcinek doliny Bugu przyległy do granicy z Białorusią. Największym walorem krajobrazowym Parku jest przełomowa dolina rzeki, wijąca się wśród morenowych wzgórz osiagających kilkadziesiąt metrów wysokości względnej. Nieuregulowany, silnie meandrujący Bug przecina pas wzgórz morenowych utworzonych w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Sama dolina rzeki nie jest jednorodna. Miejscami jest szeroka, z licznymi starorzeczami, mokradłami i oczkami wodnymi, a miejscami zwęża się i głęboko wcina w otaczające ją wysoczyzny, tworząc wysokie na kilkadziesiąt metrów skarpy. Rzeka Bug na przełomowym odcinku jest kręta, jej brzegi są raz wysokie i urwiste, innym razem łagodnie nachylone i piaszczyste albo bagniste i niedostępne. Elementem urozmaicającym krajobraz są także rozcinające wysoczyzny doliny większych dopływów Bugu. W obrębie Parku do Bugu uchodzą: Krzna, Czyżówka, Sarenka, Toczna, Kołodziejka i Czapelka.
- Obszary Natura 2000:
 - o OSO Dolina Dolnego Bugu (PLB140001) – cały obszar obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości niezmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi; wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe;
 - o OSO Dolina Środkowego Bugu (PLB060003) – obszar stanowi odcinek doliny Bugu między okolicą miejscowości Gołębie, gdzie rzeka, płynąca przez terytorium Ukrainy staje się rzeką graniczną, a Terespołem. Na całym tym odcinku rzeka ma naturalny charakter, z licznymi meandrami i starorzeczami. Koryto jest głęboko wcięte, skarpy osiagają kilka metrów wysokości. Dolina rzeki zajęta jest przez łąki, miejscami niewielkie płyty zdegradowanych lasów nadrzecznych, kępy zarośli wierzbowych i pola uprawne;
 - o SOO Poleska Dolina Bugu PLH060032 – obszar położony jest w dolinie rzeki Bug, przepływającej przez Polesie Zachodnie, cały obszar składa się z 6 części obejmujących najcenniejsze przyrodniczo i wybitnie atrakcyjne krajoznawczo odcinki doliny środkowego Bugu, który ma charakter naturalny, z licznymi meandrami i starorzeczami, rozległymi kompleksami wielogatunkowych, ekstensywnie użytkowanych łąk;
 - o SOO Ostoja Nadbużańska (PLH140011) – ostoja, podobnie jak OSO Dolina Dolnego Bugu, obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego;

- SOO Dolina Krzny PLH060066 – ostoja obejmuje łąki w dolinie Krzny leżące na południe od miejscowości Kijowiec. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Kondrackiego obiekt ten znajduje się na północnym skraju Zakłęsłości Łomaskiej wchodzącej w skład Polesia Podlaskiego. Występują tu świeże łąki użytkowane ekstensywnie, a także łąki wilgotne. W obniżeniach terenu i w otoczeniu starorzeczy wykształciły się zbiorowiska szuwarowe z klasy Phragmitetea. Niewielki udział powierzchniowy mają zbiorowiska wodne występujące w starorzeczach, rowach melioracyjnych i w rzece;
- SOO Terespol PLH060053 – ostoja stanowi schronienie dla gatunku nietoperza z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i jedno z ważniejszych zimowisk mopka w Polsce wschodniej, zlokalizowane jest na zachodnim przedmieściu miasta Terespol, na terenie fortu, który był elementem Twierdzy Fortowej Brześć (obecnie po białoruskiej stronie);
- SOO Dobryń PLH060004 – rezerwat położony jest na północnej granicy Polesia Lubelskiego. Zajmuje on wyniesioną ok. 140 m n.p.m. i opadającą w kierunku północno-wschodnim równinę akumulacyjną osadów rzecznych i wodnolodowcowych. Różnice wysokości względnej dochodzą do 10 m. Obszar stanowi łagodne zbocza rozległej doliny, nachylone ku południowo-wschodowi i północnemu-wschodowi, porośnięte lasem.

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO AKTYWNE POGRANICZE
Uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego

Mapa nr 3

5 0 5 10 km

OZNACZENIA

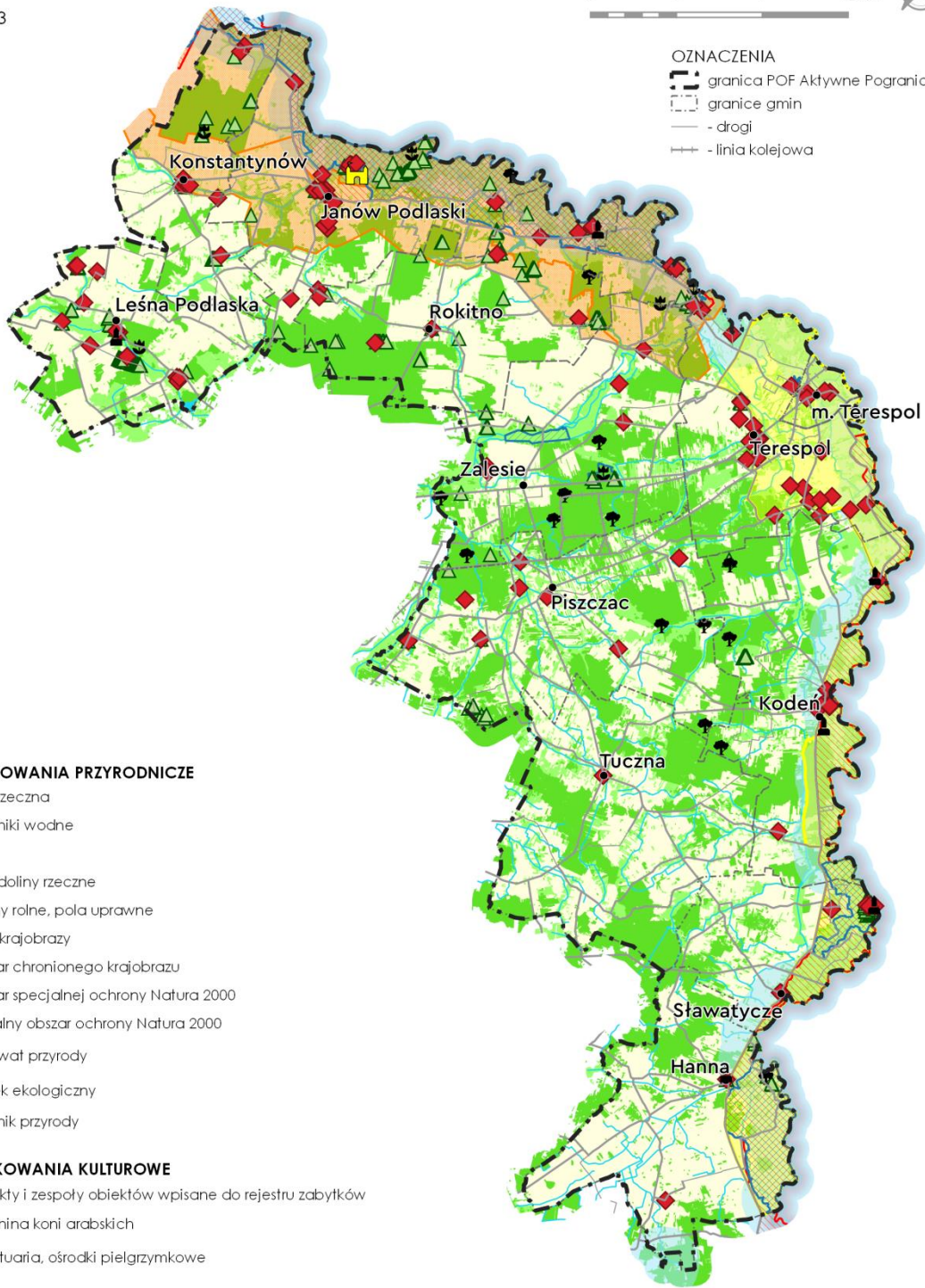
- granica POF Aktywne Pogranicze
- granice gmin
- drogi
- linia kolejowa

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

- sieć rzeczna
- zbiorniki wodne
- lasy
- łąki, doliny rzeczne
- tereny rolne, pola uprawne
- park krajobrazu
- obszar chronionego krajobrazu
- obszar specjalnej ochrony Natura 2000
- specjalny obszar ochrony Natura 2000
- rezerwat przyrody
- użytek ekologiczny
- pomnik przyrody

UWARUNKOWANIA KULTUROWE

- obiekty i zespoły obiektów wpisane do rejestru zabytków
- stadnina koni arabskich
- sanktuaria, ośrodki pielgrzymkowe

Ponadto na terenie POF znajdują się liczne użytki ekologiczne, rezerваты przyrody i pomniki przyrody. Pod tym względem wyróżnia się środkowa i północna część obszaru, gdzie występuje znaczne nagromadzenie tego rodzaju obiektów.

Północna część województwa, w której położony jest POF charakteryzuje się występowaniem gleb najsłabszych klas bonitacyjnych. Na glebach średnich i słabych, silnie zakwaszonych najczęściej uprawia się żyto i ziemniaki, natomiast na użytkach zielonych prowadzona jest ekstensywna gospodarka łąkowa. Alternatywą dla rolniczego wykorzystania obszarów słabych gleb może być produkcja energii z OZE w oparciu o energię słoneczną. Z punktu widzenia wykorzystania zasobów energii promieniowania słonecznego najistotniejszymi parametrami są: natężenie promieniowania słonecznego oraz nasłonecznienie. Dodatkowym parametrem odnoszącym się do warunków pogodowych jest usłonecznienie definiowane jako czas podawany w godzinach, podczas którego na powierzchnię ziemi padają bezpośrednio promienie słoneczne. Obszar województwa należy do regionów posiadających jedno z najlepszych warunków wykorzystywania energii słonecznej w kraju. Potencjał ten określany przez roczną gęstość mocy promieniowania słonecznego w obszarze regionu waha się w granicach od ok. 1050 do ok. 1150 kWh/m². Wielkość usłonecznienia uzależniona jest głównie od długości dnia i wielkości zachmurzenia ogólnego nieba. Największe wartości usłonecznienia (powyżej 4,5 godzin na dobę) na Lubelszczyźnie osiągane są na Polesiu Lubelskim i w strefie nadbużańskiej.

Najistotniejszym elementem hydrograficznym tego obszaru jest rzeka Bug, będąca rzeką graniczną. W krętym i nieuregulowanym korycie rzeki występują głębokie doły, piaszczyste łachy, wyspy, a w sąsiedztwie rzeki starorzecza, które najczęściej przybierają kształt sierpa. Największe z nich to Bużysko w okolicach Starego Bublą, Duża Purwa w okolicach Borsuk i Trojan nieopodal Mierzwic. W korycie rzeki zachodzą naturalne procesy erozyjne, polegające na wymywaniu brzegów na łukach wklęsłych oraz nanoszeniu materiału na łukach wypukłych. Lewobrzeżnymi dopływami Bugu w granicach parku są m.in.: Krzna, Czyżówka, Sarenka i Toczna. Do wód stojących należą liczne starorzecza, niewielkie śródpolne i śródleśne oczka wodne oraz zalewy retencyjne na rzece Krzywuli nieopodal Janowa Podlaskiego i stawy rybne w Cieleśnicy (mapa nr 3).

Obszar położony jest w strefie o bogatych walorach kulturowych (mapa nr 3). Na jego terenie znajduje się wiele obiektów, nierzadko zabytkowych, świadczących o bogatej historii i przenikaniu się kultur wschodu i zachodu. Jest to polsko-ruskie pogranicze etniczne, gdzie w średniowieczu przemieszczające się od wschodu osadnictwo ruskie z Wołynia i Rusi Czerwonej zetknęło się z następującymi od zachodu osadnictwem mazowieckim i małopolskim. Wielokulturowość kształtowała się przez wieki, zarówno w przeszłości, jak i obecnie, są to tereny, gdzie obok siebie żyją zarówno Polacy rzymskokatolicki, jak i Rusini wyznania prawosławnego lub unickiego. Dawne świątynie obrządku wschodniego, nazywane cerkwiami, zwiedzić można w Starym Bublą, Gnojnie, Krzyczewie oraz w Starym Pawłowie. W Pratulinie natrafimy na sanktuarium poświęcone pamięci poległych za wiarę unitów podlaskich. Niezwykle zagadkowym obiektem jest tzw. „Kamienna Baba” w Neplach – jest to duży kamień w kształcie krzyża i co najmniej średniowiecznym rodowodzie. Ponadto obszar słynie z miejscowości pielgrzymkowych – Kodnia, Jabłecznej, Pratulina, Kostomłotów, Leśnej Podlaskiej i Hanny.

Bogate dziedzictwo kulturowe obszaru ma swoje odzwierciedlenie w ilości obiektów zabytkowych objętych ochroną rejestrową. Znacznie bogatsza pod tym kątem jest środkowa i północna część terenu POF, w tym zwłaszcza gminy: Leśna Podlaska, Rokitno, Janów Podlaski, Terespol i miasto Terespol. Na uwagę zasługują budynki stajenne pierwszej na ziemiach polskich stadniny państwowej - Stadniny Koni Arabskich w Janowie Podlaskim, utworzonej w 1817 r. w folwarku Wygoda. W 2017 roku, w 200 rocznicę istnienia Stadniny, została ona wpisana na listę Pomników Historii, na której znajdują się obiekty zabytkowe o wyjątkowym znaczeniu dla historii i kultury Polski (mapa nr 3).

Zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru stanowią główną bazę dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Nadbużańską przyrodę, unikalny krajobraz, a także liczne zabytki architektury, miejsca pamięci historycznej i mozaikę kultur tego regionu można poznawać poruszając się czerwonym Nadbużańskim Szlakiem Rowerowym Janów Podlaski – Hrubieszów. Szlak ten stanowi oś, wokół której powstają lokalne trasy rowerowe, w różnych miejscach o dużej atrakcyjności turystycznej. Jednym z ostatnio utworzonych jest Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo (mapa nr 2), zaopatrzone w MOR-y (zadaszone miejsca obsługi rowerzystów, z mapami szlaku i miejscem do odpoczynku) oraz dwie wieże widokowe w miejscowościach Pawluki i Hanna. Rzeka Bug wykorzystywana jest także do organizacji turystycznych spływów kajakowych, których atrakcyjność podkreśla „dzikość” rzeki i jej niezmienny przez człowieka charakter.

Główny szkielet układu komunikacyjnego stanowią drogi: krajowe nr 2 i 63 oraz wojewódzkie nr 698, 811 i 816, a także linia kolejowa nr 2 (mapa nr 2). Drogi krajowe i wojewódzkie realizując powiązania wewnętrzne, pełnią jednocześnie także funkcję powiązań zewnętrznych obszaru. Linia kolejowa pełni rolę tranzytową i stanowi powiązanie zewnętrzne obszaru. Główny układ komunikacyjny uzupełniają drogi powiatowe realizujące głównie powiązania wewnętrzne, a także powiązania bliskie zewnętrzne i drogi gminne realizujące powiązania wewnątrz obszarowe. Droga krajowa nr 2 jest drogą o znaczeniu międzynarodowym i prowadzi do drogowego przejścia granicznego w Terespolu oraz łączy obszar POF z głównym ośrodkiem miejskim subregionu – Białą Podlaską. Stanowi również powiązanie ośrodków gminnych: Terespol i Zalesia z miastem Terespol. Droga krajowa nr 63 posiada znaczenie międzynarodowe i realizuje powiązania zewnętrzne obszaru, prowadząc ruch drogowy do drogowego przejścia granicznego w Sławatyczach. Droga wojewódzka nr 811 odpowiada głównie za powiązania zewnętrzne 2 gmin obszaru: Leśna Podlaska i Konstantynów z Białą Podlaską oraz Siemiatyczami w woj. mazowieckim. Drogi wojewódzkie nr 698 i 816 łączą przygraniczne ośrodki gminne, tj.: Konstantynów, Janów Podlaski, Kodeń, Sławatycze i Hanna z miastem Terespol. Powiązania wewnątrz obszarowe komunikacyjne pozostałych ośrodków gminnych realizowane są głównie przez drogi powiatowe.

Obszar zaopatrywany jest w energię elektryczną poprzez przesył liniami WN o napięciu 110 kV z krajowego systemu elektroenergetycznego. W granicach obszaru zlokalizowane są dwa Główne Punkty Zasilania – w Janowie Podlaskim i Zalesiu, z których energia elektryczna jest dystrybuowana liniami SN (mapa nr 2). Przez obszar przebiegają również trasy planowanego gazociągu tranzytowego i planowanego ropociągu Brody – Płock.

W związku z funkcjonowaniem w obszarze POF linii kolejowej nr 2, którą odbywa się międzynarodowy transport towarowy, w jej otoczeniu funkcjonują są m. in. liczne terminale przeładunkowe. Spośród nich, 6 terminali przeładunkowych paliw płynnych i gazowych zlokalizowanych na terenie gmin: Zalesie i Terespol zostało zakwalifikowanych do grupy zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zakłady te stanowią potencjalne zagrożenie życia, zdrowia ludzi, środowiska w wyniku emisji, pożaru lub eksplozji, powstałych w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu niebezpiecznych substancji. Innym zagrożeniem dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia jest zagrożenie powodziowe występujące na terenie POF na całej długości dolin: Bugu i Krzny. Zagrożenie to jest o tle niebezpieczne, ze względu na fakt występowania zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodzią (mapa nr 2).

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Struktura przestrzenna obszaru funkcjonalnego to system powiązanych ze sobą różnych elementów zagospodarowania pełniących określone funkcje, które łącznie tworzą całość funkcjonalno-przestrzenną. Elementami tej struktury są zarówno poszczególne części tego obszaru, które tworzą złożone systemy (np. ośrodki osadnicze, węzły ekologiczne, tereny produkcji rolniczej), tereny różniące się między sobą przeznaczeniem, użytkowaniem i funkcją, jak i sieci infrastrukturalne (transportowe, elektroenergetyczne), które umożliwiają kontakty i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami. Głównym celem kształtowanego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru jest stworzenie warunków do racjonalnego organizowania przestrzeni i egzekwowania ładu przestrzennego dla realizacji działań będących odpowiedzią na wyzwania rozwojowe POF Aktywne Pogranicze. Ma on również wyeliminować lub minimalizować konflikty przestrzenne powstające między funkcjami społeczno-gospodarczymi i poszczególnymi podmiotami gospodarczymi na tle wykorzystywania ograniczonej przestrzeni i jej zasobów.

Model uwzględniając regionalną politykę rozwoju określoną w *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku* organizuje warunki przestrzenne dla alokacji funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji przyczyniających się do realizacji priorytetów rozwojowych OSI o znaczeniu regionalnym. *SRWL* delimitując te obszary, określiła ich priorytety rozwojowe, tj.: społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego terenów nadbużańskich – w odniesieniu do OSI Polesie oraz gospodarcze wykorzystanie potencjału krajowych i europejskich korytarzy transportowych – w odniesieniu do Podlaskiego OSI.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej POF Aktywne Pogranicze uwzględnia zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennych oraz stan zagospodarowania. Stanowi on schemat obrazujący sposób funkcjonowania obszaru i przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych. Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru składają się elementy, które w zależności od ich fizjonomii, stanowiące niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, które ukształtowały się w wyniku rozwoju obszaru i działalności człowieka. Dla tych wyodrębniających się układów, struktur i stref zakłada się zróżnicowane kierunki i działania w ramach polityk rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej POF Aktywne Pogranicze wyróżnia się:

- 1) strefy wzmocnienia i rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych, w tym:
 - elementy sieci osadniczej, na którą składają się:
 - m. Terespol – miejski ośrodek lokalny; działania rozwojowe ukierunkowane na wzmocnienie jego potencjału poprzez rozwój krajowych i regionalnych funkcji specjalistycznych związanych z obsługą ruchu granicznego, a także wspomaganie procesów dyfuzji aktywności społeczno-gospodarczej na terenie POF,
 - miejscowości gminne – lokalne ośrodki obsługi, wskazane do koncentracji urbanizacji w zorganizowanych układach przestrzennych oraz rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej; działania rozwojowe ukierunkowane na modernizację, rozbudowę i rozwój infrastruktury oraz usług służących krystalizacji silnych ośrodków lokalnych obsługujących tereny wiejskie;

- miejscowości sołeckie – elementarne ośrodki obsługi; działania rozwojowe ukierunkowane na odnowę wsi m. in. poprzez realizację atrakcyjnych przestrzeni publicznych z wykorzystaniem lokalnych usług, wspieranie rozwoju specjalistycznych funkcji ośrodków wiejskich w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe;
 - tereny zwartej zabudowy – stanowią obszary kontynuacji i uzupełniania zabudowy, w obszarze których działania rozwojowe powinny uwzględniać rozwój zespołów rekreacyjno-sportowych i terenów zieleni urządzonej, rozbudowę bazy i infrastruktury placówek edukacyjnych, rozbudowę bazy usług medycznych oraz stacjonarnych ośrodków opieki społecznej oraz dostosowanie istniejących zasobów mieszkaniowych do współczesnych standardów jakości i energochłonności;
 - ośrodki i obszary wzmocnienia i rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową, w ramach których zakłada się realizację działań służących utrwalaniu tożsamości kulturowej, kreowaniu wizerunku obszaru oraz wykorzystaniu dziedzictwa materialnego i niematerialnego w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym przede wszystkim turystyki. Adaptacja i wykorzystywanie obiektów dziedzictwa kulturowego w działalności społeczno-kulturalnej sprzyjać będzie zachowaniu ich należytego stanu technicznego. Realizacja działań konserwatorskich związanych z ochroną i restauracją zabytków sprzyjać będzie identyfikowaniu struktur przestrzennych wyróżniających walory obszaru w zakresie wielokulturowości, indywidualności architektury, historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, unikatowego krajobrazu wiejskiego, śladów wydarzeń historycznych i przyczyni się do organizacji przestrzennej krajobrazów kulturowych w postaci m. in. tematycznych tras kulturowych;
 - ośrodki i obszary lokalizacji i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej jako ogniwa organizacji przestrzeni gospodarczej stanowiące zorganizowane strefy przedsiębiorczości, tereny inwestycyjne dla lokalizacji branż przemysłu i usług uwarunkowanych sąsiedztwem infrastruktury transportowej i logistycznej, w ramach których zakłada się realizację działań służących wzmocnieniu i wzbogaceniu funkcjonalnemu obszarowi poprzez wykorzystanie przygranicznego położenia i potencjału infrastrukturalnego, zwiększenie potencjału instytucji otoczenia biznesu, poprawę efektywności zagospodarowania i racjonalne wykorzystanie terenów częściowo zainwestowanych i *brownfield*, przekształcanie mało atrakcyjnych stref w nowoczesne strefy aktywności gospodarczej oraz tworzenie nowych terenów inwestycyjnych, przede wszystkim w kształtujących się węzłach i pasmach rozwoju;
 - ośrodki i obszary lokalizacji i rozwoju funkcji obsługi transportu jako centra usług logistycznych zlokalizowane w pasmach transportowych prowadzących do przejść granicznych, w ramach których zakłada się wzmocnienie funkcji i infrastruktury logistycznej poprzez realizację działań tożsamych jak w odniesieniu do obszaru lokalizacji i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej;
- 2) strefy o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej, na które składają się:
- węzły ekologiczne stanowiące obszary węzłowe regionalnej i lokalnej sieci ekologicznej będące miejscami o warunkach naturalnych lub zbliżonych do naturalnych i sprzyjającymi występowaniu gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem,

- korytarze ekologiczne (polno-leśne i rzeczne) zapewniające łączność pomiędzy węzłami układu naturalnego, umożliwiające migrację gatunków, w tym paneuropejski korytarz ekologiczny Bugu,
 - doliny rzeczne i zbiorniki wodne stanowiące uzupełnienie sieci korytarzy i węzłów ekologicznych,
 - stanowią podstawowe elementy struktury obszaru decydujące o jakości środowiska życia człowieka, w obszarze których zakłada się realizację działań sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu tych struktur poprzez integrację systemów obszarów chronionych służącą zapewnieniu ciągłości i spójności przestrzeni przyrodniczej oraz harmonizację rozwoju społeczno-gospodarczego i infrastruktury z przestrzenią przyrodniczą;
- 3) elementy infrastruktury kształtujące sieć powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym:
- linie kolejowe – pełni rolę tranzytową i stanowi powiązanie zewnętrzne obszaru,
 - drogi krajowe i wojewódzkie – realizujące powiązania wewnętrzne i pełniące jednocześnie funkcję zewnętrznych powiązań transportowych obszaru zewnętrznego, stanowiące główny szkielet sieci transportowej,
 - drogi powiatowe – realizujące głównie powiązania wewnętrzne, a także bliskie powiązania zewnętrzne, uzupełniające sieć dróg krajowych i wojewódzkich,
 - drogi gminne – realizujące wewnętrzne powiązania transportowe, uzupełniające sieć dróg krajowych i wojewódzkich, w odniesieniu do których zakłada się ich dalszy rozwój w wymiarze jakościowym i ilościowym,
 - system elektroenergetyczny – linie elektroenergetyczne WN oraz stacje transformatorowe / GPZ, decydujących o bezpieczeństwie energetycznym obszaru,
 - w odniesieniu do których zakłada się realizację działań mających na celu ich rozwój, przede wszystkim infrastruktury transportowej, ukierunkowany na minimalizowanie barier i ograniczeń rozwoju w funkcjonowaniu układów przestrzennych, kształtowanie spójnego systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych oraz integrację poszczególnych elementów systemu transportowego i podwyższenie parametrów eksploatacyjnych. Istotnym aspektem realizacji działań będzie również poprawa dostępności komunikacyjnej i mobilności mieszkańców, zapewnienie sprawności powiązań komunikacyjnych, minimalizowanie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego oraz kolizji z elementami sieci ekologicznej.
- 4) strefę rolniczej przestrzeni produkcyjnej, którą stanowią tereny rolnicze i związane z nimi tereny aktywności społeczno-gospodarczej, charakteryzujące się relatywnie mało korzystnymi warunkami dla intensywnej roślinnej produkcji rolnej, w odniesieniu do której zakłada się realizację działań zmierzających do wzbogacenia funkcjonalnego z zachowaniem obecnych kierunków rozwoju specjalizacji rolnej poprzez wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych, rozwój i realizację źródeł energii w oparciu o OZE oraz zapewnienie przestrzennych możliwości funkcjonowania i rozwoju zakładów usługowo–produkcyjnych w działalnościach pozarolniczych.

STRATEGIA ROZWOJU PONADLOKALNEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO AKTYWNE POGRANICZE
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

5 0 5 10 km

OZNACZENIA

- granica POF Aktywne Pogranicze
- granice gmin

ELEMENTY O WIODĄCEJ FUNKCJI PRZYRODNICZEJ I OCHRONNEJ

- korytarze ekologiczne
- paneuropejski korytarz ekologiczny doliny Bugu
- węzły ekologiczne
- rzeki
- zbiorniki wodne
- lasy

ELEMENTY INFRASTRUKTURY

- węzły drogowy w ciągu planowanej autostrady A2

Powiązania transportowe

- planowana autostrada A2
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- linie kolejowe

Infrastruktura turystyczna

- ponadlokalne szlaki rowerowe

Infrastruktura energetyczna

- linie elektroenergetyczne WN
- stacje transformatorowe, GPZ
- planowany gazociąg magistralny
- planowany ropociąg

ELEMENTY WZMACNIANIA I ROZWOJU FUNKCJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

- granica OSI Polesie
- granica Podlaskiego OSI

Sieć osadnicza

- ośrodek lokalny wzmocnienie i rozwoju krajowych i regionalnych funkcji specjalistycznych związanych z obsługą ruchu granicznego
- ośrodki gminne - lokalne ośrodki obsługi, wskazane do koncentracji urbanizacji i rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej
- sołectwa - elementarne ośrodki obsługi
- tereny zwartej zabudowy
- tereny szczególnego zagrożenia powodzią

Strefy przedsiębiorczości pozarolniczej

- ośrodki i obszary rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej
- ośrodki i obszary rozwoju funkcji obsługi transportu
- ośrodki i obszary rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową

ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

- tereny rolnicze wskazane do wzbogacenia funkcjonalnego z zachowaniem obecnych kierunków rozwoju specjalizacji rolnej

USTALENIA I REKOMENDACJE DLA LOKALNYCH DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

Głównym celem modelowania struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru jest określenie wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi elementami tej struktury i między tymi elementami a obszarem jako całością oraz kształtowanie tych relacji w sposób zrównoważony. Właściwemu kształtowaniu i harmonizowaniu struktury zarówno w odniesieniu do relacji pomiędzy układem naturalnym i antropogenicznym, jak i w obrębie obu układów służą wytyczne dla lokalnych polityk przestrzennych, tj. przestrzenne warunki realizacji polityki rozwoju POF Aktywne Pogranicze.

Mając na uwadze elementy i obszary konstytuujące strukturę funkcjonalno-przestrzenną Ponadlokalnego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze określa się poniższe ustalenia i rekomendacje do lokalnych polityk przestrzennych:

– w zakresie elementów sieci osadniczej

Wzmacnianie konkurencyjności oraz krystalizowanie struktury osadniczej, w tym silnych ośrodków lokalnych i wydobycie niewykorzystanych potencjałów obszaru wymaga:

- 1) uwzględniania przestrzeni publicznych jako organicznej części ośrodków osadniczych, stanowiących podstawowy element integrujący układy urbanistyczne lub ruralistyczne i decydujące o atrakcyjności obszaru dla zamieszkania;
- 2) zapewnienia ochrony ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.) przy zachowaniu historycznych założeń, układów urbanistycznych w planowaniu terenów urbanizacji (mieszkaniowych, usługowych);
- 3) planowania terenów urbanizacji warunkowanych równoczesną realizacją sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- 4) ograniczenia i wykluczenia z zabudowy terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, a także utrzymania i rozbudowy odcinków wałów oraz budowy polderów w dolinie Bugu (gminy: Terespol, Kodeń);
- 5) przywrócenia i usprawnienia powiązań komunikacyjnych (w tym transportu zbiorowego) miejscowości sołeckich z ośrodkami skupiającymi lokalne i ponadlokalne funkcje usługowe (głównie ośrodki gminne);
- 6) restrukturyzacji i planowania zagospodarowania w sposób zapobiegający powstawaniu środowiskowych kolizji funkcjonalnych i przy zachowaniu skali i form zabudowy charakterystycznych dla terenów wiejskich;
- 7) przeznaczania, w procesie restrukturyzacji funkcjonalnej terenów zainwestowanych, w niewykorzystanych obiektów na usługi ogólnodostępne służące celom publicznym oraz uzupełnianiu bazy infrastruktury społecznej;
- 8) zachowania historycznych założeń, układów urbanistycznych, przestrzeni publicznych i dziedzictwa kulturowego z jego wykorzystaniem w rozwoju turystyki;
- 9) zwiększenia udziału funkcji pozarolniczych (rozwój wielofunkcyjny) w kształtowaniu osadnictwa wiejskiego;

10) poprawy stabilności zaopatrzenia w energię z wykorzystaniem energii OZE.

– w zakresie wzmocnienia i rozwoju funkcji związanych z działalnością kulturową

W celu podkreślenia bogactwa kultury lokalnej, utrwalaniu tożsamości kulturowej, kreowaniu wizerunku obszaru oraz wykorzystaniu dziedzictwa materialnego i niematerialnego w rozwoju społeczno-gospodarczym rekomenduje się:

- 1) eksponowanie w przestrzeni potencjałów kulturowych (obiektów muzealnych, dawnych budowli obronnych, dawnych zespołów rezydencjonalnych, zespołów sakralnych, zabytków techniki, budynków użyteczności publicznej) oraz wykorzystanie ich dla potrzeb turystyki;
- 2) organizację i zagospodarowanie w formie szlaków turystycznych lub tras rowerowych historycznych szlaków handlowych, kulturowych;
- 3) integrację obiektów dziedzictwa kulturowego z infrastrukturą lokalnych i ponadlokalnych szlaków i tras rowerowych;
- 4) wykorzystywanie ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego jako wzorników w kształtowaniu lokalnej przestrzeni, a także bazy dla tworzenia instytucji kultury oraz wspieranie rozwoju sieci muzeów i skansenów;
- 5) objęcie ochroną planistyczną wszelkich przejawów tożsamości kulturowej i kulturotwórczej;

– w zakresie lokalizacji i rozwoju funkcji przemysłowych i przedsiębiorczości pozarolniczej oraz lokalizacji funkcji obsługi transportu

Zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej obszaru, w tym jego wzmocnienie i wzbogacenie funkcjonalne wymaga:

- 1) kształtowania atrakcyjnych terenów aktywności gospodarczej w obszarach z istniejącym lub zaplanowanym pełnym uzbrojeniem terenów inwestycyjnych umożliwiających osiągnięcie wysokich standardów zagospodarowania;
- 2) koncentrowania uciążliwej lub wysokospecjalistycznej aktywności gospodarczej w wyodrębnionych, zorganizowanych strefach gospodarczych umożliwiających ograniczenie negatywnego wpływu terenów przemysłowych na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową i kształtowanie krajobrazu poprzez m.in.:
 - strefowanie zabudowy na styku z istniejącymi funkcjami chronionymi,
 - tworzenie pasów ochronnych, w tym zieleni izolacyjnej (w postaci wielopiętrowej zieleni izolacyjnej),
 - tworzenie granic przestrzennych (np. droga o odpowiedniej szerokości),
 - organizację obsługi komunikacyjnej w sposób ograniczający potencjalną uciążliwość (w tym zakłócenia w płynności ruchu, hałas, zanieczyszczenie powietrza);
- 3) wykorzystania do rozwoju funkcji przedsiębiorczości pozarolniczej w pierwszej kolejności terenów już częściowo zainwestowanych oraz typu *brownfield*, a za główne

strefy rozwoju gospodarczego traktuje się tereny podmiejskie i w ośrodkach gminnych na kierunkach głównych powiązań transportowych;

– w zakresie kształtowania stref o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej

Właściwe funkcjonowanie struktur przyrodniczych uwzględniające ich integrację i harmonizację z obszarami rozwoju społeczno-gospodarczego i infrastrukturą wymaga:

- 1) zachowania w dotychczasowym użytkowaniu gruntów niezabudowanych posiadających walory przyrodnicze i kulturowe (np. łąki wewnątrz i na obrzeżach kompleksów leśnych);
- 2) kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych) i uwzględnienia zwiększenia ciągłości leśnych korytarzy ekologicznych poprzez zalesienia;
- 3) zapewnienia odpowiednich rozwiązań przestrzennych umożliwiających migrację zwierząt (np. mosty ekologiczne, przepusty, estakady itp.) w przypadku konieczności sytuowania nasypów ziemnych poprzecznie do osi korytarza, w tym kształtowanie naturalnych alternatywnych sposobów łączności ekologicznej (obejść ekologicznych);
- 4) odbudowywania stosunków hydrologicznych;
- 5) uwzględnienia czynnej ochrony ekosystemów służącej podnoszeniu walorów turystycznych przy rozwoju rekreacji wypoczynkowej i turystyki krajoznawczej na obszarach chronionych (park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, rezerwat, użytki ekologiczne, obszary Natura 2000);

– w zakresie kształtowania elementów infrastruktury technicznej

Kształtowanie spójnego systemu zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych oraz integrację poszczególnych elementów tego systemu wymaga:

- 1) wprowadzenia lub utrzymania rezerw terenowych niezbędnych do rozbudowy i poprawy parametrów technicznych DK nr 63, drogi wojewódzkiej nr 816 oraz budowy obwodnic miejscowości w ciągach dróg wojewódzkich: Janowa Podlaskiego, Kodnia, Terespoła;
- 2) uwzględnienia przywrócenia i usprawnienia powiązań komunikacyjnych miejscowości sołeckich z ośrodkami gminnymi, lokalnymi i ponadlokalnym zmierzających do zwiększenia dostępności ośrodków skupiających funkcje usługowe oraz zwiększenia mobilności mieszkańców;
- 3) priorytetyzacji rozbudowy lokalnego układu drogowego uwzględniającego istniejące i planowane elementy infrastruktury transportowej, przeładunkowej i magazynowej, integrację systemów transportowych (kolejowy, drogowy), zasięg obsługi (krajowy, regionalny, lokalny) oraz formy transportu (zbiorowy, indywidualny);
- 4) wykluczenia lokalizacji funkcji wrażliwych na uciążliwość hałasu na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych;

- 5) rozbudowy sieci lokalnych tras rowerowych i ich integracji z ponadlokalnymi/regionalnymi trasami rowerowymi (Green Velo, Nadbużański Szlak Rowerowy);

– w zakresie kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wzbogacenie funkcjonalne obszaru z zachowaniem obecnych kierunków rozwoju specjalizacji rolnej przy uwzględnieniu ochrony walorów przestrzeni rolniczej wymaga:

- 1) ograniczenia i zatrzymania procesów urbanizacji poprzez zakaz wyznaczania nowych terenów zabudowy poza terenami istniejącego zainwestowania służącego minimalizowaniu negatywnych skutków ekonomicznych związanych z rozpraszaniem zabudowy;
- 2) niwelowania potencjalnych konfliktów przestrzennych poprzez kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową;
- 3) wykorzystywania potencjału glebowo-klimatycznego, kulturowego i przyrodniczo-krajobrazowego do intensyfikacji rozwoju gospodarstw agroturystycznych (głównie w obszarach nagromadzenia i koncentracji obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego) i ekologicznych;
- 4) delimitacji obszarów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z OZE (głównie z wykorzystaniem energii promieniowania słonecznego).

TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA, OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI, OBSZARY FUNKCJONALNE

Koncepcja rozwoju ukierunkowanego terytorialnie jest bezpośrednio związana z przestrzennym wymiarem procesów rozwoju gospodarczego. Terytorium w tym przypadku nie jest rozumiane jako przestrzeń ograniczona granicami administracyjnymi, ale jako przestrzeń powiązana funkcjonalnie, którą łączy także specyficzny układ społeczno-instytucjonalno-gospodarczy, który charakteryzuje się wspólnymi cechami, potencjałami, ale często też problemami.

Podejście ukierunkowane terytorialnie jest też od kilku lat bezpośrednio związane z polityką spójności. Raport Fabrizio Barki (*Program dla zreformowanej polityki spójności. Podejście terytorialne w osiąganiu celów i oczekiwań Unii Europejskiej*) przedstawiał argumenty za stosowaniem w polityce spójności tzw. place-based policy (polityka ukierunkowana terytorialnie). Chodziło o lepsze wykorzystanie potencjałów oraz terytorialnych zasobów i specjalizacji, a przede wszystkim koordynację polityk sektorowych, które oddziałują na dane terytorium. W związku z powyższym polityka spójności, a idąc dalej też inne polityki, zaczęły wykorzystywać terytorialne zasoby, aby w ten sposób odpowiadać wyzwaniom rozwojowym w układzie specyficznych uwarunkowań terytorialnych.

Podstawą określenia wymiaru terytorialnego w niniejszej strategii jest nowy paradygmat polityki rozwoju, zdefiniowany w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i Krajowej Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030). Model ten zakłada zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo - rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony¹.

Odejście od wspierania całego kraju czy regionów w jednolity sposób na rzecz większego różnicowania interwencji, w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów, przełożyło się na wyznaczenie krajowych obszarów strategicznej interwencji (OSI) oraz na tworzenie instrumentów terytorialnych dopasowanych do ich specyficznych potrzeb rozwojowych. Terytorium Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze objęte zostało następującymi OSI wyznaczonymi w KSRR 2030: obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz Wschodnia Polska.

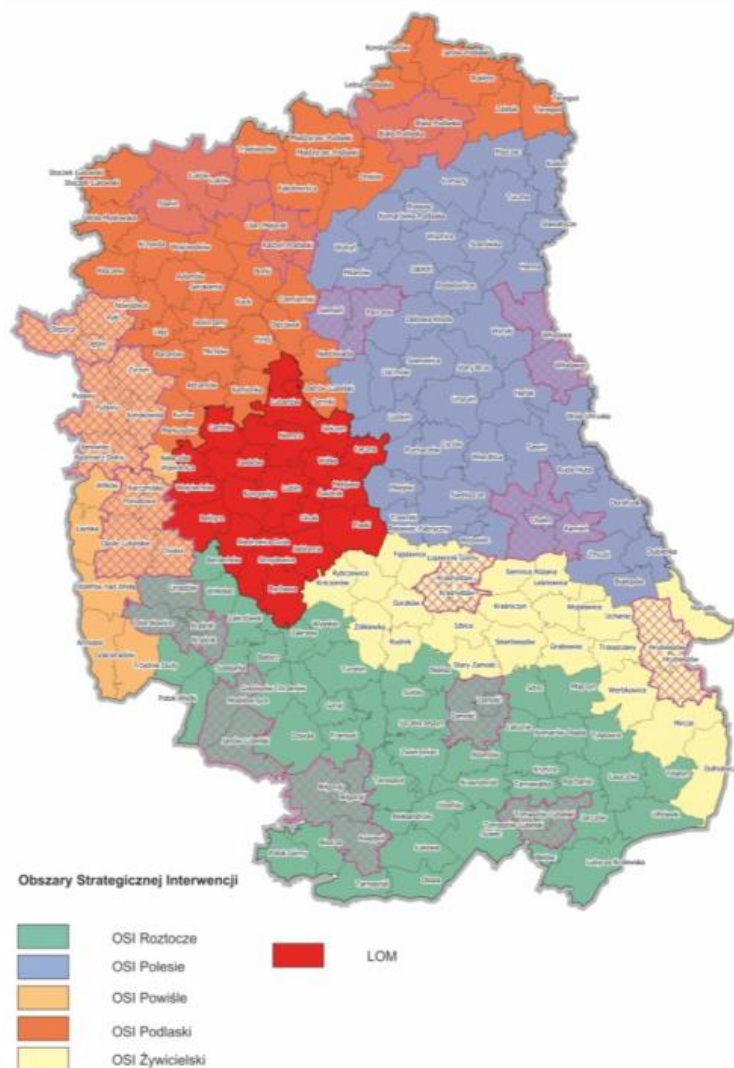
Dodatkowo Zarząd Województwa Lubelskiego w ramach procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego podjął decyzję o wyznaczeniu OSI o znaczeniu regionalnym, które obejmują:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast - miejskie obszary funkcjonalne (MOF),

¹ Rozwój odpowiedzialny to również rozwój zrównoważony terytorialnie, który rozwija i efektywnie wykorzystuje miejscowe zasoby i potencjały wszystkich terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. (KSRR 2030)

- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych – subregionalne obszary strategicznej interwencji.

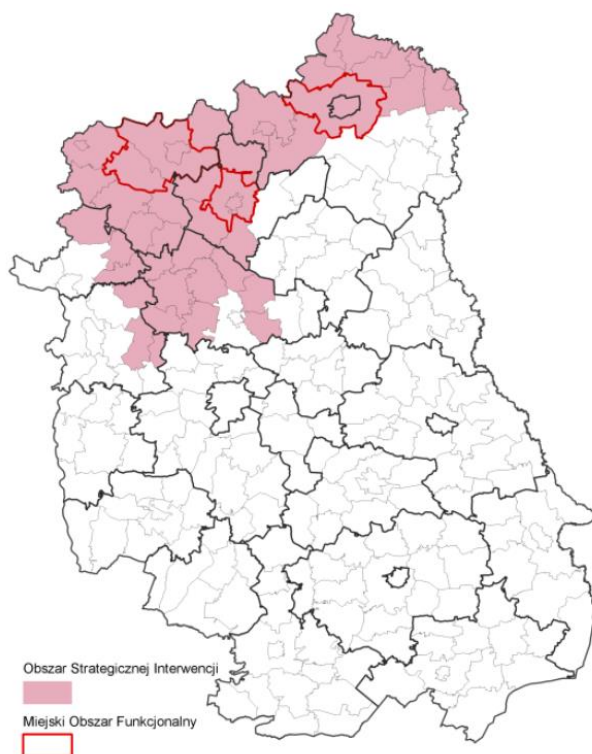
OSI wyznaczone na poziomie krajowym koncentrują się na barierach i zjawiskach problemowych, natomiast OSI regionalne wskazują na potrzebę wzmocnienia określonych potencjałów, które mogą stać się podstawą wzrostu zdefiniowanych obszarów.

Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu regionalnym

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030*

W ramach powyższej delimitacji wskazano obszary, na których samorząd województwa lubelskiego zakłada zastosowanie mechanizmów terytorialnych - tematycznych kierunków interwencji z uwzględnieniem wsparcia z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego oraz przedsięwzięć priorytetowych dla rozwoju poszczególnych OSI.

Podlaski OSI

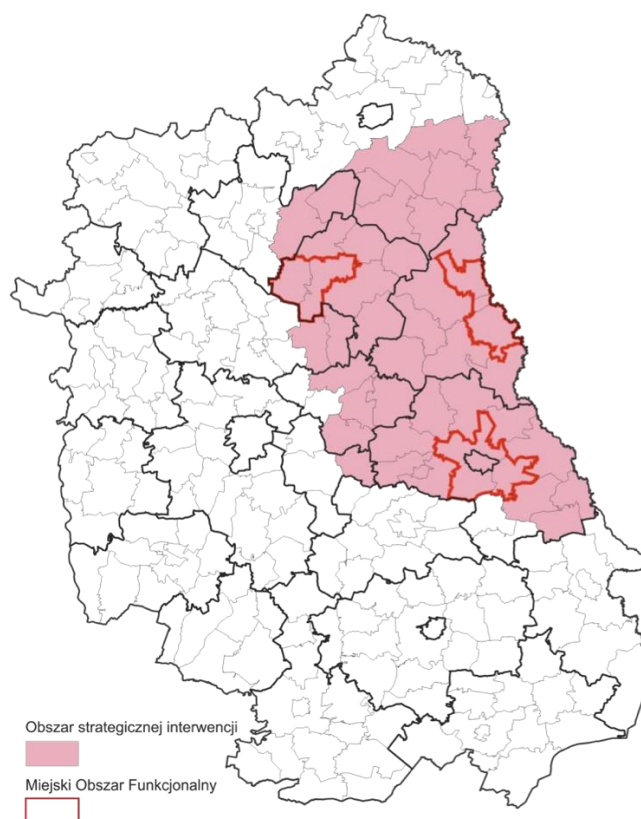
Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030*

Zgodnie z założeniami SRWL 2030 za priorytet rozwoju Podlaskiego OSI uznano „gospodarcze wykorzystanie potencjału krajowych i europejskich korytarzy transportowych”. Określono również główne kierunki interwencji / tematyczne obszary wsparcia Podlaskiego OSI²:

- poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych (rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji, w tym przede wszystkim w zakresie gospodarki hodowlanej),
- wzmacnianie powiązań funkcjonalnych i zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej (poprawa drogowych powiązań komunikacyjnych oraz poprawa kolejowych powiązań transportowych),
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym stymulowanie lokalnej przedsiębiorczości, wyprowadzanie ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów (w tym rewitalizacja), poprawa dostępności do świadczonych podstawowych usług społecznych oraz wspieranie usług publicznych służących rozwijaniu działalności kulturalnej,
- rozwijanie sektora logistycznego
- innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych uwzględniające rozwój usług wolnego czasu
- ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego
- wzmacnianie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej, która ma sprzyjać pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych.

² Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030

Kolejnym OSI regionalnym istotnym z punktu widzenia Aktywnego Pogranicza jest OSI Polesie, które zgodnie ze strategią powinno w szczególności skupić się na społeczno-gospodarczym wykorzystaniu zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz terenów nadbużańskich.

OSI Polesie

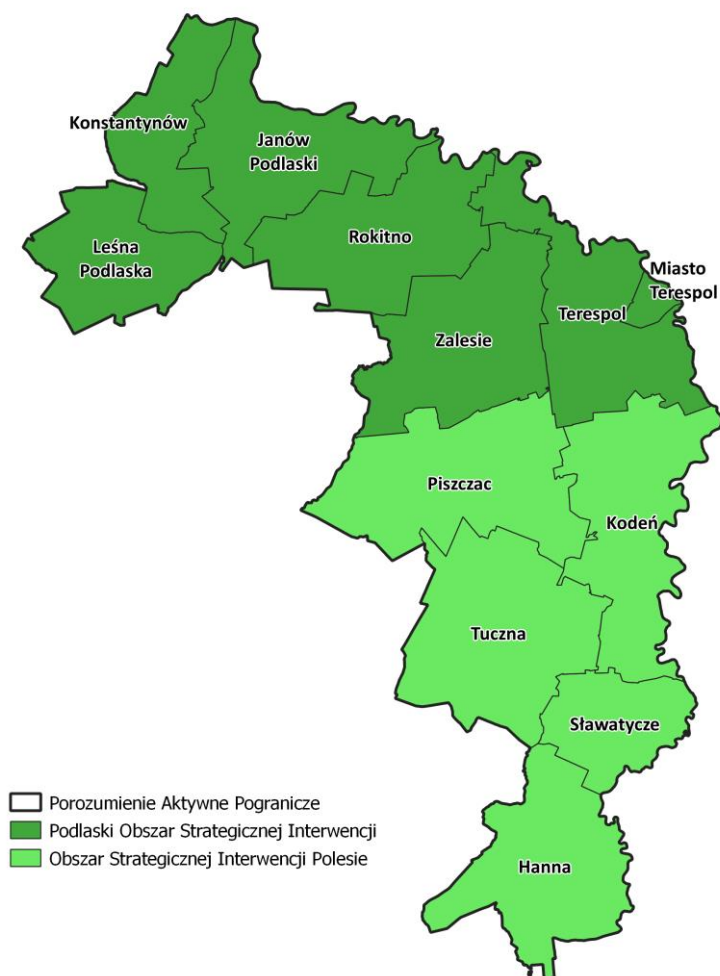
Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030*

Wsparcie na tym obszarze powinno koncentrować się na:

- poprawie konkurencyjności gospodarstw rolnych, w tym rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej,
- zrównoważonym rozwoju systemów infrastruktury technicznej, uwzględniającym rozwój dróg, połączeń kolejowych,
- ochronie walorów środowiska związanych z zasobami wodnymi, siedliskami i bioróżnorodnością,
- innowacyjnym wykorzystaniu walorów przyrodniczo-kulturowych, w tym tworzeniu wspólnej, kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o markę terytorialną, a także rozwijaniu produktów, które wykorzystują unikalne zasoby lokalne,
- ochronie zasobów dziedzictwa kulturowego,
- wzmocnieniu współpracy transgranicznej i międzyregionalnej, która ma sprzyjać pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych.

Podczas prac nad strategią koncentrowano się na wykorzystaniu potencjałów całego terytorium i odnalezieniu naturalnych powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi gminami, ale także w ramach całego partnerstwa. Istotnym elementem budowania wizji rozwojowej stała się idea stworzenia marki terytorialnej „Aktywne Pogranicze”, która

odnosiłaby się do obszaru charakteryzującego się czystym otoczeniem, zdrową żywnością, ciekawą ofertą turystyczną i rozpoznawalnością jako przyjazne miejsce do życia. Obszar partnerstwa zlokalizowany jest na terenie dwóch OSI regionalnych (omówionych powyżej): Podlaski i Polesie. Większość działań zdefiniowanych jako kluczowe dla poszczególnych OSI jest identyczna, co świadczy o silnych powiązaniach funkcjonalnych całego obszaru partnerstwa.

Opracowanie: źródło własne

ZASADY I STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROCESEM WDRAŻANIA STRATEGII

Założenia regionalnej polityki rozwoju zawarte w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR) wyraźnie wskazują na potrzebę współpracy (w ramach partnerstw miejsko-wiejskich, projektów partnerskich itp.) oraz zintegrowanego podejścia terytorialnego, określając powyższe jednymi z siedmiu zasad polityki regionalnej, które regulują sposób postępowania wszystkich interesariuszy KSRR i zapewniają lepszą koordynację działań na rzecz rozwoju.

W związku z powyższym, a także mając na uwadze istniejącą współpracę na terenie POF Aktywne Pogranicze, podjęto decyzję o jej kontynuacji i wspólnym opracowaniu dokumentu strategicznego, który wyznaczy cele rozwojowe na kolejnych 10 lat. Wspólne planowanie strategiczne, a później projektowanie działań i wybór projektów, wymaga odpowiedniej struktury zarządczej, która będzie efektywnie zarządzała całym obszarem i była w stanie elastycznie reagować na zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej, czy też różnego rodzaju sytuacji kryzysowe. Tematy związane z partnerstwem oraz podstawowymi zasadami regulującymi jego zarządzanie były ponadto tematem spotkań warsztatowych.

ZASADY ZARZĄDZANIA

Kształtowaniu systemu zarządzania wdrażaniem strategii musi przyświecać kilka ogólnych zasad:

Równość partnerów i partnerstwo

Głównym założeniem opracowania i realizacji strategii jest to, że poszczególni partnerzy (w przypadku POF Aktywne Pogranicze gminy) są równorzędnymi partnerami i podjęli świadomą decyzję dotyczącą realizacji wspólnych celów. Wszystkie podejmowane działania będą uwzględniały potrzeby i problemy wszystkich, a przynajmniej zdecydowanej większości partnerów. Jednocześnie partnerstwo oznaczać będzie, że opracowanie i wdrażanie strategii jest procesem transparentnym, w który zaangażowane są różne podmioty np. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inni.

Elastyczność stosowanych rozwiązań

W związku z faktem, że wdrażanie strategii jest procesem ciągłym, na który wpływ mają czynniki zewnętrzne trudne do przewidzenia na etapie planowania, dodatkowo sytuacja społeczna, gospodarcza, a także polityczna może ulec zmianie, istotnym jest wprowadzenie na tyle elastycznych rozwiązań, które gwarantować będą zastosowanie mechanizmów zapewniających efektywność działań. Dotyczy to w szczególności procedur, a także rozwiązań prawnych czy organizacyjnych.

Wielopoziomowe zarządzanie

Aby współpraca przynosiła wymierny korzyści niezbędne jest zaplanowanie jej praktycznego aspektu, który powinien mieć miejsce na różnych szczeblach zarządzania – od podejmowania decyzji strategicznych, do wspólnej realizacji projektów, czy też organizacji wspólnych wydarzeń kulturowych. Takie podejście pozwoli w przyszłości wyeliminować wiele problemów zarządczych.

Sieciowanie i koordynacja

Sieciowanie i koordynacja to jedne z podstawowych narzędzi prowadzenia polityk rozwojowych, które są wskazane w KSRR 2030. Istotnym jest umożliwianie współpracy

między różnymi podmiotami, instytucjami, możliwość wymiany wiedzy o doświadczeń, co przekłada się na efektywniejsze planowanie i wdrażanie wielu działań oraz projektów.

Otwartość, uczciwość i zaufanie

Powyższe zasady wydają się być podstawowymi warunkami współdziałania między ludźmi, ale ich stosowanie w przypadku budowy partnerstwa, w szczególności, aby unikać niedomówień, niejasności oraz sytuacji kryzysowych jest absolutnie niezbędne.

Prosta i jasna komunikacja

W związku z faktem, że POF Aktywne Pogranicze to obszar składający się z dwunastu gmin, bardzo ważnym jest określenie przejrzystych zasad komunikacji między partnerami, w tym wyznaczenie osób do kontaktów bieżących. Przejrzysty system komunikacji wpłynie pozytywnie na proces i skróci proces podejmowania decyzji, jest szczególnie istotne w kontekście działań rozwojowych.

STRUKTURA SYSTEMU ZARZĄDCZEGO

Poniżej przedstawiono proponowane organy przyszłej struktury zarządzania:

Rada porozumienia

W skład Rady wejdą wójtowie poszczególnych gmin. Niezbędnym będzie wyłonienie Lidera Porozumienia, które będzie reprezentował całe partnerstwo, akceptował dokumenty i reprezentował Porozumienie w kontaktach z podmiotami zewnętrznymi. Do obowiązków Rady należy:

- Zatwierdzanie Strategii oraz zmian Strategii.
- Nadzór nad prawidłowym wdrażaniem Strategii.
- Zatwierdzenie sprawozdań z realizacji Strategii oraz innych dokumentów niezbędnych w procesie przygotowania i wdrażania Strategii
- Nadzór nad prawidłową realizacją Porozumienia.
- Inicjowanie dodatkowych działań, porozumień i dokumentów rozwijających współpracę gmin.
- Podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia.

Spotkania Rady powinny odbywać się co najmniej w cyklu kwartalnym, również częściej w zależności od potrzeb. Organizatorem spotkań jest Lider, jednak spotkanie może być zorganizowane na wniosek minimum dwóch reprezentantów gmin. Rada Porozumienia powinna szybko reagować na potrzeby wyrażane przez Koordynatorów Gminnych, tak by łatwy kontakt między poziomami zarządzania przyspieszał proces wdrażania strategii. Ma to

umożliwić sprawną ewaluację strategii i poszczególnych działań oraz pozwolić na podejmowanie świadomych decyzji o niezbędnych zmianach w strategii lub przyjętych metodach działania.

Wójtowie gmin członków porozumienia powołują Koordynatorów Gminnych.

Do ich zadań należy w szczególności:

- Realizacja zadań Rady Porozumienia.
- Organizacja i koordynowanie prac dotyczących opracowania i wdrażania Strategii na poziomie gminy.
- Współpraca z Liderem Porozumienia i wykonawcą opracowania Strategii.
- Przekazywanie informacji i współpraca z innymi Koordynatorami gminnymi.

Rada Społeczna

W celu zapewnienia możliwie szerokiego zaangażowania innych podmiotów (nie tylko publicznych) w realizację strategii w strukturze zarządczej możliwe jest ustalenie ciała dla reprezentatywnej grupy przedstawicieli strony społecznej i biznesowej. Ostateczna decyzja dotycząca powołania Rady Społecznej zostanie podjęta przez Lidera Porozumienia.

Do zadań Rady należą:

- Opiniowanie polityki rozwoju prowadzonej w ramach POF Aktywne Pogranicze
- Opiniowanie innych działań związanych z POF Aktywne Pogranicze – w zależności od potrzeb (np. dokumentów strategicznych, projektów)
- Inicjowanie i proponowanie nowych projektów
- Kontrola społeczna wdrażania strategii (poprzez dostęp do dokumentacji, opiniodawczo-doradczy charakter pracy)
- Przedstawienie zmian kierunków rozwoju

Członków Rady Społecznej powołuje Lider Porozumienia spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy wskazanych przez Radę Porozumienia. Należy zachować reprezentatywność członków Rady, przy czym powinni się w niej znaleźć przedstawiciele podmiotów prywatnych i społecznych ze wszystkich gmin POF Aktywne Pogranicze.

Rada Społeczna stanowi podstawowy kanał komunikacji między przedstawicielami gmin a interesariuszami na temat realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie oraz raportowanie służyć będzie do kontrolowania postępu realizacji działań wynikających ze strategii. Monitorowanie postępów będzie zatem wewnętrznym mechanizmem wspomagającym zarządzanie i polegać będzie na gromadzeniu informacji na temat postępów wdrażania strategii. Proces monitoringu strategii, w którym uczestniczyć powinni różni interesariusze oparty będzie o system wskaźników, natomiast nie będzie się ograniczał jedynie do weryfikacji wartości wskaźników i trendów, ale musi stać się podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian w realizowanych projektach, zmianach grup docelowych, rozszerzaniu lub ograniczaniu zaangażowanych partnerów, ale także może dotyczyć zmiany kierunków rozwojowych.

Monitoring ma na celu zapewnienie zgodności realizacji działań strategii z uprzednio przyjętymi założeniami. Monitoring strategii obejmował będzie:

- 1. Raporty roczne z monitoringu;**
- 2. Raporty doraźne z monitoringu.**

Odpowiedzialność za sporządzanie raportów rocznych i doraźnych z monitoringu strategii przypisana jest do Lidera Porozumienia lub innego wskazanego przez Radę Porozumienia podmiotu.

W sytuacji wystąpienia ważnych, niedających się przewidzieć okoliczności zewnętrznych o charakterze politycznym, ekonomicznym, społecznym, technologiczno-technicznym, środowiskowym, epidemiologicznym i regulacyjnym (prawnym) lub okoliczności wewnętrznych, może zaistnieć potrzeba opracowania raportu doraźnego na podstawie decyzji Rady Porozumienia. Rezultatem raportu doraźnego będą wnioski i rekomendacje dotyczące potrzeby i zakresu ewentualnej aktualizacji strategii.

Proces monitoringu strategii pozwoli kontrolować jego skuteczność, efektywność i korzyści z realizacji celów oraz umożliwi ewaluację obranych kierunków rozwoju, dokonywanie modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu. Z uwagi na stosunkowo długi czas obowiązywania dokumentu, może zajść konieczność aktualizacji dokumentu strategicznego.

Uzyskane informacje będą systematycznie analizowane, w celu określenia czy założenia pokrywają się z osiąganymi rezultatami i celami. Monitorowanie postępów ma spełniać przede wszystkim funkcję wewnętrznej kontroli stanu realizacji poszczególnych działań zaplanowanych w strategii. Będzie to proces ciągły, który będzie trwał aż do zakończenia jej obowiązywania.

Monitoring musi być działaniem prowadzonym stale, a nie jedynie działaniem naprawczym i chwilowym. Musi on angażować wielu interesariuszy oraz być częścią szerokich procesów partycypacyjnych.

Ewaluacja (czyli ocena) to cykliczne działanie, którego celem jest:

- szerokie i pełne określenie stanu i wdrażania strategii i uwarunkowań tego procesu,
- wysnucie wniosków dotyczących ewentualnych modyfikacji treści strategii lub sposobów jej wdrażania.

Ewaluacja strategii rozwoju ponadlokalnego POF Aktywne Pogranicze odbędzie się dwa razy, będzie to:

1. Ewaluacja *mid-term* (czyli w połowie okresu obowiązywania Strategii) – przeprowadzona w I połowie 2026 roku,
2. Ewaluacja *ex-post* (po zakończeniu realizacji Strategii) – przeprowadzona w I połowie 2031 roku.

Wnioski z ewaluacji *mid-term* powinny być podstawą „strategicznej refleksji”, dotyczącej m.in. efektywności systemu zarządzania realizacją strategii.

Wnioski z ewaluacji *ex-post* będą zaś służyć przede wszystkim trafnemu określeniu kolejnej strategii obszaru partnerstwa, przy założeniu woli jej kontynuowania.

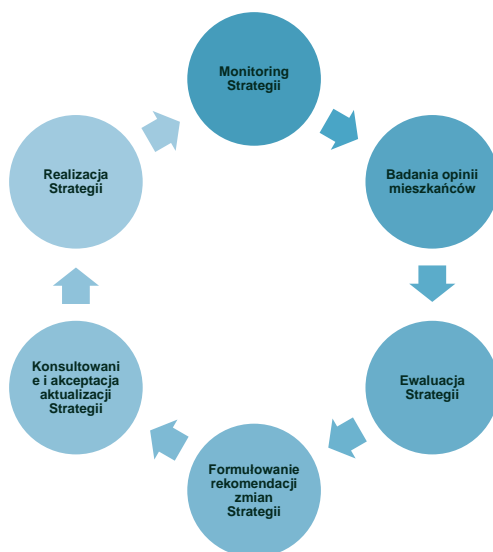
Kryteriami ewaluacji będą m.in.:

- osiągnięty poziom wskaźników strategicznych celów rozwoju,
- stopień zaawansowania realizacji poszczególnych działań przypisanych do celów;
- poziom rozwiązania problemów zidentyfikowanych w diagnozie.

Ewaluacja po zakończeniu realizacji projektu

Po zakończeniu obowiązywania strategii zostanie sporządzony raport ewaluacyjny badający stopień osiągnięcia jej celów oraz określający prognozę trwałości wdrożonych działań.

Raport zostanie opracowany na podstawie aktualnych danych z monitoringu oraz będzie podsumowaniem wyników wszystkich opracowanych dotychczas raportów ewaluacyjnych. W opracowanie raportu zaangażowani zostaną mieszkańcy całego partnerstwa poprzez badania sondażowe na temat oceny procesu rozwoju całego terytorium objętego partnerstwem, ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych i stron internetowych. Przeprowadzony w ten sposób proces ewaluacji zagwarantuje rzetelną i obiektywną ocenę (w tym wnioski i rekomendacje) faktycznych rezultatów wdrożenia strategii rozwoju ponadlokalnego.

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Działania przewidziane do realizacji w strategii mają szeroki zakres i w związku z tym koniecznym będzie poszukiwanie różnych źródeł ich finansowania, uwzględniających środki w ramach Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i innych, ale także istotne znaczenie przypisane będzie innym źródłom z uwzględnieniem krajowych środków publicznych, czy też środków prywatnych. Pamiętać też należy, że oprócz dotacji, subwencji i innych form finansowania bezzwrotnego, istotnym elementem finansowania mogą stać się instrumenty zwrotne – pożyczki, poręczenia, gwarancje itp. Te ostatnie formy finansowania mogą być w szczególności ważne dla przedsiębiorców, dlatego też istotnym będzie stworzenie systemu informowania na temat dostępności tego typu rozwiązań.

W związku z powyższym istotnymi źródłami finansowania strategii i działań prorozwojowych będą:

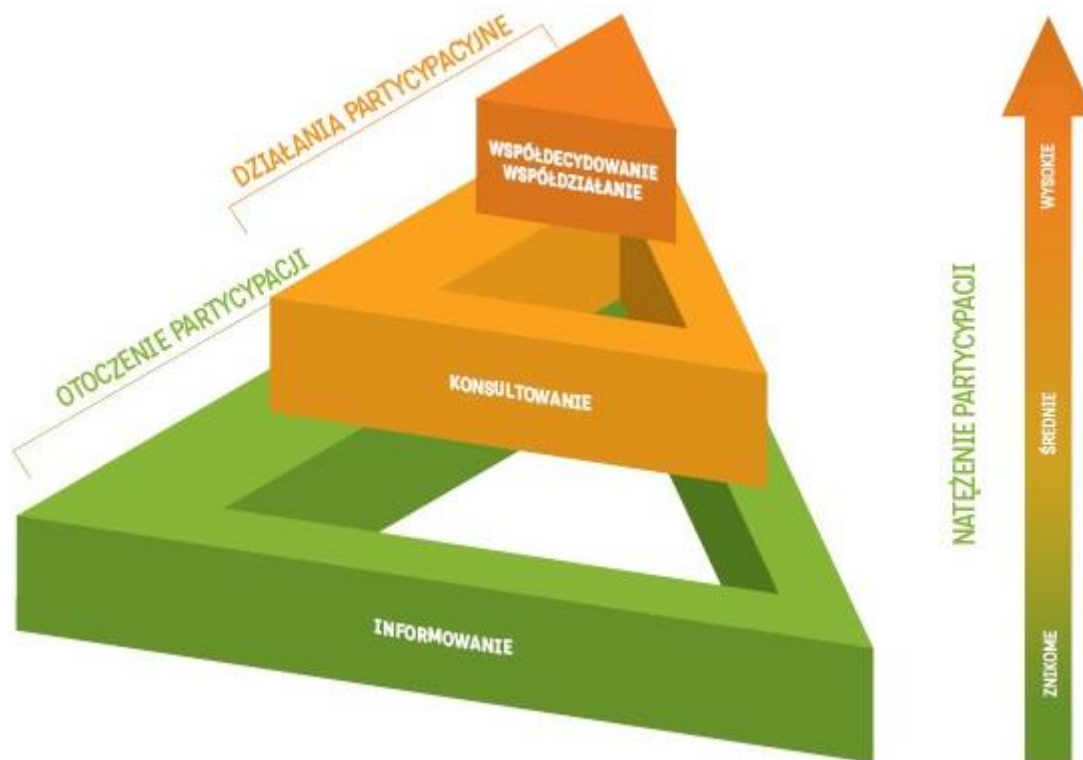
- środki własne lokalnych jednostek samorządu terytorialnego – środki przewidziane jako wkład własny, zgodnie z zasadą racjonalizacji wydatków publicznych istotnym jest przewidzenie mechanizmów koordynacyjnych w zakresie współpracy między gminami,
- środki z budżetu Unii Europejskiej w ramach pakietu legislacyjnego polityki spójności na lata 2021-2027 przewidziane w programach na poziomie zarówno regionalnym (*Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027*), jak i krajowym, a także środki dedykowane Wspólnej Polityce Rolnej.
- środki związane z wdrażaniem tzw. instrumentów terytorialnych (przy założeniu, że strategia rozwoju ponadlokalnego POF Aktywne Pogranicze będzie podstawą do wdrażania Innego Instrumentu Terytorialnego związanego ze wsparciem obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją),
- środki z budżetu UE, które dostępne w ramach zarządzania bezpośrednio sprawowanego przez Komisję Europejską; dotyczyć one będą kwestii związanych m.in. z kwestiami klimatycznymi w ramach Europejskiego Zielonego Ładu,
- środki pochodzące z Krajowego Planu Odbudowy, który stać się ma kołem zamachowym polskiej gospodarki na najbliższe trzy lata i w ramach którego około 40% stanowią mają dotacje, a pozostałą część pożyczki i innego rodzaju instrumenty zwrotne
- środki budżetu państwa lub samorządu województwa dostępne w ramach nowych instrumentów takich, jak porozumienie terytorialne, dla którego podstawą niezbędne będzie posiadanie dokumentów strategicznych, takich jak strategia rozwoju ponadlokalnego
- środki prywatne szczególnie istotne w realizacji niektórych przedsięwzięć wymagających zbiorowego wysiłku ze względu na ich skomplikowany i długoletni charakter – rewitalizacja.

PROCESY PARTYCYPACYJNE – WSPÓŁPRACA Z INTERESARIUSZAMI NA ETAPIE OPRACOWYWANIA STRATEGII

Partycypacja społeczna jest jednym z najbardziej istotnych elementów opracowywania dokumentów strategicznych. Pozwala na przedstawienie obywatelom zamierzeń władz publicznych, a przede wszystkim na włączenie ich w powiązane procesy. Mieszkańcy mają możliwość przede wszystkim zaprezentowania swoich opinii, co do pomysłów władz, stają się ważnym elementem całego procesu decyzyjnego, a także (a może przede wszystkim) mogą zgłaszać swoje własne propozycje oraz sami stanowić o kierunkach rozwoju gminy. Sprawy, które są konsultowane dotyczą szerokiego wachlarza spraw od zmian prawnych, zmian organizacji życia publicznego, przeprowadzenia inwestycji, sposobu rozwiązania ważnego problemu społecznego do wszelkich innych działań, których powodzenie w dużej mierze zależy od akceptacji ze strony obywateli. Zaangażowanie mieszkańców na etapie opracowywania planów rozwojów na przykład danej gminy, powoduje, że stają się oni współodpowiedzialni za podejmowane działania i ogranicza postawy bierne, które z drugiej strony najczęściej krytykują jakiegokolwiek działania podejmowane przez władze publiczne.

Istotnym elementem prowadzenia działań partycypacyjnych jest przekonanie władz o ich potrzebie oraz skuteczności. W związku z tym nie należy ograniczyć się jedynie do informowania i komunikowania zamiarów władzy, ale wszelkie działania powinny mieć charakter „wysłuchania” opinii obywateli na dany temat, a następnie winny koncentrować się na uwzględnieniu tych opinii w dalszym działaniu. Zasadniczym celem konsultacji jest podjęcie decyzji, która nie będzie antagonizować społeczności lokalnej, a jednocześnie pozwoli na rozwiązanie ważnej kwestii.

Stopień zaangażowania społeczeństwa w procesy decyzyjne, czyli sprawowanie władzy, waha się od zerowego (nazywanego manipulacją społeczeństwem) do władzy obywatelskiej, gdzie obywatele mają duży wpływ na ostateczne decyzje, lub gdzie te decyzje od nich bezpośrednio zależą. Poniżej przedstawiono uproszczony model „drabiny partycypacji”.

Źródło: www.partycypacjaobywatelska.pl

WARSZTATY W GMINACH AKTYWNEGO POGRANICZA

Biorąc pod uwagę zapisy wielu dokumentów strategicznych, pozytywne doświadczenia związane z wcześniej prowadzonymi działaniami partycypacyjnymi (m.in. podczas tworzenia programów rewitalizacji) podjęto decyzję o rozpoczęciu prac z interesariuszami już na etapie prac przygotowawczych zmierzających do opracowania strategii zintegrowanej całego obszaru.

Pierwszym etapem tych działań było przeprowadzenie w zdecydowanej większości gmin tworzących partnerstwo Aktywne Pogranicze warsztatów, podczas których dyskutowano na temat zasad współpracy w ramach partnerstwa, określano możliwe kierunki rozwoju oraz wypracowywano propozycje działań i projektów, które najefektywniej przyczynią się do rozwoju całego obszaru - do końca października br. przeprowadzono warsztaty w 11 spośród wszystkich 12 gmin.

W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele lokalnej społeczności, w szczególności:

- ✓ przedstawiciele władz gminy
- ✓ radni
- ✓ sołtysi
- ✓ pracownicy gminnych instytucji (gminne ośrodki kultury, szkoły, biblioteki, ośrodki pomocy społecznej, szkoły itp.)
- ✓ przedsiębiorcy
- ✓ przedstawiciele organizacji pozarządowych zaangażowanych w działania na terenie gmin

- ✓ pracownicy urzędów gmin
- ✓ mieszkańcy.

Warsztaty były moderowane przez zewnętrznych ekspertów, natomiast wszelkie pomysły dotyczące przedsięwzięć i projektów były tworzone bezpośrednio przez interesariuszy. Dzięki takiemu podejściu starano zapewnić się realny wpływ mieszkańców na przedsięwzięcia, które będą umieszczone w strategii, ale przede wszystkim poznać opinie i pomysły osób, które najlepiej znają lokalną specyfikę i są w stanie wskazać problemy, jak i potencjały rozwojowe. Informacje na temat warsztatów były często rozpowszechnione za pośrednictwem strony internetowej, co umożliwić miało udział jak największej ilości osób.

W warsztatach wzięło udział w sumie 145 osób.

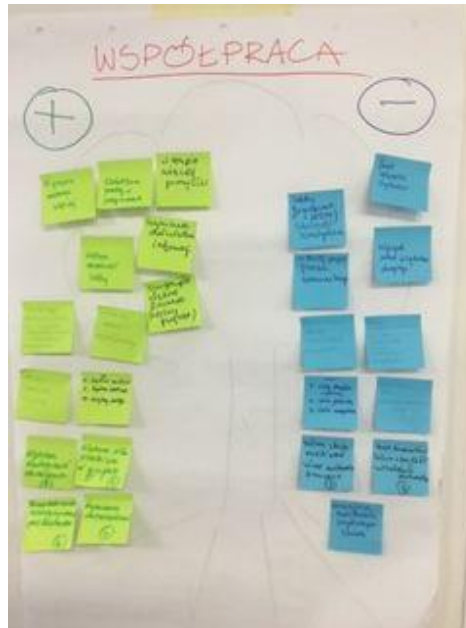

W pierwszej części warsztatów dyskutowano o zasadach współpracy w przyszłym partnerstwie. Początkowo zaproponowano zajęcia grupowe polegające na określeniu plusów oraz minusów współpracy. Na tej podstawie wspólnie wypracowywano zasady, które, zdaniem uczestników, winny obowiązywać w partnerstwie. Szczególną uwagę zwracano na równość wszystkich partnerów, a także konkretne określenie roli lidera, na którym spoczywa obowiązek kierowania partnerstwem i trudna rola godzenia różnych, często sprzecznych interesów.

Poniżej przedstawiono główne zasady współpracy wypracowane podczas warsztatów:

- ✓ Równość partnerów
- ✓ Jasne zasady współpracy i podział ról
- ✓ Odpowiedzialność, uczciwość i systematyczność
- ✓ Przejrzyste zasady komunikacji między partnerami
- ✓ Jasny podział kompetencji między partnerami
- ✓ Jasno określona rola lidera
- ✓ Wielopoziomowe i elastyczne zarządzanie (Rada, Zespół roboczy)
- ✓ Przejrzyste zasady informowania i komunikacji między partnerami.

Zaproszeni interesariusze (osoby zaangażowane i zainteresowane rozwojem gminy) zwrócili uwagę na potrzebę wypracowania i przestrzegania powyższych zasad na każdym etapie funkcjonowania partnerstwa, co przełoży się na osiąganie konkretnych korzyści, a także lepszą reprezentację na zewnątrz w kontaktach z wieloma instytucjami. W tym kontekście dyskutowano też o potrzebie wypracowania wspólnej strony internetowej, profilu w mediach społecznościowych Aktywnego Pogranicza, a także szerokiego zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w kontaktach między partnerami.

Kolejnym etapem warsztatów była identyfikacja przedsięwzięć zintegrowanych, które są i będą istotne dla obszaru całego partnerstwa. Przede wszystkim dokonano identyfikacji, czym są przedsięwzięcia zintegrowane:

- ✓ Przedsięwzięcia zintegrowane są takim, które w sposób kompleksowy odpowiadają na potrzeby i problemy obszarów funkcjonalnych.
- ✓ Przedsięwzięcia zintegrowane realizują wspólne cele, rozwijają wspólne potencjały oraz rozwiązują wspólne problemy.
- ✓ Przedsięwzięcia zintegrowane powinny być realizowane w formule pakietów różnych tematycznie, ale wzajemnie powiązanych i komplementarnych (udział Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego).

Poniżej przedstawiono propozycje takich przedsięwzięć:

Ochrona środowiska, adaptacja do zmian klimatu oraz mała retencja	Infrastruktura przeciwpowodziowa Budowa biogazowni (w tym osady ściekowe) Budowa kompostowni odpadów zielonych Budowa kanalizacji deszczowej Projekty dotyczące odpadów komunalnych (w tym segregacja) Edukacja ekologiczna Projekty dotyczące OZE oraz fotowoltaiki (budynki prywatne oraz publiczne) Budowa farmy fotowoltaicznej

	Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych Wyposażenie OSP w nowoczesny sprzęt przeciwpożarowy Zagospodarowanie (w tym turystyczne) zbiorników retencyjnych
Polityka społeczna i edukacja	Stworzenie domów pomocy społecznej Budowa „wioski opiekuńczej” Ciekawe formy aktywności dla seniorów + nowe umiejętności Ciekawe formy aktywności dla kobiet + nowe umiejętności Organizacja opieki oraz ciekawych form aktywności dla dzieci + nowe umiejętności Wsparcie dla lokalnych zespołów artystycznych Promocja zdrowej żywności Budowa/adaptacja budynku z przeznaczeniem na dzienny dom pomocy społecznej Utworzenie punktu żywieniowego dla osób potrzebujących System mobilności – transport publiczny (w tym dla dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych) Edukacja dla bezpieczeństwa (dzieci) Międzygminne usługi opiekuńcze i specjalistyczne Budowa/adaptacja budynków z przeznaczeniem na żłobki Budowa/adaptacja budynków z przeznaczeniem na świetlice wiejskie Rozwój ekonomii społecznej Projekt „Praca w (sąsiedniej) gminie” – strona internetowa z lokalnymi ofertami pracy (w tym dorywczej/sezonowej) oraz ofertami współpracy, pomocy (np. mobilność) Wspólne projekty w dziedzinie edukacji i podniesienia jakości kształcenia dorosłych (np. kursy językowe) Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży (nowe umiejętności, języki obce) Budowa/adaptacja budynku z przeznaczeniem na przedszkole System pomocy osobom bezdomnym Infrastruktura zdrowia
Marketing terytorialny	Wsparcie dla rozwoju marki „Aktywne Pogranicze” oraz wspólna strona internetowa Wspieranie promocji produktów lokalnych Wypracowanie wspólnej marki (symbol, herb) Wspólne opakowania dla produktów
Kultura i dziedzictwo kulturowe	Remonty GOK Zakup wspólnego sprzętu estradowego Wspólne imprezy kulturalne Solidne remonty świetlic wiejskich Rozbudowa i poprawa jakości bazy noclegowej i gastronom. Infrastruktura spływów kajakowych Infrastruktura szlaków rowerowych (np. międzygminny szlak rowerowy przez tereny leśne) Infrastruktura szlaków pielgrzymkowych „Zachować od zapomnienia” (spotkanie ludzi starszych z młodymi, zachowanie artefaktów, skansen, przekazy słowne, historia wsi i regionu) Rekonstrukcje historyczne
Turystyka	Budowa skwerów wypoczynkowych

	Zagospodarowanie turystyczne doliny Bugu Terenowy szlak turystyczny (pieszy, rowerowy, konny) wzdłuż brzegu Bugu Przystanie kajakowe i powiązana infrastruktura Place zabaw Ścieżki rowerowe (wspólne dla 12 gmin) Rozbudowa i poprawa jakości bazy noclegowej i gastronomicznej Infrastruktura szlaków rowerowych (np. międzygminny szlak rowerowy przez tereny leśne) Infrastruktura szlaków pielgrzymkowych
Rozbudowa infrastruktury – mobilność oraz TIK	Chodniki w wioskach i przy drogach gminnych Budowa i rozbudowa dróg (gminnych i powiatowych) Most na rzece Bug System mobilności – transport publiczny (w tym dla dzieci oraz osób starszych i niepełnosprawnych)
Inne	Budowa zakładu produkcji pelletu (inwestor prywatny) Zaopatrzenie miasta w infrastrukturę przesyłu gazu ziemnego (z kierunku Białej Podlaskiej) Budowa/adaptacja budynku z przeznaczeniem na schronisko dla zwierząt (dla kilku gmin)

ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW

Po zorganizowaniu warsztatów przeprowadzono także wśród mieszkańców gmin ankietę badawczą, w której poproszono respondentów o: dokonanie oceny / wyrażenie opinii / odpowiedź na pytania otwarte lub dokonanie wyboru spośród prezentowanych opcji. W większości zagadnień istniała także możliwość dodania indywidualnych propozycji. Ankieta dostępna była na stronach internetowych poszczególnych gmin, a także w wersji papierowej, aby umożliwić wszystkim możliwość wyrażenia opinii w kwestii dotyczącej formułowania celów i działań rozwojowych. Takie podejście odzwierciedlało zasady oddolności i partycypacyjnego podejścia w procesie tworzenia dokumentu.

Ankieta podzielona na sekcje odpowiadające poszczególnym aspektom badania, w taki sposób, aby uzyskać odpowiedź na następujące pytania dotyczące obszaru Aktywnego Pogranicza:

- Jak mieszkańcy oceniają obecne warunki życia?
- Jakie najważniejsze problemy identyfikują mieszkańcy?
- Co, zdaniem mieszkańców, jest najważniejsze dla rozwoju i podniesienia jakości życia?
- Jakie inwestycje są najważniejsze dla mieszkańców?
- Jak mieszkańcy widzą obszar Aktywnego Pogranicza w roku 2030?
- Jakie są propozycje mieszkańców do Strategii Rozwoju Aktywnego Pogranicza 2020 – 2030.

Jedno z postawionych pytań dotyczyło wskazania, z czym respondenci chcieliby, aby obszar Aktywnego Pogranicza był utożsamiany. Chodziło przede wszystkim o wskazanie pożądanego wizerunku rozwoju, co miało się przełożyć na określenie w dalszej części prac na strategią

kierunków rozwojowych, a przede wszystkim skonkretyzowanie celów strategicznych i operacyjnych. Poniżej przedstawiono najczęściej powtarzające się odpowiedzi

Z czym chciał(a)byś, aby utożsamiano obszar Aktywnego Pogranicza w roku 2030?

55,5% - z obszarem atrakcyjnym ze względu na walory kulturalne i turystyczne

43,1% - z obszarem kojarzącym się z atrakcyjnym miejscem do zamieszkania

26,3% - z obszarem aktywnym gospodarczo wspierającym małych i średnich przedsiębiorców

24,8 % - z obszarem kojarzonym z produkcją energii ze źródeł odnawialnych

Wśród dalszych pytań znalazło się także pytanie otwarte, które dotyczyło przeznaczenia konkretnych (ale oczywiście wirtualnych) środków finansowych na realizację najważniejszych, zdaniem respondentów, zamierzeń inwestycyjnych. Poniżej przedstawiono kilka z propozycji, które pojawiły się w odpowiedziach.

Posiadam 10 mln zł wolnych środków i w latach 2020 - 2030 r. chcę wydać je na terenie Aktywnego Pogranicza na 3 najważniejsze moim zdaniem inwestycje/projekty. Jakież?

Gastronomia, autobusy, opieka zdrowotna

Odnawialne źródła energii, opieka zdrowotna, modernizacja dróg

Rozwój komunikacji publicznej między gminami aktywnego pogranicza. Rewitalizacja fortyfikacji i promocja turystyczna Wydarzenie z produktem lokalnym promujące aktywne pogranicze coś typu wydarzenie np. chmielaki

Budowa pieszego przejścia granicznego, przygotowanie terenu dla budowy fabryk, budowa ścieżek rowerowych.

Budowa chodników, ścieżek, infrastruktury rekreacyjnej tj. wiaty, parkingi

Drogi, odnawialne źródła energii, sport i rekreacja

zatrudnienie lepszych lekarzy w okolicy, żłobek i przedszkole

Poprawa stanu dróg, Rozwój agroturystyki, Rozwój przetwórstwa produktów rolnych

Podsumowując działania partycypacyjne:

- Propozycje zgłaszane przez różnych interesariuszy podczas warsztatów koncentrowały się głównie na edukacji oraz polityce społecznej. Mieszkańcy są zainteresowani poprawą warunków życia, w tym poprawą warunków nauczania dzieci oraz organizacją zajęć dodatkowych dla seniorów.
- Podczas warsztatów dyskutowano na temat realizacji projektów realizowanych przez kilka (lub nawet wszystkie) gminy. Dotyczy to wspólnych projektów liniowych (np. ścieżki rowerowe), ale także projektów punktowych realizowanych przez kilka gmin (np. żłobki).
- Ważnym elementem strategii Aktywnego Pogranicza winno być stworzenie wspólnej marki – jest to propozycja zgłaszana podczas większości warsztatów. Taka marka mogłaby być znakiem dla produktów lokalnych, produktów turystycznych oraz innych oferowanych we wszystkich gminach.
- Mieszkańcy gmin są szczególnie zainteresowani wzmocnieniem współpracy pomiędzy gminami oraz stworzeniem ponadlokalnej marki, z której będą mogli być dumni.

Wyniki działań partycypacyjnych zostały uwzględnione podczas określania celów, a także działań rozwojowych. Zaangażowanie wielu interesariuszy będzie ponadto uwzględnione podczas wdrażania strategii, a także prowadzenia działań monitoringowo-ewaluacyjnych.

ZAŁĄCZNIK 1. LISTA PROJEKTÓW REALIZUJĄCYCH CELE STRATEGICZNE

L p.	Kierunek działania w Strategii	Tytuł projektu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Zakres projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
CEL STRATEGICZNY 1. STWORZENIE MARKI AKTYWNE POGRANICZE						
1.	Stworzenie wspólnej oferty turystycznej (portal internetowy, szlaki turystyczne (rowerowy, kajakowy, pieszy, konny, tematyczne (np. religijny, historyczny)	Rozbudowa infrastruktury turystycznej nad rzeką Bug (budowa punktu widokowego, modernizacja schroniska Przystań i stancje harcerskiej, budowa przeprawy promowej)	GMINA KONSTANTYNÓW		3 000 000	
		Utworzenie punktu informacji turystycznej	GMINA KONSTANTYNÓW		50 000	
		Budowa kładki pieszo-rowerowej przez rzekę Bug w miejscowości Gnojno	GMINA KONSTANTYNÓW (w partnerstwie z Gminą Mielnik)	Poprawa atrakcyjności turystycznej oraz warunków komunikacyjnych gmin nadbużańskich poprzez budowę kładki łączącej miejscowości Gnojno i Niemirów	20 000 000	
		Rozbudowa infrastruktury turystycznej.	GMINA ROKITNO		2 000 000	
		Budowa chodników i ścieżek rowerowych.	GMINA ROKITNO		2 000 000	
		Rozwój turystyki i wypoczynku oraz sportu	GMINA TERESPOL	Zagospodarowanie terenów wokół zbiornika w Kobylanach (budowa dróg dojazdowych,	30 000 000	

			miejsc postojowych, budowa ścieżki rowerowej wraz z obiektami małej architektury, wykonanie strefy wypoczynku w sąsiedztwie zbiornika tj: plac zabaw, skatepark, park linowy, park trampolin, ścieżka edukacyjna, siłownie zewnętrzne, budowa pomostów, budowa Gminnego Centrum Kultury i Sportu).		
	Zagospodarowanie rekreacyjne zalewu „Kozioł” w Janowie Podlaskim	GMINA JANÓW PODLASKI	Stworzenie infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej istniejącego zalewu zlokalizowanego w Janowie Podlaskim.	5 000 000	
	Utworzenie szlaku turystycznego	GMINA HANNA	Utworzenie szlaku turystycznego tematycznego- religijnego (kajakowego, rowerowego, pieszego), dzięki któremu nastąpi uatrakcyjnienie wizerunku regionu w tym obszarze pogranicza dla mieszkańców, turystów i inwestorów.		
	Hanneński ptasi raj	GMINA HANNA	Celem projektu jest ochrona cennych gatunków ptaków (m.in. kulik, bataliony) i siedlisk przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy Hanna. Ptaki znajdujące się na terenach rolniczych narażone są na niekorzystne zjawiska powodujące spadek różnorodności gatunkowej. W ramach projektu chcemy po dokonaniu dokumentacji ornitologicznej wyznaczyć na konkretnym obszarze ścieżkę edukacyjną, oznakować ją , opisać oraz wybudować punkty do obserwacji ptaków.		
	Hanneńskie krzyże	GMINA HANNA	Na terenie gminy Hanna znajduje się dużo przydrożnych krzyży. Każdy ma swoją historię.		

				Często żyją jeszcze osoby, którym znana jest historia danego krzyża. Celem projektu jest dokonanie inwentaryzacji krzyży, spisanie ich historii, uporządkowanie miejsc w których stoją oraz wyznaczenie ścieżki turystycznej szlakiem krzyży		
	Moje gmina – walory turystyczno-krajoznawcze gminy Piszczac	GMINA PISZCZAC	Projekt zakłada opracowanie koncepcji promocji walorów turystyczno-krajoznawczych gminy i upowszechnienie ich wśród mieszkańców oraz turystów. Realizacja projektu będzie obejmowała: a. wyznaczenie trasy turystycznej szlakiem danych cerki, b. stworzenie strony Internetowej promującej atrakcje turystyczne gminy Piszczac c. umiejscowienie tablic informacyjnych o historii obiektów sakralnych, d. opracowanie folderów turystycznych, e. opracowanie albumu ze zdjęciami obiektów historycznych oraz okolicznej fauny i flory, f. zakup gadżetów promocyjnych w postaci np.: breloczków, kart pocztowych, długopisów z nadrukiem Gmina Piszczac – szlak turystyczny	200 000		
	Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Piszczac	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest budowa ścieżek turystycznych na terenie gminy Piszczac do miejsc atrakcyjnych turystycznie.	5 000 000		
	Budowa centrum kulturalno – rekreacyjnego w Sławatyczach	GMINA SŁAWATYCZE	Rewitalizacja centrum w Sławatyczach poprzez budowę ścieżek i miejsc odpoczynku w parku, instalację oświetlenia, nasadzenie zieleni, miejsca postojowe dla rowerzystów,	5 000 000		

				budowę parkingu. Przez miejscowość Sławatycze przebiega szlak rowerowy Green Velo. Gmina Sławatycze przyciąga wielu turystów ze względu na swoje położenie nad graniczną rzeką Bug. Często odbywają się tu spływy kajakowe. Druga część inwestycji – zagospodarowanie nabrzeża rzeki Bug poprzez budowę parku linowego, przystani kajakowej, pola namiotowego, wiaty oraz toalet dla turystów.		
		Moje miasto – wspólna historia	MIASTO TERESPOL	Projekt w ramach, którego zostanie opracowana spójna koncepcja promocji miasta. Będą się na nią składać: trasa historyczna utworzona z tablic umieszczonych w różnych punktach miasta związanych z jego historią, folder turystyczny, publikacja monografii miasta, albumu ze zdjęciami okolicznej fauny i flory oraz gadżetów promocyjnych w postaci np.: breloczków, miniaturowego pomnika upamiętniającego budowę traktu brzeskiego itp.	150 000	
		Remont Prochowni - zabytkowego obiektu fortyfikacji w Terespolu dla stworzenia obiektów turystycznych - rekreacyjnych parków wieloprofilowych	MIASTO TERESPOL	Na terenie miasta Terespol znajduje się wpisany na listę zabytków budynek Prochowni, pozostałość fortyfikacji Twierdzy Brzeskiej. Budowla wymaga opracowania technologii zabezpieczenia stropu w których powstały mikropęknięcia, przez które do środka dostają się woda. W budynku Prochowni powstanie izba regionalna z pamiątkami, zostanie zainstalowany system usuwania wilgoci, który jest niezbędny do ochrony eksponatów. Na terenie	15 000 000	

				bezpośrednio przylegającym do nieruchomości wybudowane zostanie Centrum Obsługi Turystycznej, powstanie również teren rekreacyjno - zielony, ławki, miejsca do sprzedaży pamiątek i rękodzieła oraz parking dla przyjeżdżających turystów. Dodatkowo w budynku Centrum Obsługi Turystyki powstaną dwie multimedialne ekspozycje - przyrodnicza prezentująca faunę i florę Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz historyczna przedstawiająca historię Twierdzy Brzeskiej z możliwością spaceru multimedialnego.		
		Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Rekreacyjne zagospodarowanie terenu zalewy w Witulinie	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Zwiększenie dostępności oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej zbiornika wodnego w Tucznaj	GMINA TUCZNA	Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na rozbudowie istniejącego zbiornika p.poż. przystosowując zbiornik wraz z projektowaną częścią zalewu do potrzeb rekreacyjnych. Celem głównym jest Tworzenie efektywnych warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez ochronę i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa naturalnego	1 000 000	
		Inwentaryzacja zasobów oraz działania promocyjne szlaków turystycznych	GMINA TUCZNA	Utworzenie szlaków: Sakralno-historycznego Przyrodniczo-naturalnego	500 000	

				Kulinarnego i tradycji ludowych		
		Budowa obserwatorium astronomicznego	GMINA TUCZNA	Budowa obserwatorium astronomicznego na terenie po byłej Szkole Podstawowej w Dąbrowicy Dużej.	10 000 000	
		Budowa wież widokowych w miejscowościach Tucznia i Żuki.	GMINA TUCZNA	Podniesienie walorów turystycznych gminy	1 000 000	
		Oznakowanie szlaków turystycznych	GMINA KODEŃ			
		Budowa ścieżki rowerowej wzdłuż Szlaku Green Velo na odcinku Sławatycze – Terespol (wspólnie z Gminą Sławatycze i Gminą Terespol)	GMINA KODEŃ (wraz z gminami Sławatycze i Terespol)			
		Utworzenie punktu informacji turystycznej w Kodniu	GMINA KODEŃ			
		Rozbudowa infrastruktury turystycznej nad Bugiem i jego dopływami – przystań kajakowa	GMINA KODEŃ			
		Budowa punktów widokowych nad	GMINA KODEŃ			
		Rozwój i wyposażenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w tym nad Bugiem- mała architektura, oznakowanie turystyczne	GMINA KODEŃ			

		Promocja: informacja turystyczna i gospodarcza (Internet, aplikacja na smartfony, wydanie albumu, folderów, przewodników po gminie Kodeń)	GMINA KODEŃ			
		Wspieranie rozwoju agroturystyki	GMINA KODEŃ			
		Oznaczenie i opis zabytków i ciekawych miejsc w gminie Kodeń	GMINA KODEŃ			
		Oznaczenie i opis zabytków i ciekawych miejsc w gminie Kodeń	GMINA KODEŃ			
		Wyznaczenie i budowa małej architektury - Ścieżka edukacyjnej wzdłuż Zalewu w Kodniu	GMINA KODEŃ			
3.	Zielony obszar wykorzystujący lokalne potencjały (wykorzystanie energii odnawialnej (duże nasłonecznienie obszaru), zapobieganie zmianom klimatu	Budowa instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw indywidualnych i jednostek użyteczności publicznej	GMINA KONSTANTYNÓW		10 000 000	
		Budowa biogazowni	GMINA KONSTANTYNÓW	Zapewnienie wsparcia produkcji energii z OZE	7 000 000	
		Budowa farmy fotowoltaicznej	GMINA KONSTANTYNÓW	Zapewnienie wsparcia produkcji energii z OZE	15 000 000	

(budowa zbiorników retencyjnych, przeciwdziałanie skutkom suszy)	Wymiana oświetlenia na energooszczędne w budynkach użyteczności publicznej	GMINA KONSTANTYNÓW		1 400 000	
	Usuwanie z terenu Gminy Konstantynów wyrobów zawierających azbest	GMINA KONSTANTYNÓW		1 000 000	
	Budowa zbiornika małej retencji	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa stosunków wodnych oraz bezpieczeństwa powodziowego na terenie gminy	12 000 000	
	Rozbudowa gminnego ujęcia wody pitnej	GMINA KONSTANTYNÓW	Optymalizacja zaspokajania potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy	3 000 000	
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	GMINA KONSTANTYNÓW	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miarę rozrostu aglomeracji lub przybywania nowych gospodarstw domowych	15 000 000	
	Budowa kanalizacji deszczowej w celu odwodnienia istniejących ulic	GMINA KONSTANTYNÓW	Rozbudowa sieci odwodnienia połączona z budową nowych ulic	5 000 000	
	Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkań socjalnych	GMINA KONSTANTYNÓW	Zmniejszenie kosztów użytkowania i efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	2 500 000	
	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	GMINA KONSTANTYNÓW	Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych	500 000	

	Utworzenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	GMINA KONSTANTYNÓW	Optimalizacja gospodarki odpadami komunalnymi	1 000 000	
	Budowa oczyszczalni ścieków z kanalizacją sanitarną w Rokitnie.	GMINA ROKITNO		30 000 000	
	Modernizacja oczyszczalni ścieków z kanalizacją sanitarną w Cieleśnicy-Pałac	GMINA ROKITNO		20 000 000	
	Czysta energia dla Gminy Rokitno	GMINA ROKITNO	Budowa kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła, kotłów na biomasę w celu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	15 000 000	
	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.	GMINA ROKITNO		1 000 000	
	Zakup Samochodów Pożarniczych do Ochotniczych Straży Pożarnych.	GMINA ROKITNO		3 000 000	
	Usuwanie azbestu z terenu Gminy Rokitno.	GMINA ROKITNO			
	Budowa biogazowni	GMINA ROKITNO		8 000 000	
	Rozbudowa sieci wodociągowej.	GMINA ROKITNO		1 000 000	
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	GMINA ROKITNO		2 000 000	

	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	GMINA ROKITNO		1 000 000	
	Budowa sieci kablowej nN oświetlenia ulicznego.	GMINA ROKITNO		1 000 000	
	Rozwój elektromobilności w oparciu o transport niskoemisyjny.	GMINA ROKITNO	Budowa stacji ładowania pojazdów	2 000 000	
	Termomodernizacja obiektu Zespołu Szkół im. K. Makuszyńskiego w Małaszewiczach z wymianą źródła ciepła.	GMINA TERESPOL		3 000 000	
	Montaż instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych, pomp ciepła, pieców c.o. opalanych przez OZE	GMINA TERESPOL			
	Czysta energia w gminie Janów Podlaski	GMINA JANÓW PODLASKI	Projekt dotyczy montażu na obiektach mieszkańców gminy instalacji odnawialnych źródeł energii tj: 264 mikroinstalacje fotowoltaiczne i 226 instalacji kolektorów słonecznych. Łączna moc zainstalowanych instalacji to 1,69 MW. Celem projektu jest poprawa stanu środowiska naturalnego, czystości wód i gleb oraz powietrza Gminy Janów Podlaski.	5 284 290,62 (projekt zrealizowany w 2022 r.)	
	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na	GMINA JANÓW PODLASKI	Inwestycja polega na wymianie źródeł światła na energooszczędne żarówki typu LED w istniejących oprawach	567 448,49 (projekt	

	terenie gminy Janów Podlaski		oświetlenia ulicznego w gminie Janów Podlaski (łącznie 634 sztuk). Celem jest ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego oraz poprawa jakości i warunków życia mieszkańców.	zrealizowany w 2022 r.)	
	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków aglomeracji Janów Podlaski	GMINA JANÓW PODLASKI	Przebudowa i rozbudowa istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni na mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków działającą w oparciu o nityfikująco-denitryfikujący osad czynny z tlenową stabilizacją osadu w układzie przepływu ciągłego. Zwiększona zostanie dwukrotnie przepustowość oczyszczalni. Jest to jedyny taki obiekt w gminie (gminna oczyszczalnia ścieków) obsługujący ok. 50% mieszkańców gminy.	14 800 000	
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	GMINA JANÓW PODLASKI	Prace modernizacyjne budynków użyteczności publicznej na terenie gminy polegające min. na wymianie źródła ciepła, montażu odnawialnych źródeł energii	4 000 000	
	Wymiana źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych na terenie gminy Janów Podlaski	GMINA JANÓW PODLASKI	Projekt dotyczący gospodarstw domowych mieszkańców gminy Janów Podlaski i polega na wymianie źródeł ciepła na bardziej efektywne i ekologiczne	8 000 000	
	Budowa zbiornika wodnego w zlewni rzeki Hanna	GMINA HANNA	Istniejący układ hydrograficzny służący do odprowadzania wód opadowych z terenów gminy Hanna jest niewystarczający. Projekt obejmuje budowę zbiornika wodnego		

				mającego za zadanie retencjonować wody powodziowe i roztopowe w zlewni rzeki Hanna. Ma na celu łagodzenie skutków suszy, jak i powodzi. Wobec nasilających się zmian klimatycznych jest to najskuteczniejsze rozwiązanie, aby zapewnić niezbędną ilość wody dla ludzi, gospodarki i środowiska. Zbiornik ma również pełnić funkcje przeciwpowodziową oraz turystyczną.		
		Budowa kanalizacji w miejscowości Piszczac – Kolonia	GMINA PISZCZAC	Projekt zakłada budowę kanalizacji w celu podniesienia poziomu usług komunalnych oraz poprawę ich jakości.	7 000 000	
		Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz poprawa jakości usług komunalnych.	3 000 000	
		Utylizacja odpadów szkodliwych	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest utylizacja odpadów szkodliwych zawierających azbest z budynków gminnych i prywatnych.	2 000 000	
		Termomodernizacja oraz wymiana centralnego ogrzewania w budynku Domu Nauczyciela w Piszczacu	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku oraz wymianę centralnego ogrzewania	1 000 000	
		Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	GMINA PISZCZAC	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez montaż paneli fotowoltaicznych.	700 000	

		Modernizacja Gminnej Oczyszczalni Ścieków.	GMINA SŁAWATYCZE	Przedsięwzięcie przewiduje gruntowną modernizację Gminnej Oczyszczalni Ścieków. Oczyszczalnia ścieków w Sławatyczach została wybudowana i uruchomiona w 2000 roku. W prawie niezmienionej postaci technologicznej funkcjonuje ona do dzisiaj, nie licząc bieżących remontów, instalowania dodatkowych urządzeń w istniejących obiektach, czy wyłączenia z pracy wyeksploatowanych urządzeń. Celem strategicznym planowanego przedsięwzięcia jest zapewnienie dobrego stanu środowiska poprzez właściwe oczyszczanie ścieków oraz właściwą przeróbkę osadów ściekowych powstających na oczyszczalni Sławatycze poprzez wykonanie gruntownej modernizacji oczyszczalni.	5 000 000	
		Montaż instalacji OZE na terenie Gminy Sławatycze	GMINA SŁAWATYCZE	Montaż instalacji OZE na terenie nieruchomości mieszkańców Gminy Sławatycze. Projekt dotyczy budowy instalacji OZE na terenie wszystkich miejscowości gminy Sławatycze. Instalacje zlokalizowane będą na budynkach jednorodzinnych. Energia wykorzystana będzie wyłącznie do celów własnych. Celem głównym jest: poprawa jakości środowiska naturalnego, poprzez zwiększenie udziału energii, pochodzącej ze źródeł odnawialnych.	2 000 000	

		Termomodernizacja szkoły w miejscowości Jabłeczna	GMINA SŁAWATYCZE	Dawna szkoła w Jabłecznej znajduje się na terenach popegeerowskich. Przedmiotem realizowanego projektu jest głęboka termomodernizacja budynku Szkoły w Jabłecznej, należącego do Gminy Sławatycze. Zakres termomodernizacji będzie obejmował: wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie ścian, ocieplenie budynku, opaska wokół budynku i schody zewnętrzne, wymiana i ocieplenie dachu, utwardzenie terenu, roboty instalacyjne oraz montaż instalacji fotowoltaicznej. Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia oszczędności energii elektrycznej. Realizacja projektu wpłynie na redukcję emisji CO2 do atmosfery	5 000 000	
		Zakup średniego samochodu bojowego dla OSP	GMINA SŁAWATYCZE	W ramach projektu przewiduje się zakup średniego samochodu bojowego wraz z wyposażeniem dla OSP. Zakupiony pojazd będzie służył podniesieniu poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Sławatycze i gmin przyległych. Dzięki zakupowi pojazdu: poprawą się możliwości podejmowania sprawnych specjalistycznych działań ratowniczych i gaśniczych oraz skróci się czas dojazdu jednostki do zdarzeń. Samochód ten z uwagi na swoją funkcjonalność i parametry konstrukcyjne umożliwi: szybki dojazd do miejsca zdarzenia, poruszanie się po trudno dostępnym i grząskim terenie dzięki napędowi na cztery	1 500 000	

				koła, szybkie gaszenie pożarów dzięki zastosowaniu nowoczesnych wysokowydajnych pomp ciśnieniowych, ograniczenie negatywnych skutków gaszenia budynków mieszkalnych (zalania kondygnacji) poprzez zastosowanie zbiornika na środek pianotwórczy. Ponadto będzie sprzyjał wzrostowi komfortu pracy strażaków ze względu na zastosowanie ergonomicznych rozwiązań zarówno w kabinie jak i poza nią. Pojazd będzie wyposażony w układy bezpieczeństwa biernego, klimatyzację i inne udogodnienia.		
		Budowa kanalizacji w mieście Terespol	MIASTO TERESPOL	Budowa sieci na kanalizacyjnej o długości ok 10 km nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica.	10 000 000	
		Budowa wodociągów na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	MIASTO TERESPOL	Budowa sieci na wodociągowej o długości ok 10 km nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica.	5 000 000	
		Odnawialne źródła energii dla miasta Terespol -etap IV	MIASTO TERESPOL	Budowa 1000 odnawialnych źródeł energii w budynku jednorodzinnych na terenie miasta Terespol i farmy fotowoltaicznej	10 000 000	
		Budowa kanalizacji deszczowej na terenie miasta Terespol	MIASTO TERESPOL	Budowa kanalizacji deszczowej na terenie miasta Terespol o długości ok 15 km	6 000 000	
		Budowa nowego i modernizacja istniejącego	MIASTO TERESPOL	Wymiana słupów i opraw oraz budowa oświetlenia na nowopowstałych osiedlach	12 000 000	

		oświetlenia ulicznego na terenie miasta Terespol				
		Remont budynku MOK w Terespol	MIASTO TERESPOL	Termomodernizacja budynku wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont dachu	1 000 000	
		Budowa ciepłowni miejskiej w Terespolu	MIASTO TERESPOL		40 000 000	
		Budowa gazociągu na terenie miasta Terespol	MIASTO TERESPOL			
		Budowa OZE dla potrzeb gminnych	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Budowa/Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Budowa/ Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w tym wymiana pieców co	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Budowa instalacji gazowej	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Wymiana pokryć dachowych – utylizacja eternitu	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Doposażenie jednostek strażackich OSP – sprzęt specjalistyczny, samochód,	GMINA LEŚNA PODLASKA			

		budowa strażnic na terenie gminy				
		Wdrożenie działań melioracyjnych na terenie gminy	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Tuczn	GMINA TUCZNA	Wymiana oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne.	1 500 000	
		Budowa kanalizacji w miejscowości Dąbrowica Duża	GMINA TUCZNA	Budowa kanalizacji w miejscowości Dąbrowica Duża. Celem głównym projektu jest podniesienie poziomu oraz jakości usług komunalnych	2 000 000	
		Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków	GMINA TUCZNA	Modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Tuczn w celu podniesienia poziomu oraz jakości świadczenia usług komunalnych.	5 000 000	
		Budowa instalacji fotowoltaicznych na potrzeby mieszkańców Gminy Tuczn	GMINA TUCZNA	Celem głównym projektu jest ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	2 000 000	
		Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tuczn wraz z wymianą źródła ciepła	GMINA TUCZNA	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku oraz wymianę źródła ciepła	1 500 000	
		Termomodernizacja i przebudowa budynku	GMINA TUCZNA	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację	1 500 000	

	Ochotniczej Straży Pożarnej w Tucznej		budynku użyteczności publicznej, wymianę źródła ciepła oraz montaż paneli fotowoltaicznych		
	Montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej	GMINA TUCZNA	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez montaż paneli fotowoltaicznych	1 500 000	
	Termomodernizacja budynku Klubu Seniora w Tucznej	GMINA TUCZNA	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku użyteczności publicznej, montaż paneli fotowoltaicznych	500 000	
	Termomodernizacja oraz zmiana systemu C.O. w budynku Domu Nauczyciela w Tucznej	GMINA TUCZNA	Poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez kompleksową termomodernizację budynku oraz wymianę źródła ciepła	1 200 000	
	Rozwój elektromobilności	GMINA TUCZNA	Działania na rzecz rozwoju elektromobilności na terenie Gminy Tuczna. Celem projektu jest poprawa jakości środowiska naturalnego	1 000 000	
	Utylizacja szkodliwych odpadów	GMINA TUCZNA	Utylizacja szkodliwych odpadów takich jak: ✓ Azbest z obiektów gminnych oraz z budynków mieszkańców ✓ Odpadów pościekowych ✓ Foli rolniczych itp.		
	Gmina Tuczna przyjazna środowisku	GMINA TUCZNA	Działania z zakresu edukacji ekologicznej. Akcja „drzewko za śmieci”	300 000	
	Zbiornik retencyjny „Krugła”	GMINA TUCZNA	Budowa zbiornika retencyjnego na gruntach wspólnoty wiejskiej sołectwa Dąbrowica Duża	600 000	
	Zintegrowany system monitoringu obiektów	GMINA TUCZNA	Utworzenie systemu monitoringu obiektów gminnych oraz inteligentnego oświetlenia	500 000	

		gminnych, inteligentne oświetlenie przestrzeni gminnej		przestrzeni gminnej w celu poprawy bezpieczeństwa		
		Budowa instalacji fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych i pomp ciepła u mieszkańców i w budynkach użyteczności publicznej	GMINA KODEŃ			
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Kodeń	GMINA KODEŃ			
		Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w tym przydomowych	GMINA KODEŃ			
		Wymiana pieców węglowych, w domach osób fizycznych, na bardziej ekonomiczne i bardziej ekologiczne	GMINA KODEŃ			
		Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej	GMINA KODEŃ			
		Budowa kanalizacji deszczowej w celu odwodnienia istniejących ulic	GMINA KODEŃ			
		Modernizacja oświetlenia ulicznego w oparciu o technologie OZE i systemy energooszczędne (LED)	GMINA KODEŃ			

		Wymiana oświetlenia na energooszczędne w budynkach użyteczności publicznej	GMINA KODEŃ			
		Budowa farmy fotowoltaicznej	GMINA KODEŃ			
		Budowa i remonty infrastruktury melioracyjnej	GMINA KODEŃ			
		Budowa i remonty infrastruktury melioracyjnej	GMINA KODEŃ			
		Zakup sprzętu na potrzeby przeprowadzenia melioracji	GMINA KODEŃ			
		Budowa zbiornika małej retencji wraz z infrastrukturą	GMINA KODEŃ			
		Budowa i modernizacja ujęć wody i Stacji Uzdatniania Wody	GMINA KODEŃ			
		Modernizacja przepompowni ścieków na terenie Gminy Kodeń	GMINA KODEŃ			
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest	GMINA KODEŃ			
4.	Stworzenie efektywnego systemu zarządzania obszarem	Przygotowanie dokumentów strategicznych gminy	GMINA KONSTANTYNÓW			
		Przygotowanie dokumentów strategicznych gminy	GMINA ROKITNO		500 000	

		Współpraca międzynarodowa z partnerskimi samorządami z zagranicy	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Cyfrowa gmina	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Rozwój e-administracji: zakup sprzętu i oprogramowania podnoszących jakość świadczonych usług w UG	GMINA KODEŃ			
		Szkolenia pracowników samorządowych mających na celu podniesienie ich kwalifikacji i jakości obsługi mieszkańców	GMINA KODEŃ			
L p.	Kierunek działania w Strategii	Tytuł projektu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Zakres projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
CEL STRATEGICZNY 2. ROZWÓJ GOSPODARCZY AKTYWNEGO POGRANICZA						
1.	Wybór lokalnych specjalizacji (produkcja certyfikowanej żywności, spedycja, transport, logistyka,	Wspieranie powstawania zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego	GMINA KONSTANTYNÓW	Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej poprzez zapewnienie zbytu produktów rolnych z terenu gminy oraz gmin przyległych	3 300 000	
		Budowa targowiska gminnego	GMINA LEŚNA PODLASKA			

OZE, tereny pod OZE)	Programy oparte na wdrażaniu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa w oparciu o biogospodarkę	GMINA LEŚNA PODLASKA			
	Aktywizacja gospodarcza terenu poprzez zagospodarowanie placu targowego na cele promocji lokalnych produktów w Tucznej	GMINA TUCZNA	Promocja lokalnych produktów	500 000	
	„Nadbużański Produkt” Produkcja ekologicznej żywności. Skracanie łańcuchów dostaw. Organizacja grupy zakupowej	GMINA TUCZNA	Wsparcie rolników w produkcji ekologicznej żywności. Stworzenie sieci dystrybucji. Organizacja grupy zakupowej (energia, transport uczniów, opał, artykuły biurowe)	10 000 000	
	Wdrażanie innowacji na rzecz wydajnego, nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa opartego na zasadach biogospodarki	GMINA KODEŃ			
	Rozwój przedsiębiorczości – produkcji i przetwórstwa opartego na produkcji leśnej	GMINA KODEŃ			
2. System wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości	Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu na drogach publicznych na terenie gminy	GMINA KONSTANTYNÓW	min. budowa bezkolizyjnego skrzyżowania dróg wojewódzkich w formie ronda w celu zwiększenia bezpieczeństwa osób pieszych i uczestników ruchu	3 500 000	

(stworzenie IOB, edukacja dla biznesu, rozwój infrastruktury ułatwiającej prowadzenie działalności gospodarczej (szybki internet, dostępność komunikacyjna, wykorzystanie OZE i samowystarczalność energetyczna)	Budowa dróg gminnych: ul. Wesoła, ul. Zielona w miejscowości Konstantynów	GMINA KONSTANTYNÓW	Budowa dróg utwardzonych na terenie nowopowstającego osiedla	3 500 000	
	Remont dróg gminnych: ul. Mickiewicza, ul. Targowa, ul. Dworcowa, ul. 3-go Maja w miejscowości Konstantynów	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa estetyki i jakości ulic w terenie istniejącej zabudowy jednorodzinnej	4 000 000	
	Budowa dróg gminnych w miejscowości Zakalinki-Kolonia	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości życia mieszkańców terenów wiejskich poprzez budowę utwardzonej drogi	1 200 000	
	Budowa dróg gminnych w miejscowości Zakalinki	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości życia mieszkańców terenów wiejskich poprzez budowę utwardzonej drogi	1 600 000	
	Budowa dróg gminnych w miejscowości Konstantynów-Kolonia	GMINA KONSTANTYNÓW	Budowa dróg utwardzonych na terenie nowopowstającego osiedla oraz istniejącej zabudowy o charakterze zabytkowym	3 000 000	
	Budowa dróg gminnych w miejscowości Zakanale	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości życia mieszkańców terenów wiejskich poprzez budowę utwardzonej drogi	1 000 000	
	Budowa dróg gminnych w miejscowości Wólka Polinowska	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości życia mieszkańców terenów wiejskich poprzez budowę utwardzonej	1 800 000	
	Budowa dróg gminnych w miejscowości Komarno-Kolonia	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości życia mieszkańców terenów wiejskich poprzez budowę utwardzonej	4 000 000	
	Remont dróg gminnych	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości nawierzchni istniejących dróg gminnych	5 000 000	
	Remont dróg wojewódzkich 811 Sarnaki – Biała Podlaska oraz 698 Terespol - Łosice	GMINA KONSTANTYNÓW (w partnerstwie z		Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców zabudowy skupionej wzdłuż drogi wojewódzkiej oraz uczestników ruchu	6 500 000

		Zarządem Dróg Wojewódzkich)			
	Budowa dróg powiatowych Wólka Polinowska – Nowy Pawłów oraz Komarno - Polinów	GMINA KONSTANTYNÓW (w partnerstwie z gminą Janów Podlaski, powiatem bialskim)	Poprawa jakości drogi powiatowej wraz z utworzeniem warunków do uprawiania aktywności fizycznej poprzez budowę ścieżki rowerowej prowadzącej do terenów ochrony przyrody	3 000 000	
	Modernizacja infrastruktury transportu publicznego	GMINA KONSTANTYNÓW	Modernizacja istniejącego dworca autobusowego	1 600 000	
	Rozwój elektromobilności w oparciu o transport niskoemisyjny	GMINA KONSTANTYNÓW	Budowa stacji ładowania pojazdów o napędzie elektrycznym	2 300 000	
	Stworzenie strefy gospodarczej	GMINA KONSTANTYNÓW	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz zapewnienie warunków funkcjonowania przedsiębiorczości	1 000 000	
	Promocja gospodarcza obszaru funkcjonalnego				
	Przebudowa dróg powiatowych na terenie Gminy Rokitno	GMINA ROKITNO		50 000 000	
	Budowa dróg gminnych.	GMINA ROKITNO		20 000 000	
	Utworzenie strefy gospodarczej	GMINA ROKITNO		1 000 000	
	Budowa drogi Kobyłany-Małaszewicze (ul. Słoneczna w Kobyłanach – ul. Kodeńska w Małaszewiczach Małych – droga zakładowa PKP w Małaszewiczach).	GMINA TERESPOL		20 000 000	

		Budowa drogi gminnej nr 100822 L w Małaszewiczach Dużych.	GMINA TERESPOL		
		Rozbudowa drogi gminnej w Kobylanach (wraz ze ścieżką rowerową na odcinku wiadukt w Kobylanach-Baza Paliw)	GMINA TERESPOL		
		Rozbudowa drogi nr 100802 L Kobylany-Lebiedziew.	GMINA TERESPOL		
		Przebudowa odcinka drogi wojewódzkiej nr 698 w miejscowości Janów Podlaski	GMINA JANÓW PODLASKI (w partnerstwie z Zarządem Dróg Wojewódzkich)	Projekt zakłada przebudowę odcinka o długości ok. 1,9 km drogi wojewódzkiej nr 698 relacji Siedlce-Terespol obejmującego ulice Siedlecką i 1-go Maja w Janowie Podlaskim, stanowiącą jedną z najważniejszych dróg w gminie Janów Podlaski. Projekt zakłada poprawę istniejącej nawierzchni jezdni, poprawę systemu odwodnienia tego odcinka drogi, budowę chodnika na brakującym odcinku	12 000 000
		Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy Janów Podlaski	GMINA JANÓW PODLASKI	Projekt zakłada budowę lub przebudowę w kolejnych latach dróg gminnych w miejscowościach: Janów Podlaski, Błonie, Klonownica Mała, Bubel Łukowiska, Jakówki, Polinów	20 000 000
		Modernizacja drogi powiatowej Piszczac – Dobrynka	GMINA PISZCZAC (w porozumieniu ze Starostwem Białskim)	Położenie nowej nakładki asfaltowej na drodze powiatowej z Piszczac do Dobrynki	15 000 000

		Modernizacja drogi powiatowej Piszczac-Kodeń	GMINA PISZCZAC (w porozumieniu ze Starostwem Bialskim)	Położenie nowej nakładki asfaltowej na drodze powiatowej z Piszczac do Kodnia	12 000 000	
		Modernizacja dróg gminnych gruntowych o łącznej długości ok 20 km.	GMINA SŁAWATYCZE	Planowane są prace naprawcze dróg gminnych gruntowych polegające na utwardzenia nawierzchni przy pomocy dostępnych na danej drodze technologii. Przeprowadzenie modernizacji przedmiotowych dróg przyczyni się w bezpośredni sposób do bezpiecznego korzystania z nich przez wszystkich uczestników. Ponadto poprawi się też dostępność komunikacyjna.	20 000 000	
		Budowa skrzyżowania dwupoziomowego na terenie Miasta Terespol w zamian za likwidację przejazdu drogowo – kolejowego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 698 z linią kolejową nr 2 Warszawa – Terespol w km 208,789	MIASTO TERESPOL	Budowa skrzyżowania dwupoziomowego na terenie Miasta Terespol w zamian za likwidację przejazdu drogowo – kolejowego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 698 z linią kolejową nr 2 Warszawa – Terespol w km 208, poprawi funkcjonalność komunikacyjną na głównej ulicy miasta, upłynni również ruch kolejowy i w zaznaczonym stopniu poprawi przepustowość międzynarodowego przejścia granicznego z Białorusią.		
		Budowa dróg na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	MIASTO TERESPOL	Budowa dróg wraz z kanalizacją deszczową i chodnikami o długości ok 10 km nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica.	13 500 000	
		Budowa oświetlenia na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	MIASTO TERESPOL	Budowa oświetlenia ulicznego na nowopowstającym osiedlu mieszkaniowym Konowica	5 000 000	

		Budowa parkingu miejskiego w Terespolu	MIASTO TERESPOL		1 000 000	
		Budowa i przebudowa dróg	GMINA LEŚNA PODLASKA	Budowa i przebudowa dróg gminnych w szczególności: - Ludwinów – Jagodnica - Bukowice Kolonia (Mariampol) – Ossówka - Nowa Bordziłówka - Ludwinów - Ossówka/Ossówka – Kolonia – Budowa dróg gminnych – Budowa dróg dojazdowych w Nowej Bordziłówce – Budowa drogi w Bukowicach-Kolonii – włączenie do drogi powiatowej – Budowa drogi gminnej na odcinku Bukowice-Kolonia – Nosów-Kolonia – Budowa i przebudowa dróg osiedlowych w Leśnej Podlaskiej Przebudowa dróg powiatowych: ● - Worgule – Leśna Podlaska ● - Stara Bordziłówka – Droblin ● - Leśna Podlaska – Klukowszczyzna ● - Leśna Podlaska – Nosów		
		Opracowanie ofert inwestycyjnych	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Przeprowadzenie badań archeologicznych terenów inwestycyjnych	GMINA LEŚNA PODLASKA			

	Promocja gospodarcza i turystyczna	GMINA LEŚNA PODLASKA			
	Modernizacja drogi powiatowej nr 1051	GMINA TUCZNA (we współpracy ze Starostwem Bialskim)	Poprawa stanu infrastruktury drogowej. Modernizacja drogi przechodzącej przez centrum społeczno-gospodarcze Gminy Tuczna.		
	Pobudzenie aktywności gospodarczej producentów rolnych	GMINA TUCZNA	Modernizacja dróg na terenie gminy Tuczna. Celem jest wzrost aktywności gospodarczej gospodarstw rolnych	5 000 000	
	Utworzenie stacji kontroli pojazdów oraz serwisu maszyn rolniczych w ramach inkubatora przedsiębiorczości	GMINA TUCZNA	Rozwój przedsiębiorczości oraz usług na terenie gminy, utworzenie nowych miejsc pracy.	1 500 000	
	Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez modernizację i budowę dróg na obszarze gminy	GMINA TUCZNA		10 000 000	
	Doposażenie spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie gminy	GMINA TUCZNA	Doposażenie spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie gminy w specjalistyczny sprzęt w celu rozwoju oraz podniesienia poziomu usług	1 000 000	
	Modernizacja drogi powiatowej nr 1056	GMINA TUCZNA (w partnerstwie z Starostwem Bialskim)	Poprawa stanu infrastruktury drogowej. Modernizacja drogi przechodzącej przez centrum społeczno-gospodarcze Gminy Tuczna.	5 000 000	
	Rozwój internetu szerokopasmowego –	GMINA KODEŃ			

		doprowadzenie do wszystkich wsi światłowodu				
		Budowa i remonty wiat przystankowych dla podróżujących komunikacją zbiorową	GMINA KODEŃ			
		Inicjowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców gminy	GMINA KODEŃ			
		Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy m.in. poprzez rozwój ekonomii społecznej	GMINA KODEŃ			
		Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców gminy Kodeń	GMINA KODEŃ			
L p.	Kierunek działania w Strategii	Tytuł projektu	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Zakres projektu	Szacunkowa wartość w PLN	Szacunkowy termin realizacji
CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI						
1.	Wsparcie dzieci i młodzieży (nowoczesne programy edukacyjne, organizacja praktyk i staży u	Remont budynków oświatowych wraz z przyległą infrastrukturą sportową	GMINA KONSTANTYNÓW	Remont istniejącej infrastruktury sportowo-oświatowej	2 300 000	
		Poprawa jakości edukacji przedszkolnej przez rozszerzenie programu zajęć	GMINA KONSTANTYNÓW	Wprowadzenie dodatkowych zajęć do programu przedszkola	600 000	

przedsiębiorców, wykorzystanie technologii informacyjno- komunikacyjnych (wsparcie dzieci i nauczycieli), organizacja zajęć pozalekcyjnych)	Wyrównywanie szans edukacyjnych w placówkach oświatowych	GMINA KONSTANTYNÓW	Wyrównanie dysproporcji w jakości nauczania uczniów szkół podstawowych	1 100 000	
	Budowa Przedszkola	GMINA ROKITNO		2 000 000	
	Budowa żłobka	GMINA ROKITNO		2 000 000	
	Rozwój infrastruktury szkolnej, poprawa jakości kształcenia i wyrównywanie szans edukacyjnych w placówce oświatowej	GMINA ROKITNO		2 000 000	
	Rozwój infrastruktury sportowej.	GMINA ROKITNO		2 000 000	
	Budowa stadionu sportowego w Kobylanach (budowa budynku socjalnego z zapleczem szatniowo-sanitarnym, oświetlenie stadionu).	GMINA TERESPOL		3 000 000	
	Przebudowa stadionu gminnego w Janowie Podlaskim	GMINA JANÓW PODLASKI	Modernizacji podlegać będzie murawa stadionu oraz trybuna, powstanie nowe oświetlenie, bieżnia oraz plac zabaw dla dzieci. Celem realizacji projektu będzie stworzenie infrastruktury umożliwiającej dzieciom oraz dorosłym aktywne spędzanie czasu oraz organizacja zawodów sportowych lub innych wydarzeń kulturalno-rozrywkowych.	6 500 000	

	Rozwijanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest podniesienie kompetencji kluczowych uczniów z gminy Piszczac w zakresie posługiwania się językiem angielskim oraz rozwijanie umiejętności informacyjno-komunikacyjnych poprzez organizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych oraz zakup komputerów, laptopów i ekranów interaktywnych.	600 000	
	Remont i modernizacja stadionu sportowego w miejscowości Sławatycze.	GMINA PISZCZAC	Obiekt stadionu sportowego w Sławatyczach jest w złym stanie technicznym. Remontu wymagają trybuny, płyta boiska, bieżnia, ogrodzenie stadionu oraz budynek. Brak jest jakiegokolwiek dodatkowego wyposażenia. Prace będą polegały na wymianie siedzisk trybun z drewnianych na plastikowe oraz poprawie ciągów komunikacyjnych przy trybunach. Poszerzenie płyty boiska i modernizacja bieżni oraz stworzenie boiska treningowego wraz z oświetleniem. Prace będą też obejmowały budynek znajdujący się na terenie stadionu gminnego, którego stan techniczny i powierzchnia uniemożliwiają jego wykorzystanie przez większą grupę osób. Prace będą obejmowały remont pomieszczeń, aby dostosować je do obecnych standardów i potrzeb. Ponadto w celu dostosowania do potrzeb konieczna będzie rozbudowa o pomieszczenie świetlicy, zaplecza socjalnego i pomieszczenia gospodarczego.	2 000 000	

				Planowane jest też stworzenie siłowni zewnętrznej na terenie stadionu. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia miejsca spotkań dzieci i młodzieży szczególnie w godzinach wolnych od zajęć edukacyjnych podczas których będzie mogła spędzać czas wolny. Poprzez aktywność fizyczną będzie mogła zaspakajać swoje potrzeby zabawy, odpoczynku rozrywki oraz kształtować właściwe postawy społeczne.		
		Budowa przedszkola i żłobka samorządowego	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Budowa obiektów sportowych (w tym stadionu) oraz obiektów rekreacyjnych na terenie gminy Leśna Podlaska	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Programy edukacyjno-sprawnościowe dla dzieci i młodzieży w zakresie OSP	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Rozwój oferty edukacyjnej dla uczniów i dorosłych mieszkańców gminy (funkcja kulturalna i gospodarcza)	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Utworzenie platformy edukacyjnej dla szkół	GMINA TUCZNA	Realizacja pakietu szkoleń dla nauczycieli i uczniów w celu wdrażania e-learningu oraz zwiększenia kompetencji cyfrowych	200 000	

		Poprawa jakości edukacji przedszkolnej przez rozszerzenie programu zajęć	GMINA KODEŃ			
		Utworzenie oddziału żłobka samorządowego w gminie Kodeń	GMINA KODEŃ			
		Doposażenie placówek oświatowych w niezbędne pomoce dydaktyczne	GMINA KODEŃ			
		Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez realizację projektów e-edukacyjnych dla uczniów w placówkach oświatowych w Kodniu	GMINA KODEŃ			
		Zajęcia sportowe dla uczniów i dorosłych mieszkańców gminy	GMINA KODEŃ			
		Zagospodarowanie/modernizacja terenów - boiska do gier zespołowych	GMINA KODEŃ			
		Stworzenie systemu edukacji pozaszkolnej dla dzieci i dorosłych – cel: podnoszenie niezbędnych umiejętności	GMINA KODEŃ			
2.	Wsparcie osób starszych i zależnych	Budownictwo socjalne	GMINA KONSTANTYNÓW	Zapewnienie warunków mieszkalnych osobom wymagającym wsparcia w systemie pomocy społecznej	2 500 000	

(organizacja zajęć dla seniorów, domy opieki społecznej, itp.)	Budownictwo socjalne i komunalne.	GMINA ROKITNO		6 000 000	
	Rozwój usług medycznych i społecznych.	GMINA ROKITNO	Utworzenie Klubu Seniora, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, uruchomienie centrum usług społecznych dla rodzin z wykluczeniem społecznym, utworzenie ośrodka pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych	3 000 000	
	Przebudowa budynku po szkole Podstawowej w Dobryncie	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest dostosowanie budynku po Szkole Podstawowej w Dobryncie do zamieszkania przez osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i nieposiadające własnego lokum	5 000 000	
	Biblioteka dla seniora MBP w Terespolu	MIASTO TERESPOL	Celem projektu jest zaktywizowanie osób starszych będących w wieku powyżej 60- roku życia do czynnego udziału w różnorodnej ofercie wydarzeń kulturalno- edukacyjnych organizowanych przez MBP w Terespolu.	150 000	
	Budowa Domu Opieki Społecznej w Terespolu	MIASTO TERESPOL		10 000 000	
	Budowa lokali socjalnych i komunalnych	GMINA LEŚNA PODLASKA			
	Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych	GMINA LEŚNA PODLASKA			
	Zagospodarowanie terenów wokół świetlic	GMINA LEŚNA PODLASKA			

		wiejskich oraz wyposażenie w sprzęt				
		Utworzenie Gminnego Ośrodka Kultury w Tucznaj	GMINA TUCZNA	Zapewnienie odpowiedniego rozwoju i promocji kultury na terenie gminy Tucznaj	500 000	
		Utworzenie Centrum Aktywności Senioralnej w Bokince Królewskiej w ramach Inkubatora Przedsiębiorczości	GMINA TUCZNA	Rozwój przedsiębiorczości oraz usług senioralnych na terenie gminy, utworzenie nowych miejsc pracy.	500 000	
		Budownictwo społeczne	GMINA TUCZNA	Budownictwo społeczne. Budowa 4-6 mieszkań na wynajem z możliwością wykupu	3 000 000	
		Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej dla seniorów oraz dorosłych mieszkańców gminy Uniwersytet III wieku	GMINA KODEŃ			
		Rozwijanie działalności Klubów Seniora i Kół Gospodyń Wiejskich	GMINA KODEŃ			
3.	Rewitalizacja i odnowa przestrzeni (wsparcie dla organizacji pozarządowych, działania rewitalizacyjne,	Rewitalizacja centrum Osady Konstantynów	GMINA KONSTANTYNÓW	Poprawa jakości życia mieszkańców estetyki miejscowości oraz	3 000 000	
		Rewitalizacja Zespołu pałacowo-parkowego w Konstantynowie	GMINA KONSTANTYNÓW	Zachowanie dziedzictwa kulturalnego gminy Konstantynów	27 000 000	
		Budowa Świetlicy Wiejskiej w miejscowości Antolin	GMINA KONSTANTYNÓW	Zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców miejscowości Antolin	1 800 000	

rozwój ekonomii społecznej)	Modernizacja infrastruktury kultury	GMINA KONSTANTYNÓW	Remont istniejącej infrastruktury kulturalnej	5 000 000	
	Remont Świetlicy w Cieleśnicy, Cieleśnicy - Pałac, Pratulinie, Lipnicy, Klonownicy Dużej, Zaczopkach.	GMINA ROKITNO		3 000 000	
	Remont Budynku Gminnej Instytucji Kultury w Rokitnie.	GMINA ROKITNO		2 000 000	
	Adaptacja budynku byłej szkoły w Koroszczynie na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.	GMINA TERESPOL		500 000	
	Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych.	GMINA TERESPOL		150 000	
	Rewitalizacja Parku w Neplach, remonty obiektów zabytkowych w Neplach, remonty domków wypoczynkowych w ośrodku w Neplach, remonty obiektów zabytkowych.	GMINA TERESPOL		3 000 000	
	Rewitalizacja i udostępnienie Fortów Twierdzy Brzeskiej	GMINA TERESPOL	(adaptacja wieży obserwacyjnej na wieżę widokową, utwardzenie placu Dzieła Międzyfortowego Kobylany I, utwardzenie miejsc postojowych i wykonanie prac zabezpieczających w Fortcie „0” Koroszczyn, odtworzenie elewacji i pomieszczeń Fortu		

				„VII” ŁOBACZEW w Łobaczewie Małym, wytyczenie ścieżek dydaktycznych)		
		Przebudowa budynku dawnego zakładu odzieżowego na cele społeczno-kulturalne	GMINA JANÓW PODLASKI	Projekt zakłada przebudowę budynku dawnego zakładu odzieżowego w centrum Janowa Podlaskiego będącego w posiadaniu Gminy Janów Podlaski, wraz z adaptacją obiektu do celów społecznych lub kulturowych.	5 000 000	
		Modernizacja świetlic wiejskich	GMINA PISZCZAC	Modernizacja świetlic wiejskich w Ortelu Królewskim Pierwszym, Nowym Dworze i Piszczacu Pierwszym poprzez termomodernizację świetlic w Nowym Dworze i Ortelu Królewskim Pierwszym oraz rozbudowę świetlicy w Piszczacu Pierwszym, w celu stworzenia miejsca rozwijania kontaktów społecznych oraz wymiany doświadczeń i wiedzy w zakresie regionalnej kultury ludowej – występy zespołów ludowych, degustacja potraw lokalnych spotkania towarzyskie ze znanymi animatorami kultury ludowej. Na zmodernizowanych budynkach świetlic zainstalowane zostaną panele fotowoltaiczne, co przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego.	1 500 000	
		Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej oraz terenu do niej przyległego w miejscowości Nowosiółki.	GMINA SŁAWATYCZE	Podstawowym celem projektu jest rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, kultywowanie i rozwój tradycji lokalnych społeczności. W dłuższej perspektywie realizacja projektu wpłynie pozytywnie na pobudzenie aktywności środowiska	1 000 000	

				lokalnego i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji lokalnych wartości i tradycji kulturowych. Istotnym efektem projektu będzie również podniesienie standardu życia i pracy na wsi.		
		Będzie wreszcie teatr w mieście - Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu	MIASTO TERESPOL	Zadanie będzie polegało na organizacji: międzypokoleniowych warsztatów teatralnych prowadzonych przez profesjonalnych instruktorów, wyjazdów do renomowanych teatrów na ważne dla narodu przedstawienia oraz organizacji w przestrzeni miejskiej wydarzeń: Dni Teatru Ulicznego oraz Małych Form Teatralnych. Działania będą miały charakter animacyjno-edukacyjny, ułatwiający szerokiemu gronu mieszkańców bezpłatny dostęp do kultury związanej z dziedzictwem narodowym o wysokiej wartości artystycznej, edukacyjnej i integracyjnej. Zadanie będzie realizowane z licznymi partnerami, co również wpłynie dodatnio na rozwój kapitału społecznego i zwiększenie oraz urozmaicenie oferty kulturalnej MOK.	200 000	
		Historia miasta. Plener aktywacja! - Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu	MIASTO TERESPOL	Projekt będzie miał za zadanie przywrócić pamięć, mieszkańcom Terespolu, na temat historii ich miasta poprzez uczestnictwo w plenerowych warsztatach o charakterze historycznym: rzeźbiarskim, malarskim, fotograficznym i filmowym, dzięki którym	100 000	

				powstaną konkretne produkty odtwarzające postacie i miejsca ważne dla historii Terespolu: rzeźby, obrazy, album fotograficzny oraz reportaż filmowy. W warsztatach będą uczestniczyć mieszkańcy miasta i okolicznych miejscowości. Plenery będą miały charakter otwarty i odbywać się będą w przestrzeni miejskiej. Warsztaty będą trwały od 3 do 5 dni i poprowadzą je profesjonalni instruktorzy, dzięki czemu powstałe prace będą miały wartość artystyczno-edukacyjną przez co będą stanowić wspaniały materiał edukacji historycznej nie tylko dla mieszkańców Terespolu, ale także całego regionu. Powstałe dzieła będą wystawione w terespolskiej zabytkowej Prochowni podczas Święta Niepodległości. Licznie zebrani mieszkańcy będą mogli podziwiać powstałe rzeźby, obrazy, albumy i film, który będzie premierowo wyświetlony. Rezultatem projektu będzie wzrost wiedzy historycznej dotyczącej własnej miejscowości, wzrost poczucia tożsamości i wspólnoty wśród mieszkańców Terespolu i okolic.		
		Aktywni Mieszkańcy Inspirujące Miasto – Miejski Ośrodek Kultury w Terespolu	MIASTO TERESPOL	Na podstawie diagnozy społecznej zostaną zidentyfikowane lokalne grupy i osoby posiadające potencjał kulturotwórczy i zagwarantowane im zostanie wsparcie realizacji ich własnych inicjatyw. Zadanie będzie składało się z: spotkania grupy	100 000	

				partnerskiej, badań sondażowych (ilościowych) uzupełnionych o badania animacyjne (jakościowe) oraz konsultacji społecznych. Na podstawie udostępnionych publicznie kryteriów naboru zostanie wyłonionych 10 najlepszych inicjatyw mieszkańców, które będą objęte wsparciem. Celem projektu jest odkrywanie i wspieranie istniejącego kapitału kulturotwórczego i wspieranie realizacji pomysłów społeczności lokalnej.		
		Sala widowiskowa	MIASTO TERESPOL	Celem projektu jest budowa hali widowiskowej, dzięki której możliwa będzie organizacja spotkań imprez i koncertów.	5 000 000	
		Rewitalizacja centrum Leśnej Podlaskiej	GMINA LEŚNA PODLASKA	Projekt zakłada m.in. odnowę parku, zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Bazylice Leśniańskiej, budowa dróg i parkingów ułatwiających dostęp do nowej przestrzeni		
		Rewitalizacja budynków zabytkowych	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Rewitalizacja budynków tzw. starej szkoły w Leśnej Podlaskiej wraz z budynkami komunalnymi na terenie gminy	GMINA LEŚNA PODLASKA			
		Wsparcie instytucji kultury w zakresie doposażenia i nowych form prowadzenia zajęć	GMINA LEŚNA PODLASKA			

		Rewitalizacja obszaru przemysłowego oraz osiedla po Państwowym Ośrodku Maszynowym w Międzylesiu	GMINA TUCZNA	Rewitalizacja obszaru przemysłowego oraz osiedla budynków wielorodzinnych Kompleksowa modernizacja świetlic wiejskich na terenie gminy Tuczna w celu stworzenia przyjaznego miejsca spotkań miejscowej społeczności. Projekt przyczyni się również do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez instalację paneli fotowoltaicznych	5 000 000	
		Modernizacja świetlic wiejskich w miejscowościach Matiaszówka, Bokinka Pańska, Ogrodniki, Wiski, Międzyles POM	GMINA TUCZNA	Kompleksowa modernizacja świetlic wiejskich na terenie gminy Tuczna w celu stworzenia przyjaznego miejsca spotkań miejscowej społeczności. Projekt przyczyni się również do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez instalację paneli fotowoltaicznych	5 000 000	
		Rozwój Ekonomii społecznej na terenie Gminy Tuczna	GMINA TUCZNA	Utworzenie spółdzielni socjalnej. Świadczenie m.in. usług opiekuńczych oraz kulinarnych (dowożeniem posiłków starszym osobom)	2 000 000	
		Organizacja imprez kulturalnych upowszechniających tradycje terenów nadbużańskich i sportowych	GMINA KODEŃ			
		Wsparcie instytucji kultury w zakresie ulepszania infrastruktury w tym zagospodarowanie terenów wokół świetlic wiejskich – place zabaw, ogrodzenia, wyposażenie świetlic w sprzęt	GMINA KODEŃ			

		Modernizacja i rozbudowa infrastruktury zwiększającej aktywność fizyczną mieszkańców gminy	GMINA KODEŃ			
		Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	GMINA KODEŃ			
		Rewitalizacja terenów po byłym wysypisku w Kodniu	GMINA KODEŃ			
		Rewitalizacja terenu po byłej kopalni żwiru i piasku w Kodniu	GMINA KODEŃ			
		Rewitalizacja Zespołu parkowo pałacowego Placencja	GMINA KODEŃ			
		Rewitalizacja centrum Kodnia i budynku po byłym posterunku policji w Kodniu	GMINA KODEŃ			
4.	Zdrowe społeczeństwo odporne na kryzysy (infrastruktura zdrowia, programy profilaktyczne, współpraca ze specjalistami)	Wyposażenie przychodni w Gminie Terespol w miejscowości Kobylany.	GMINA TERESPOL	Budowa Przychodni wraz z punktem aptecznym. Cel: – umożliwienie łatwiejszego dostępu do służby zdrowia mieszkańcom Gminy, wsparcie osób starszych i zależnych	2 000 000	
		Organizacja „białych niedziel”	GMINA PISZCZAC	Celem projektu jest poprawienie dostępności bezpłatnych specjalistycznych usług medycznych dla mieszkańców gminy Piszczac	200 000	

	Miejskie Centrum Rehabilitacji w Terespolu	MIASTO TERESPOL	Biorąc pod uwagę dane statystyczne (starzenie się społeczeństwa), a także zwiększanie się ilości osób zależnych wymagających wsparcia specjalistycznego (także dotyczącego opieki zdrowotnej), w ramach projektu planuje się rozwój infrastruktury ochrony zdrowia.		
	Rozwój infrastruktury wzmacniającej kondycję fizyczną – budowa kortu tenisowego	MIASTO TERESPOL	Bardzo ważnym w profilaktyce ochrony zdrowia jest dbanie o kondycję fizyczną. Rozbudowa infrastruktury sportowej przez budowa kortu tenisowego, będzie czynnikiem sprzyjającym do aktywności fizycznej mieszkańców w każdym wieku.	1 000 000	
	Realizacja programów prozdrowotnych (profilaktycznych) zwiększających dostępność mieszkańców do usług medycznych	GMINA LEŚNA PODLASKA			
	Utworzenie Międzygminnego Centrum Usług Zdrowotnych i Opiekuńczych	GMINA TUCZNA	Adaptacja budynku, wyposażenie, zatrudnienie kadry. Świadczenie opieki zdrowotnej oraz prowadzenie zajęć związanych z rehabilitacją	6 000 000	
	Organizacja „Białych Niedzieł”	GMINA TUCZNA	Możliwości bezpłatnej konsultacji/porady u lekarzy specjalistów.	100 000	
	Rozwój powszechnej edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia w gminie	GMINA KODEŃ			

		Ułatwienie dostępu mieszkańców gminy do specjalistycznych usług medycznych	GMINA KODENÍ			

ZAŁĄCZNIK 2. FISZKI PROJEKTOWE ZŁOŻONE W RAMACH NABORU PROPOZYCJI PRZEDSIĘWZIĘĆ I PROJEKTÓW O STRATEGICZNYM ZNACZENIU DLA REALIZACJI CELÓW STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO 2030

Formularz przedsięwzięcia

A. INFORMACJE OGÓLNE

A1. Tytuł przedsięwzięcia

E – medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza

Należy podać pełną nazwę lub tytuł przedsięwzięcia.

Tytuł przedsięwzięcia powinien stanowić krótką jednoznaczną nazwę, tak aby w sposób jasny identyfikował przedsięwzięcie, a jednocześnie nie powielał tytułu innych projektów. Nazwa przedsięwzięcia powinna zawierać przedmiot, lokalizację i etap, fazę zadania (jeżeli realizowane przedsięwzięcie jest częścią większej inwestycji).

Ograniczona liczba znaków (500).

A2. Charakter przedsięwzięcia

Należy podać charakter przedsięwzięcia:

- *samodzielnego przedsięwzięcia, w tym projektu sieciowego nieinfrastrukturalnego,*
- *samodzielnego przedsięwzięcia w tym projektu sieciowego infrastrukturalnego,*
- *nieinfrastrukturalnego przedsięwzięcia partnerskiego, w tym zintegrowanego,*
- *infrastrukturalnego przedsięwzięcia partnerskiego, w tym zintegrowanego,*

A3. Cel przedsięwzięcia

Należy określić główny cel realizacji przedsięwzięcia strategicznego.

Celem projektu jest poprawa dostępności społeczności dwunastu gmin wchodzących w skład partnerstwa „Aktywne Pogranicze” do specjalistycznych usług medycznych i poradnictwa zdrowotnego, świadczonych między innymi dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego i poprawy jakości życia mieszkańców partnerstwa, a także do ograniczenia społecznych nierówności w dostępie do usług zdrowotnych.

Zastosowanie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych, utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej (przychodni), a w szczególności utworzenie dwunastu mobilnych punktów ma na celu poprawę dostępność usług zdrowotnych na obszarze partnerstwa, w szczególności dla grup społecznych najbardziej wykluczonych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób mieszkających na obszarach wiejskich.

Celem projektu jest również zwiększenie roli specjalistycznych usług medycznych i społecznych, świadczonych w formach środowiskowych, w warunkach zbliżonych do domowych (deinstytucjonalizacja). Projekt jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe

zidentyfikowane na obszarze partnerstwa, dotyczące przede wszystkim niekorzystnych zmian demograficznych (starzenie się społeczności gmin partnerskich), zwiększającej się liczby osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, zależnych, a także problemów z dostępem do wysokiej jakości usług zdrowotnych.

Realizacja projektu wpłynie również na zrównoważony rozwój północno-wschodniej części województwa lubelskiego poprzez stworzenie odpornego na kryzysy (takie, jak m.in. pandemia wirusa COVID-19) systemu ochrony zdrowia, uwzględniającego opiekę nad osobami zależnymi.

A4. Nazwa wnioskodawcy

Gmina Tuczn, Tuczn 191A, 21-523 Tuczn

Należy podać pełną nazwę wnioskodawcy.

W przypadku pojedynczego projektu należy podać pełną nazwę podmiotu, który odpowiedzialny będzie za przygotowanie, realizację i finansowanie projektu.

W przypadku przedsięwzięcia partnerskiego, zintegrowanego lub sieciowego, należy podać pełną nazwę podmiotu, który reprezentował będzie wszystkie podmioty występujące w przedsięwzięciu oraz który będzie koordynował jego realizację (Lider).

A5. Typ wnioskodawcy

Jednostka samorządu terytorialnego

REGON: 030237730

NIP: 537-234-01-37

Należy określić status prawny wnioskodawcy zgodny z dokumentami rejestrowymi np. wpis do KRSu, Ewidencji Działalności Gospodarczej, Rejestru Stowarzyszeń, Fundacji lub innego równorzędnego dokumentu.

A6. Aktualne dane teleadresowe wnioskodawcy

Dane teleadresowe muszą być zgodne ze stanem faktycznym i z danymi aktualnego dokumentu rejestrowego. Wpisanie adresu e-mail do fiszki jest konieczne i obliuguje wnioskodawcę do zaakceptowania tej formy korespondencji z samorządem województwa, przeprowadzającym proces naboru i weryfikacji zgłaszanych propozycji przedsięwzięć strategicznych.

Dodatkowo, w punkcie tym należy wpisać dane osoby wyznaczonej (w instytucji wnioskodawcy) do kontaktów w sprawach zgłaszanej propozycji przedsięwzięcia, która może udzielić dokładnych informacji na temat planowanej inwestycji. Punkt ten służy usprawnieniu kontaktów z jednostką zgłaszającą.

Województwo: Lubelskie	Powiat: Bialski
Gmina: Tuczn	Miejscowość: Tuczn 191A
Kod pocztowy: 21-523	Ulica, nr:
Telefon: 83 377 10 03	e-mail: sekretariat@gminatuczna.pl
• Osoba do kontaktu:	
Imię i nazwisko: Andrzej Harasimuk	Stanowisko: podinspektor ds. pozyskiwania środków zewnętrznych i zamówień publicznych
Telefon: 83 888 93 21	e-mail: a.harasimuk@gminatuczna.pl

A7.(1) Inne podmioty zaangażowane w realizację przedsięwzięcia (partnerzy)

Punkt wypełniany w przypadku, gdy projekt sieciowy realizowany będzie przez kilka podmiotów w ramach tzw. umowy wspólnego przedsięwzięcia (porozumienia administracyjnego lub innego dokumentu) oraz w przypadku przedsięwzięcia partnerskiego lub zintegrowanego.

W przeciwnym wypadku należy wpisać „NIE DOTYCZY”.

Należy podać pełną nazwę podmiotów uczestniczących w realizacji przedsięwzięcia oraz ich formę prawną zgodną z właściwymi dokumentami rejestrowymi.

Partnerami projektu będą jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład partnerstwa „Aktywne Pogranicze”:

1. Gmina Hanna – jednostka samorządu terytorialnego,
2. Gmina Janów Podlaski – jednostka samorządu terytorialnego,
3. Gmina Kodeń – jednostka samorządu terytorialnego,
4. Gmina Konstantynów – jednostka samorządu terytorialnego,
5. Gmina Leśnia Podlaska – jednostka samorządu terytorialnego,
6. Gmina Piszczac – jednostka samorządu terytorialnego,
7. Gmina Rokitno – jednostka samorządu terytorialnego,
8. Gmina Sławatycze – jednostka samorządu terytorialnego,
9. Gmina Terespol – jednostka samorządu terytorialnego,
10. Gmina Tucznia – jednostka samorządu terytorialnego,
11. Gmina Zalesie – jednostka samorządu terytorialnego.
12. Miasto Terespol – jednostka samorządu terytorialnego.

A7.(2) Rola partnerów w projekcie

Punkt wypełniany w przypadku, gdy projekt sieciowy realizowany będzie przez kilka podmiotów w ramach tzw. umowy wspólnego przedsięwzięcia (porozumienia administracyjnego lub innego dokumentu) oraz w przypadku przedsięwzięcia partnerskiego lub zintegrowanego.

W przeciwnym wypadku należy wpisać „NIE DOTYCZY”.

Należy krótko opisać poszczególne projekty wchodzące w skład przedsięwzięcia wraz z określeniem ich wartości i roli partnera w projekcie. Należy podać szacunkowy udział poszczególnych partnerów w finansowaniu projektu.

Ograniczona liczba znaków (4 000).

Przedsięwzięcie „E – medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza” realizowane będzie w ramach strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze. Partnerstwo obejmujące swym zasięgiem następujące gminy – Gmina Hanna, Gmina Janów Podlaski, Gmina Kodeń, Gmina Konstantynów, Gmina Leśnia Podlaska, Gmina Piszczac, Gmina Rokitno, Gmina Sławatycze, Gmina Terespol, Gmina Tucznia, Gmina Zalesie oraz Miasto Terespol.

Szczegółowy podział zadań i określenie roli poszczególnych partnerów w realizacji przedsięwzięcia wynikać będzie z podpisanego porozumienia oraz opracowanego dokumentu strategicznego.

W ramach przedsięwzięcia przewidziano realizację następujących zadań:

- **Rozwój systemu usług telemedycyny - projekt partnerski realizowany przez wszystkie jednostki wchodzące w skład partnerstwa Aktywne Pogranicze**
- **Utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych – projekt partnerski realizowany przez wszystkie jednostki wchodzące w skład partnerstwa Aktywne Pogranicze**
- **Utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej (przychodni)**
- **Utworzenie centrum rehabilitacji**
- **Utworzenie Dziennego Domu Opieki Medycznej**

A8. Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Należy wskazać miejsce realizacji przedsięwzięcia. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie kilku powiatów, gmin lub miejscowości, należy je wymienić. W przypadku inwestycji większych, czy liniowych należy wskazać najważniejsze miejscowości (ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości początkowej i końcowej, na terenie których będzie znajdowała się inwestycja).

Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Tuczna	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Janów Podlaski	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Kodeń	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Konstantynów	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Leśna Podlaska	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Piszczac	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Rokitno	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Sławatycze	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Terespol (gmina wiejska)	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Tuczna	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Zalesie	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Terespol (gmina miejska)	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: włodawski
Gmina: Hanna	Miejscowość: -

A9. Obszar / obszary tematyczne

Należy określić obszar tematyczny przedsięwzięcia: transport, środowisko, energetyka, szkolnictwo wyższe, inny - podać jaki. Preferuje się wskazanie jednego, dominującego obszaru tematycznego, lecz w przypadku gdzie nie jest to możliwe można wskazać kilka.

Zdrowie

Cyfryzacja

Sprawy społeczne

- **A10. Wykazanie wpływu realizacji przedsięwzięcia na cele operacyjne i kierunki działań/interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku**

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r. W związku z obserwowanymi zmianami demograficznymi zwiększa się popyt na usługi dedykowane seniorom oraz osobom niesamodzielnym. Dotyczy to zarówno świadczeń zdrowotnych jak i usług opieki długookresowej czy opieki paliatywnej. Zapewnienie wysokiej jakości i dostępu do tych usług wymaga podjęcia działań w zakresie poprawy bazy i infrastruktury placówek zdrowotnych, jak również wykorzystywania nowych rozwiązań organizacyjnych i technologicznych.

Realizacja przedsięwzięcia „E – medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza” wpłynie na osiągnięcie celu i realizację następujących kierunków działań/interwencji określonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 roku:

Cel strategiczny 4 – Wzmacnianie kapitału społecznego,

Cel operacyjny 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych,

Kierunki działań/kierunki interwencji:

- Rozwój i poprawa dostępności oraz jakości świadczonych usług medycznych, w tym wysokospecjalistycznych;
- Rozwój usług zdrowotnych i społecznych dedykowanych różnym grupom społecznym, m.in.: osobom z niepełnosprawnościami, osobom starszym, osobom niesamodzielnym, poprzez zwiększenie roli form środowiskowych (deinstytucjonalizacja);
- Upowszechnianie stosowania nowoczesnych rozwiązań w jednostkach ochrony zdrowia oraz opieki, w tym z wykorzystaniem ICT (e-zdrowie, telemedycyna, opieka zdalna, itp.);
- Wzmocnienie roli podstawowej opieki zdrowotnej w dostarczaniu usług zdrowotnych mające na celu poprawę dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i szpitalnej;
- Koordynacja działań opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i opieki długoterminowej oraz rehabilitacji;
- Rozwój profilaktyki zdrowotnej i rehabilitacji.

Realizacja przedmiotowego projektu, poprzez utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej, centrum rehabilitacji, dziennego domu opieki medycznej, a także rozwój systemu telemedycyny na terenie partnerstwa „Aktywne Pogranicze”, w tym utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych we wszystkich jednostkach wchodzących w skład partnerstwa znacząco wpłynie na poprawę dostępności świadczonych usług medycznych, a także przyczyni się do upowszechnienia stosowania nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych i usług świadczonych w formie telemedycyny.

Budowa przychodni wzmocni rolę podstawowej opieki zdrowotnej w świadczeniu usług zdrowotnych na terenie partnerstwa oraz zapewni bezpośredni dostęp do świadczeń medycznym mieszkańcom partnerstwa. Mobilne punkty medyczne przyczynią się natomiast do zwiększenia dostępu do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych, tam, gdzie infrastruktura opieki zdrowotnej jest znacznie ograniczona, a także zapewnią dostęp do świadczeń osobom, które ze względu na wiek lub stan zdrowia nie mogą wyjść z domu do placówki medycznej.

Stworzenie systemu telemedycyny znacząco ułatwi prowadzenie konsultacji lekarskich doraźnych w przypadku zagrożenia epidemicznego, jak pandemia COVID-19 oraz umożliwi

kontynuację leczenia w chorobach przewlekłych, wystawienie recepty, weryfikację badań i zaleceń, a także podstawową kontrolę i profilaktykę zdrowotną.

Na poprawę dostępności i jakości świadczonych usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także zwiększenie koordynacji opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i opieki długoterminowej oraz rehabilitacji wpłynie również utworzenie centrum rehabilitacji oraz dziennego domu opieki medycznej. Powyższe działania wspierają proces deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnym. Działania te są zgodne ze wskazanymi w Strategii aktualnie panującymi trendami demograficznymi.

Cel strategiczny 3 – Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cel operacyjny 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej

Kierunki działań/kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury i usług opieki nad osobami starszymi oraz osób z niepełnosprawnościami, a także rozwiązań służących utrzymaniu ich samodzielności;
- Wzrost dostępności do rehabilitacji leczniczej i leczenia uzdrowiskowego.

W utworzonym centrum rehabilitacji mieszkańcy obszaru partnerstwa, w szczególności osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami, będą mogły skorzystać z usług rehabilitacyjnych oraz innych wspomagających usług medycznych i edukacyjnych. Realizacja tego zadania przyczyni się również do wzrostu szans na rynku pracy osób zagrożonych dezaktywizacją zawodową z powodu wieku lub stanu zdrowia.

Utworzenie dziennego domu opieki medycznej przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc w zakresie opieki długoterminowej na obszarze partnerstwa oraz zapewnienia dostępu niepełnosprawnym, starszym i niesamodzielnym mieszkańcom obszaru do specjalistycznych usług medycznych na wysokim poziomie. Realizacja projektu wpłynie również na rozwój sektora usług medycznych świadczonych w warunkach zbliżonych do domowych oraz rozwój nowych form dziennej opieki nad osobami niesamodzielnymi.

Działania te są zgodne ze wskazanymi w Strategii aktualnie panującymi trendami demograficznymi.

Należy wykazać cel/cele operacyjne i wykazać w jaki sposób przedsięwzięcie wpłynie na osiągnięcie celu i realizację kierunków działań/interwencji określonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 roku. W przypadku, gdy dane przedsięwzięcie realizuje kilka celów i kierunków działań/interwencji, należy wykazać potencjał i wpływ danego przedsięwzięcia na ich realizację.

W przypadku, gdy realizacja danego przedsięwzięcia nie wpisuje się w żaden z celów i kierunków, należy wpisać: „NIE REALIZUJE”.

- **A 11. Wykazanie zgodności z kierunkami interwencji określonymi dla poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 roku na terenie których planowana jest realizacja przedsięwzięcia.**

Przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie dwóch subregionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji, wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego: Obszaru Strategicznej Interwencji Polesie (gminy: Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze, Tucza) oraz Podlaskiego Obszaru Strategicznej Interwencji (gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Terespol, Miasto Terespol. Zalesie).

Przedsięwzięcie „E – medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza” wpisuje się w tematyczny obszar wsparcia wskazany dla Podlaskiego OSI, obejmujący wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez poprawę dostępności do świadczonych podstawowych usług społecznych.

Obszar partnerstwa obejmuje obszary wiejskie oraz połączone z nimi funkcjonalnie małe miasta, na których terenie poważnym wyzwaniem jest zapewnienie dostępu do leczenia specjalistycznego. Realizacja przedmiotowego projektu, poprzez utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej, centrum rehabilitacji, dziennego domu opieki medycznej, a także rozwój systemu telemedycyny na partnerstwa „Aktywne Pogranicze”, w tym utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych we wszystkich jednostkach wchodzących w skład partnerstwa znacząco wpłynie na poprawę dostępności świadczonych usług medycznych na obszarach wiejskich. Łatwiejszy dostęp do świadczeń zdrowotnych, w tym świadczeń specjalistycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych uzyskają w szczególności osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami.

Wymiar terytorialny Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, ze względu na konieczność zapewnienia komplementarności wsparcia z poziomu krajowego i regionalnego, odnosi się również do krajowych obszarów strategicznej interwencji tj. obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W tym kontekście warto wskazać, że 11 gmin wchodzących w skład partnerstwa zostało zdelimitowanych jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją, a zatem projekt będzie również realizowany na krajowych Obszarach Strategicznej Interwencji, zdelimitowanych w strategiach krajowych – Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, cytowana w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, wskazuje, że na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją konieczna jest realizacja projektów dotyczących poprawy dostępności usług publicznych, m.in. poprzez ich rozwój, a docelowo integrację ich świadczenia oraz określenie lokalnych standardów ich dostępności z uwzględnieniem aspektu depopulacji oraz procesu starzenia się społeczeństwa.

W związku z powyższym należy zauważyć, że realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego i poprawy jakości życia mieszkańców partnerstwa, a także do ograniczenia społecznych nierówności w dostępie do usług zdrowotnych. Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowane problemy rozwoju obszaru – problemy demograficzne związane ze starzejącym się społeczeństwem oraz problemy związane z utrudnionym dostępem do świadczeń zdrowotnych na obszarach wiejskich.

Należy wykazać zgodność z kierunkami interwencji określonymi dla poszczególnych OSI wskazanych w SRWL na terenie których planowana jest realizacja przedsięwzięcia.

W przypadku, gdy realizacja danego przedsięwzięcia nie wpisuje się w typ interwencji określony dla danego OSI, należy wpisać: „NIE REALIZUJE”.

-
- **A12. Wykazanie zgodności z celami i zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego**

Jednym z kierunków polityki przestrzennej województwa lubelskiego wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego jest odrobienie zaległości rozwojowych, w tym likwidacja dystansu infrastrukturalnego w stosunku do regionów wyżej rozwiniętych. Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych, przewidziany w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia, umożliwi zmniejszenie dysproporcji w poziomie obsługi ludności między wsią i miastem oraz podniesie warunki życia mieszkańców obszarów wiejskich i małych miast, określone przez dostęp do usług publicznych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego województw określone w odniesieniu do sieci osadniczej i infrastruktury społecznej obejmują kształtowanie warunków przestrzennych zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców zarówno miast, jak i wsi. Realizacja przedmiotowego przedsięwzięcia, obejmującego utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej, centrum rehabilitacji, dziennego domu opieki medycznej, a także rozwój systemu telemedycyny na partnerstwa „Aktywne Pogranicze”, w tym utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych we wszystkich jednostkach wchodzących w skład partnerstwa wpisuje się przede wszystkim w kierunek nr 5, sformułowany dla tej sfery

zagospodarowania przestrzennego, dotyczący kształtowania przyjaznej przestrzeni życia poprzez m.in. rozbudowę bazy usług medycznych oraz stacjonarnych ośrodków opieki społecznej.

Należy wykazać zgodność z celami i zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. W przypadku gdy dane przedsięwzięcie wpisuje się w kilka celów/zasad, należy wskazać wszystkie cele/zasady z którymi wykazana jest zgodność tego przedsięwzięcia.

W przypadku, gdy realizacja danego przedsięwzięcia nie wpisuje się w cele/zasady, należy wpisać: „NIE REALIZUJE”.

-
- **A13. Wykazanie zgodności realizacji przedsięwzięcia z celami/zadaniami publicznymi**

Liderem oraz partnerami przedsięwzięcia „E-medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza” są jednostki samorządu terytorialnego – gminy. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Art. 7 ust. 1 przywołanej ustawy stanowi, że zadania własne obejmują sprawy: ochrony zdrowia i pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych.

Zadania gminy w zakresie ochrony zdrowia mają na celu przede wszystkim zapewnienie równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. Realizacja przedmiotowego projektu, poprzez utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej, centrum rehabilitacji, dziennego domu opieki medycznej, a także rozwój systemu telemedycyny na partnerstwa „Aktywne Pogranicze”, w tym utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych we wszystkich jednostkach wchodzących w skład partnerstwa znacząco wpłynie na poprawę dostępności świadczonych usług medycznych.

Należy wykazać zgodność realizacji przedsięwzięcia z celami/zadaniami publicznymi.

-
- **A14. Wskazanie dokumentów o charakterze strategicznym bądź innych obowiązujących dla danego sektora/dziedziny lub dla regionu wraz z wykazaniem celów, do realizacji których, przyczyni się przedsięwzięcie.**

Należy wskazać wszystkie dokumenty o charakterze strategicznym obowiązujące dla danego sektora/branży lub dla regionu, w które wpisuje się realizacja przedsięwzięcia.

W punkcie tym należy odnieść się do dokumentów na poziomie krajowym, regionalnym (poza Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku), z których celami wykazuje zbieżność propozycja przedsięwzięcia strategicznego. W punkcie tym powołać można się także na dokumenty o charakterze operacyjnym/wykonawczym, w szczególności do planów inwestycyjnych, które przygotowano dla realizacji danego dokumentu strategicznego.

W punkcie tym, dokonując weryfikacji zbieżności propozycji przedsięwzięcia strategicznego z krajowymi dokumentami strategicznymi, należy odnieść się m.in. do następujących strategii:

- Projekt Strategia Produktywności 2030 (Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii)³,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, (Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej)⁴,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, (Ministerstwo Infrastruktury)⁵,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (Ministerstwo Klimatu i Środowiska)⁶,

³<https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/konsultacje-publiczne-projektu-strategii-produktywnosci-2031>

⁴ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-2030>

⁵<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2>

⁶ <https://www.gov.pl/web/klimat/polityka-energetyczna-polski>

- Projekt Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji)⁷,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)⁸,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej)⁹,
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi)¹⁰,
- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (Ministerstwo Klimatu i Środowiska)¹¹.
- Zintegrowana Strategia Umiejętności¹²

Dokonując weryfikacji zbieżności propozycji przedsięwzięcia strategicznego z celami poszczególnych dokumentów strategicznych, należy także wziąć pod uwagę i wskazać, jaki będzie wpływ realizacji inwestycji na wskaźniki służące monitoringowi niniejszych celów.

Lp.	Nazwa dokumentu	Rodzaj dokumentu strategicznego (np. krajowy, regionalny)	Wykazanie zgodności przedsięwzięcia z celami określonymi we wskazanym dokumencie strategicznym	Wykazanie wpływu przedsięwzięcia na realizację celów przyjętych w danym dokumencie strategicznym
			Ograniczona liczba znaków (2 000).	Ograniczona liczba znaków (1 000).
1.	Europejski Filar Praw Socjalnych	unijny	Rozdział III: Ochrona socjalna i włączenie społeczne 16.Ochrona zdrowia 18.Opieka długoterminowa	Europejski Filar Praw Socjalnych wskazuje, że każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, profilaktycznej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości. Ponadto obywatele mają również prawo do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterminowej, w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego

⁷<https://www.gov.pl/web/mswia/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-przyjecia-strategii-sprawne-i-nowoczesne-panstwo-2030>

⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20200001060/O/M20201060.pdf>

⁹ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

¹⁰<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/dokumenty-analazy-szrwir-2030>

¹¹<https://bip.mos.gov.pl/strategie-plany-programy/polityka-ekologiczna-panstwa/polityka-ekologiczna-panstwa-2030-strategia-rozwoju-w-obszarze-srodowiska-i-gospodarki-wodnej/>

¹²<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow>

				elementy przedsięwzięcia. Realizacja przedsięwzięcia zdecydowanie przyczyni się do zwiększenia dostępności do świadczeń zdrowotnych, na terenie partnerstwa (utworzenie przychodni, centrum rehabilitacji, dziennego domu opieki medycznej mobilnych punktów medycznych, rozwój systemu usług telemedycznych).
2.	Strategia jednolitego rynku cyfrowego dla Europy	unijny	Maksymalizacja potencjału wzrostu gospodarczego związanego z gospodarką cyfrową Cyfrowe społeczeństwo sprzyjające włączeniu społecznemu	Zgodnie z przedmiotowym dokumentem Komisja Europejska wskazuje, na konieczność wsparcia jednolitego rynku cyfrowego sprzyjającego włączeniu społecznemu, na którym obywatele i przedsiębiorstwa posiadają niezbędne umiejętności i mogą korzystać z wzajemnie połączonych i usług elektronicznych m.in. w ramach e-zdrowia. Realizacja przedsięwzięcia, w szczególności poprzez projekty dotyczące utworzenia systemu telemedycznego oraz mobilnych punktów opieki medycznej przyczyni do się rozwoju usług e-zdrowia oraz informatyzacji jednostek w sektorze ochrony zdrowia.
3.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	krajowy	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony Obszar: Spójność społeczna Poprawa dostępności do usług, w tym	Dokument, ze względu na zidentyfikowane niekorzystne trendy demograficzne, wskazuje priorytetowe kierunki działań obejmujące poprawę dostępu do usług opiekuńczych oraz do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej

			społecznych i zdrowotnych	jakości usług zdrowotnych. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególne elementy przedsięwzięcia. Elementy projektu dotyczące rozwoju systemu telemedycznego oraz utworzenia mobilnych punktów medycznych wpisują się również w wyrażony w strategii postulat stymulowania rozwoju nowoczesnych usług i produktów medycznych wykorzystujących innowacyjne technologie komunikacyjne.
4.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030 r.	krajowy	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Strategia wskazuje na konieczność kontynuowania działań zmierzających do wyrównywania różnicowań między i wewnątrzregionalnych w dostępie do infrastruktury usług publicznych. Kluczowa jest poprawa dostępności infrastruktury zdrowotnej, w szczególności na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją. Strategia zakłada również rozwój infrastruktury społecznej i jej dostosowanie do potrzeb społeczności lokalnej i wyzwań wynikających z trendów demograficznych. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez

				poszczególnego elementy przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie zakłada również, podkreślane w dokumencie strategicznym, wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój systemu świadczeń zdrowotnych dla osób niesamodzielnych, w tym osób starszych. Ponadto 11 gmin wchodzących w skład partnerstwa zostało zdelimitowanych jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją dla których strategia wskazuje konieczność realizacji projektów dot. poprawy dostępności usług publicznych, m.in. poprzez ich rozwój a docelowo integrację ich świadczenia oraz określenie lokalnych standardów ich dostępności z uwzględnieniem aspektu depopulacji oraz procesu starzenia się społeczeństwa.
5.	Projekt strategii - Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030 r.	krajowy	Kierunek interwencji 3: Poprawa dostępności i efektywności opieki zdrowotnej poprzez rozwój i modernizację infrastruktury systemu ochrony zdrowia. Narzędzie 3.1 Wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych Kierunek interwencji 6: Rozwój i upowszechnienie wykorzystania nowoczesnych i nowatorskich technologii w sektorze zdrowia Narzędzie 6.1 Rozwój i upowszechnienie	Projekt strategii wskazuje na konieczność wyrównywania różnic w dostępności do świadczeń zdrowotnych, realizacji projektów inwestycyjnych (roboty budowlane, wyposażenie, wymiana sprzętu medycznego) na rzecz podmiotów leczniczych udzielających podstawowych i specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, a także dostosowanie zasobów i struktury zasobów infrastrukturalnych do

			rozwiązań telemedycznych	zachodzących zmian demograficznych, w szczególności w zakresie opieki nad osobami starszymi (opieka długoterminowa, opieka geriatryczna, zakłady opiekuńczo-lecznicze). Strategia zakłada również rozwijanie i upowszechnianie nowoczesnych form świadczenia usług medycznych i opieki zdrowotnej, łączących elementy telekomunikacji, informatyki oraz medycyny (telemedycyna). Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia.
6.	Projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	krajowy	Priorytet VI Rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej Cel szczegółowy 4(v) EFRR (v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu Cel szczegółowy 1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli,	Projekt programu zakłada wsparcie infrastruktury podmiotów ochrony zdrowia w tym m.in. w zakresie robót budowlanych i zakupu wyposażenia medycznego oraz rozwiązań w zakresie IT w ramach ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych (POZ, AOS) oraz stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych. Projekt podkreśla również konieczność koordynacji usług zdrowotnych z usługami społecznymi i ich deinstytucjonalizację, w tym rozwój opieki długoterminowej – w szczególności dla osób

			przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	starszych, z niepełnosprawnościami. Wskaźniki: 1. Liczba wspartych podmiotów leczniczych 2. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej Projekt programu przewiduje również realizację projektów z zakresu usług e-zdrowia oraz informatyzacji jednostek w sektorze ochrony zdrowia mających na celu zapewnienie interoperacyjności i integrację systemów informatycznych świadczeniodawców z centralną architekturą informatyczną e-zdrowia, w tym: wsparcie rozwoju elektronicznej dokumentacji medycznej, rozwiązań z zakresu telemedycyny, sztucznej inteligencji oraz cyfryzacji procesów back-office i rozwoju infrastruktury informatycznej służącej poprawie dojrzałości cyfrowej placówek medycznych. Wskaźniki: 1. Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych 2. Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych

- **A15. Opis aktualnej sytuacji/istniejącej infrastruktury wraz z uzasadnieniem potrzeby realizacji przedsięwzięcia**

Zgodnie z Diagnozą społeczno-gospodarczą Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicza w 2019 r. na obszarze partnerstwa funkcjonowało 16 zakładów opieki zdrowotnej, w tym 7 praktyk lekarskich na wsi. W 2019 r. w gminie Kodeń według statystyk nie funkcjonowała żadna przychodnia. Wszystkie te podmioty w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej są podmiotami niepublicznymi.

Wg danych GUS w 2019 r. udzielono 202 544 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 199 072 porady w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat liczba udzielonych porad lekarskich spadła w połowie gmin partnerskich Aktywnego Pogranicza, poza gminami: Terespol (gmina wiejska), Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Tuczna i Zalesie, co pośrednio świadczy o kondycji zdrowotnej społeczności zamieszkujących poszczególne gminy. Spadek liczby udzielonych porad wynika również z likwidacji placówek medycznych i pogorszenia dostępu do świadczeń zdrowotnych.

Na obszarze partnerstwa brakuje specjalistycznych placówek medycznych, oferujących kompleksowe usługi zdrowotne, rehabilitacyjne, opiekuńcze, w tym placówek dziennych świadczących usługi w społeczności lokalnej, w warunkach zbliżonych do warunków domowych.

Analiza danych statystycznych dotyczących struktury wieku mieszkańców obszaru partnerstwa wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa (spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i zwiększanie się grupy osób starszych). Mając na uwadze zmiany demograficzne zachodzące na terenie partnerstwa, które zwiększą zapotrzebowanie na usługi medyczne, w tym zwłaszcza dedykowane osobom starszym, konieczne jest podjęcie kompleksowych działań mających na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej.

Biorąc pod uwagę dane statystyczne (starzenie się społeczeństwa), a także zwiększanie się ilości osób zależnych wymagających wsparcia specjalistycznego (także dotyczącego opieki zdrowotnej), w ramach projektu planuje się ułatwienie kontaktu z lekarzami specjalistami uzupełniającego usługi podstawowej opieki medycznej, a także rozwój infrastruktury ochrony zdrowia.

Należy opisać sytuacje z której wynika potrzeba realizacji przedsięwzięcia oraz istniejącą infrastrukturę (jeżeli taka istnieje), wskazując równocześnie na jej braki i szanse rozwojowe wynikające z realizacji przedsięwzięcia, przy wykorzystaniu m.in. danych statystycznych.

Ograniczona liczba znaków (4 000)

- **A16. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia**

Należy opisać (w tym za pomocą danych liczbowych), możliwie dokładnie, co będzie przedmiotem przedsięwzięcia strategicznego (w szczególności produkty przedsięwzięcia strategicznego). Opis musi jednoznacznie identyfikować przedmiot przedsięwzięcia i jasno określać jego zakres.

W przypadku braku możliwości podania konkretnych wartości wskaźników produktów przedsięwzięcia, należy podać przyczyny takiego stanu rzeczy oraz opisać jego zakres rzeczowy.

W przypadku przedsięwzięć zintegrowanych należy wykazać, powiązanie i zintegrowanych charakter poszczególnych projektów.

Ograniczona liczba znaków (6 000)

W ramach przedsięwzięcia przewidziano realizację następujących zadań:

- **Rozwój systemu usług telemedycyny – utworzenie systemu telemedycyny, który ułatwi prowadzenie konsultacji lekarskich doraźnych w przypadku zagrożenia epidemicznego, jak pandemia COVID-19 oraz umożliwią kontynuację leczenia w chorobach przewlekłych, wystawienie recepty, weryfikację badań i zaleceń, a także podstawową kontrolę.**

- Utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych – mobilne punkty medyczne dostępne będą w każdej gminie wchodzącej w skład partnerstwa. Będą to gabinety usytuowane w przestrzeni często odwiedzanej przez mieszkańców z obsługą asystenta medycznego, wyposażone w system telemedyczny, zintegrowany z systemami pomiarowymi. Zakres usług w punkcie skoncentrowany będzie na realizacji usług medyczno – informacyjnych w zakresie profilaktyki i prewencji zdrowotnej.
- Utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej (przychodni) – przedmiotem projektu będzie budowa przychodni POZ wraz z zakupem niezbędnego sprzętu medycznego i informatycznego. Budynek przychodni będzie w pełni dostosowany do potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami.
- Utworzenie centrum rehabilitacji - główne zadania, które będą realizowane w ramach projektu to: prace remontowo-budowlane, wyposażenie w niezbędny, nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny pozwalający świadczyć wysokiej jakości usługi z zakresu rehabilitacji, dostosowanie obiektu do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
- Utworzenie dziennego domu opieki medycznej - główne zadania, które będą realizowane w ramach projektu to: prace remontowo-budowlane, wyposażenie w niezbędny sprzęt; dostosowanie obiektu do potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, funkcjonowanie dziennego domu opieki medycznej (opieka pielęgniarska, w tym edukacja pacjenta dotycząca samoopieki i samopielęgnacji; doradztwo w doborze odpowiednich wyrobów medycznych; usprawnianie ruchowe; stymulacja procesów poznawczych; terapia zajęciowa; przygotowanie rodziny i opiekunów pacjenta do kontynuacji opieki (działania edukacyjne).

Realizacja projektu opisana zostanie następującymi wskaźnikami:

Liczba wspartych podmiotów leczniczych – 3

Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 3

•

• **A17. Przewidywane efekty realizacji przedsięwzięcia**

Należy:

- określić zasięg oddziaływania przedsięwzięcia w skali województwa oraz oddziaływanie na OSI;
- opisać, jak realizacja przedsięwzięcia wpłynie na otoczenie społeczno-gospodarcze, jak przyczyni się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów wraz z liczbowym ujęciem rezultatów;
- określić grupy docelowe, które korzystać będą z efektów realizacji przedsięwzięcia. Efekty inwestycji powinny podnosić atrakcyjność i konkurencyjność województwa poprzez niwelowanie barier lub wspieranie występujących potencjałów rozwojowych.

W przypadku braku możliwości podania konkretnych wartości wskaźników rezultatu przedsięwzięcia, należy podać przyczyny takiego stanu rzeczy oraz opisać efekty jego realizacji.

W przypadku przedsięwzięcia partnerskiego lub zintegrowanego należy dodatkowo uzasadnić, w jaki sposób jego realizacja służyć będzie wykorzystaniu szans rozwojowych lub przełamaniu barier cechujących Obszar Strategicznej Interwencji, w ramach którego będzie ono realizowane.

Ograniczona liczba znaków (4 000).

Przedsięwzięcie „E – medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza” realizowane będzie w ramach strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze. Partnerstwo obejmujące swym zasięgiem następujące gminy – Gmina Hanna, Gmina Janów Podlaski, Gmina Kodeń, Gmina Konstantynów, Gmina Leśnia Podlaska, Gmina Piszczac, Gmina Rokitno, Gmina Sławatycze, Gmina Terespol, Gmina Tucznia, Gmina Zalesie oraz Miasto Terespol. Przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie dwóch subregionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji, wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego: Obszaru Strategicznej Interwencji Polesie (gminy:

Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze, Tuczna) oraz Podlaskiego Obszaru Strategicznej Interwencji (gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Terespol, Miasto Terespol. Zalesie).

Projekt ma zatem charakter ponadlokalny – realizowany będzie na terenie dwóch powiatów oraz dwóch Subregionach Obszarów Strategicznej Interwencji.

Realizacja projektu przyczyni się do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich poprzez poprawę dostępności do świadczonych podstawowych usług społecznych. Wobec powyższego projekt jest zgodny z wyzwaniem rozwojowym sformułowanym dla wskazanych Subregionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji.

Należy również wskazać, że 11 gmin wchodzących w skład partnerstwa zostało zdelimitowanych jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją, a zatem projekt objęty swoim projektem będzie również realizowany na krajowych Obszarach Strategicznej Interwencji, zdelimitowanych w strategiach krajowych – Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wskazuje, że na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją konieczna jest realizacja projektów dot. poprawy dostępności usług publicznych, m.in. poprzez ich rozwój a docelowo integrację ich świadczenia oraz określenie lokalnych standardów ich dostępności z uwzględnieniem aspektu depopulacji oraz procesu starzenia się społeczeństwa. Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego i poprawy jakości życia mieszkańców partnerstwa, a także do ograniczenia społecznych nierówności w dostępie do usług zdrowotnych. Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowane problemy rozwojowe obszaru – problemy demograficzne związane ze starzejącym się społeczeństwem oraz problemy związane z utrudnionym dostępem do świadczeń zdrowotnych na obszarach wiejskich.

Ponadto projekt zakłada również rozwijanie i upowszechnianie nowoczesnych form świadczenia usług medycznych i opieki zdrowotnej, łączących elementy telekomunikacji, informatyki oraz medycyny (telemedycyna).

Grupą docelową, która będzie korzystać, z efektów realizacji przedsięwzięcia są przede wszystkim mieszkańcy obszaru partnerstwa, w szczególności osoby starsze, z niepełnosprawnościami, zamieszkujące obszary wiejskie, peryferyjne, osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym.

Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi - 50 000 osób

Liczba leczonych w podmiotach leczniczych objętych wsparciem – 5 000 osób

• ***A18. Komplementarność z innymi przedsięwzięciami/projektami***

Przedsięwzięcie jest komplementarne z projektami realizowanymi na terenie partnerstwa Aktywne Pogranicze, których beneficjentami są zarówno gminy partnerskiej, jak i inne podmioty prowadzące działalność na terenie partnerstwa. Wśród takich projektów, dotyczących w poprawy dostępności do usług publicznych, ochrony zdrowia oraz usług społecznych wymienić należy:

- Zintegrowany system usług społecznych dla mieszkańców Gminy Sławatycze – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Sławatycze;
- Czas na Seniora - utworzenie Klubów Seniora w Gminie Kodeń – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Kodeń;
- Kompleksowy system usług społecznych w Powiecie Włodawskim – beneficjentem wiodącym projektu jest Powiat Włodawski;
- Klub Seniora w Tucznaj – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Tucznaj;
- Kluby Seniora w Gminie Kodeń – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Kodeń;
- ŻYCIE PASJĄ JEST- utworzenie Klubu Seniora w Gminie Piszczac – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Piszczac;
- Aktywny Senior na czasie – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Tucznaj;
- Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych w NZOZ "MEDYK" Alicja Majorczyk 21-550 Terespol ul. Stacyjna 2 – beneficjentem wiodącym projektu jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDYK" Alicja Majorczyk 21-550 Terespol ul. Stacyjna 2

- Remont i adaptacja budynku dawnej cerkwi unickiej na potrzeby Warsztatów Terapii Zajęciowej w Konstanczynie – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Konstanczyna;
- Poprawa dostępności infrastruktury społecznej w Gminie Tucznaj – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Tucznaj;
- Rozwój infrastruktury usług społecznych w Gminie Kodeń – beneficjentem wiodącym projektu jest Gmina Kodeń.

Należy również wskazać, że przedsięwzięcie „E-medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza” jest projektem wynikającym z opracowywanej strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze. Celem strategii jest zrównoważony i zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy obszaru partnerstwa, wykorzystujący jego wewnętrzne potencjały oraz odpowiadający na zidentyfikowane wyzwania rozwojowe. Przedmiotowe przedsięwzięcia jest komplementarne z pozostałymi przedsięwzięciami wynikającymi z opracowywanej strategii, wśród których można wymienić:

- Wzmocnienie systemu edukacji na terenie Aktywnego Pogranicza z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza;
- Rozwój usług turystycznych na terenie Aktywnego Pogranicza.

Należy wskazać czy projekt stanowi kontynuację realizowanego dotychczas przedsięwzięcia bądź wiązki przedsięwzięć lub z jakimi innym/innymi planowanymi do realizacji przedsięwzięciem, lub zrealizowanymi przedsięwzięciami jest komplementarny.

Należy opisać komplementarność:

- **zewnętrzną** - rozumianą jako powiązanie ze zrealizowanymi, realizowanymi bądź planowanymi projektami, które mają związek z przedstawianą propozycją przedsięwzięcia. Dotyczy to zarówno powiązań z projektami planowanymi do realizacji/zrealizowanymi/zrealizowanymi ze środków unijnych, międzynarodowych instytucji finansowych (banków), innych źródeł zewnętrznych czy też wyłącznie ze środków krajowych. Powiązane projekty nie muszą być realizowane przez ten sam podmiot. Komplementarność zewnętrzną należy opisać zarówno w przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych, jak i samodzielnych projektów.
- **wewnętrzną** - rozumianą jako powiązanie projektów w ramach przedsięwzięć zintegrowanych oraz projektów sieciowych w aspekcie tematycznym lub/i przestrzennym.

Jeżeli nie wykazuje komplementarności, należy wpisać: „NIE DOTYCZY”.

Ograniczona ilość znaków (4 000).

-
-

B. STAN PRZYGOTOWANIA PRZEDSIĘWZIĘCIA

• **B1. Okres realizacji przedsięwzięcia**

Okres realizacji przedsięwzięcia „E-medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza”:

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023
- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026
- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Okres realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład przedsięwzięcia:

Rozwój systemu usług telemedycyny - projekt partnerski realizowany przez wszystkie jednostki wchodzące w skład partnerstwa Aktywne Pogranicze

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023

- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Utworzenie dwunastu mobilnych punktów medycznych – projekt partnerski realizowany przez wszystkie jednostki wchodzące w skład partnerstwa Aktywne Pogranicze

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023

- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Utworzenie placówki podstawowej opieki zdrowotnej (przychodni)

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023

- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Utworzenie centrum rehabilitacji

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023

- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Utworzenie Dziennego Domu Opieki Medycznej

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023

- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Należy podać kwartał i rok:

- *zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia:*

- *zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia:*

- *zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia:*

- zakładane etapowanie wraz z planowanym zakresem rzeczowym poszczególnych etapów, w tym ewentualne zakończenie prac poszczególnych etapów. Zdefiniowany etap w realizacji zakresu rzeczowego powinien wskazywać: czas trwania etapu i zaplanowany do osiągnięcia produkt (tzw. kamień milowy) wynikający z realizacji zakresu rzeczowego etapu.

Za termin rzeczowego rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia należy uznać datę podjęcia przez wnioskodawcę pierwszego, prawnie wiążącego zobowiązania w ramach przedsięwzięcia.

W przypadku przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych, za termin rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia przyjmuje się datę poniesienia w jego ramach pierwszych wydatków (z wyłączeniem wydatków związanych z przygotowaniem dokumentacji).

Za termin rzeczowego zakończenia realizacji przedsięwzięcia należy uważać datę protokołu ostatecznego odbioru lub datę wystawienia Świadectwa Wykonania.
Za termin zakończenia finansowego przedsięwzięcia należy uważać datę finansowego zakończenia realizacji przedsięwzięcia, tj. datę poniesienia w jego ramach ostatniego wydatku.

Dodatkowo w przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, okres realizacji powinien zostać wskazany dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia.

• **B2. Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji**

Realizacja przedsięwzięcia nie została rozpoczęta. Opracowane zostaną dokumentacje techniczne w celu wystąpienia o uzyskanie niezbędnych pozwoleń. W przypadku usług związanych z telemedycyną – niezbędne będzie pozyskanie partnera (możliwość realizacji usługi w formie PPP) lub dostawcy usług.

Należy wskazać czy rozpoczęto pracę nad realizacją przedsięwzięcia. Dodatkowo w przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, zaawansowanie prac powinno zostać wskazane dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia

Jeżeli tak, to na jakim etapie się ono znajduje:

- jakie elementy zostały zrealizowane (w tym uzyskane decyzje administracyjne, stan uzgodnień, porozumienia);
- jakie zadania pozostały do realizacji.

W przypadku braku rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia należy wskazać planowane do podjęcia działania.

•
• **B3. Wykaz przygotowanych dotychczas dokumentów i uzyskanych decyzji administracyjnych**

Czy do realizacji przedsięwzięcia wymagane są dokumenty lub decyzje administracyjne

TAK X

NIE

W przypadku gdy do realizacji przedsięwzięcia wymagane są dokumenty lub decyzje administracyjne proszę o podanie informacji czy wnioskodawca posiada te dokumenty

TAK

NIE X

Niezbędne będzie uzyskanie pozwolenia na budowę – organem upoważnionym do wydania pozwolenia jest Starosta Bialski.

W przypadku, gdy wnioskodawca posiada już dokumenty lub decyzje administracyjne niezbędne dla realizacji przedsięwzięcia, należy podać:

- Nazwę posiadanego dokumentu/uzyskanej decyzji,
- Datę przygotowania dokumentu lub wydania decyzji, w formacie mm/rrrr,
- Autora dokumentu/organ wydający decyzję.

W przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, wykaz przygotowanych dokumentów i uzyskanych decyzji administracyjnych powinien zostać sporządzony dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia. W tym celu, przy nazwie posiadanego dokumentu/uzyskanej decyzji należy wskazać projekt, którego dotyczy.

.Jeżeli wnioskodawca nie posiada dokumentacji lub decyzji administracyjnych a są one wymagane przy realizacji przedsięwzięcia należy podać rodzaj dokumentacji, które należy uzyskać oraz wskazać organy upoważnione do ich wydania.

W przypadku braku przygotowanych dotychczas dokumentów i uzyskanych decyzji administracyjnych należy wpisać – „BRAK”

-
- **B4. Przewidywany termin uzyskania kompletu dokumentów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia**

IV kwartał 2022

Należy podać przewidywany termin uzyskania kompletu dokumentów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia lub poszczególnych projektów w przypadku przedsięwzięć zintegrowanych (kwartał i rok). Zdefiniowany etap w realizacji zakresu rzeczowego powinien wskazywać: czas trwania etapu i zaplanowany do osiągnięcia produkt (tzw. kamień milowy) wynikający z realizacji zakresu rzeczowego etapu.

-
-
- **B5. Wskazanie barier i zagrożeń dla realizacji przedsięwzięcia: prawnych, finansowych, środowiskowych, historycznych itp. wraz z określeniem sposobów ich eliminacji oraz opis działania, jakie planuje podjąć w celu sprawnej i terminowej realizacji inwestycji**
-

Kategoria ryzyka	Nazwa ryzyka	Znaczenie	Prawdopodobieństwo	Działania zapobiegawcze/ mechanizmy kontrolne
Finansowo-inwestycyjne	Brak finansowania w odpowiedniej wysokości	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów umożliwia prawidłowe oszacowanie ryzyka otrzymania wsparcia
	Zakwestionowane wydatków kwalifikowalnych	Duże	Niewielkie	Stály zespół pracujący nad opracowaniem projektów zapewnia prawidłowość oszacowania kosztów

Instytucjonalne	Kłopoty komunikacyjne	Istotne	Bardzo małe	Stale współpracujący zespół, który posiada wypracowane zasady i metody komunikacji Podział zadań, kompetencji oraz proces realizacji poszczególnych projektów zostanie określony w dokumencie strategicznym oraz porozumieniu partnerów.
	Nieodpowiedni podział kompetencji	Duże	Bardzo małe	Stale współpracujący zespół, który posiada wypracowane zasady i metody prawidłowego podziału kompetencji. Podział zadań, kompetencji oraz proces realizacji poszczególnych projektów zostanie określony w dokumencie strategicznym oraz porozumieniu partnerów.
Operacyjne	Pojawienie się dodatkowych (nieplanowanych) kosztów operacyjnych	Duże	Niewielkie	Doświadczenie w realizacji projektów, w tym dla osób zagrożonych wykluczeniem umożliwia właściwe oszacowanie kosztów. W przypadku pojawienia się jednak kosztów dodatkowych, będą one finansowane z

				zasobów własnych
Prawno-administracyjne	Przeciąganie procedur administracyjnych	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów.
	Niekorzystne zmiany prawne	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów.
	Problemy z zamówieniami publicznymi	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów.
Inne	Zagrożenie spowodowane niespodziewanym i zdarzeniami (siła wyższa, COVID 19)	Istotne	Duże	Zmiana założeń projektu i uwzględnienie prowadzenia spotkań w wersji online z wykorzystaniem dostępnych i wypróbowanych narzędzi informatycznych . Przy zakresie wymagającym kontaktu z odbiorcą, zastosowanie wszelkich środków bezpieczeństwa.

Należy opisać, jakie działania planuje podjąć wnioskodawca w celu sprawnej i terminowej realizacji inwestycji. Należy szczegółowo opisać identyfikowane ryzyka związane z realizacją planu, prawdopodobieństwo wystąpienia tych ryzyk, ich skutki i ew. możliwe do podjęcia działania zaradcze.

Ograniczona liczba znaków (4 000).

-
-

C. KOSZTY INWESTYCYJNE

• C1. Planowany koszt realizacji przedsięwzięcia (w zł)

Należy podać całkowitą wartość brutto przedsięwzięcia:

Środki własne	6 000 000,00
Wartość dofinansowania	114 000 000,00

RAZEM	120 000 000,00 zł

Kwoty należy wpisać w zaokrągleniu do pełnych złotych.

• **C2 . Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia**

Należy wskazać źródła finansowania przedsięwzięcia tj. np. środki własne, budżet państwa, środki z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, środki poszczególnych krajowych programów operacyjnych.

W przypadku wskazania programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 należy również wskazać Cel Polityki z którego sfinansowane ma być przedsięwzięcie. W przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, Cele Polityki powinny zostać wskazane oddzielnie dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia.

Kwoty należy wpisać w zaokrągleniu do pełnych złotych.

NAZWA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WYDATKI OGÓŁEM
1) Środki Wspólnotowe	102 000 000,00
• - w tym Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	102 000 000,00
•	Cel szczegółowy 4(v) EFRR (v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej
2) Krajowe środki publiczne, w tym:	
- budżet państwa	12 000 000,00
- budżet j.s.t.	6 000 000,00
- inne krajowe środki publiczne	0,00
3) Środki prywatne	
4) SUMA	0,00
W tym EBI	0,00

C3 . Trwałość przedsięwzięcia i zasoby finansowo-organizacyjne zapewniające zdolność do realizacji przedsięwzięcia

Gminy partnerskie Aktywne Pogranicze, będące beneficjentami przedmiotowego przedsięwzięcia, posiadają zarówno zdolność instytucjonalną (jednostki posiadają wieloletnie doświadczenie w realizacji oraz zarządzaniu projektami współfinansowanymi ze środków unijnych i krajowych), a także zdolność finansową gwarantującą możliwość realizacji projektu.

Po zakończeniu okresu realizacji przedsięwzięcia rozpoczęta działalność będzie kontynuowana.

Należy opisać, jaka jest zdolność instytucjonalna wnioskodawcy końcowego do realizacji przedsięwzięcia, w jaki sposób będą zapewnione środki, które zagwarantują stabilność finansową danego przedsięwzięcia oraz w jaki sposób będzie finansowane jego utrzymanie po realizacji.

Punkt ten w szczególności powinien zawierać szczegółowy opis planowanego sposobu wykorzystania powstałej w wyniku realizacji przedsięwzięcia infrastruktury, w tym m.in. czy planowane jest pobieranie opłat za jej korzystanie.

Sposób wykorzystania powstałej infrastruktury powinien umożliwiać osiągnięcie i utrzymanie zakładanych celów przedsięwzięcia w okresie jego trwałości.

Należy ponadto opisać, w jaki sposób prowadzone będzie zarządzanie produktami przedsięwzięcia po zakończeniu jego realizacji.

Ograniczona ilość znaków (4000).

- **DODATKOWE INFORMACJE**

Formularz przedsięwzięcia

D. INFORMACJE OGÓLNE

A1. Tytuł przedsięwzięcia

Należy podać pełną nazwę lub tytuł przedsięwzięcia.

Tytuł przedsięwzięcia powinien stanowić krótką jednoznaczną nazwę, tak aby w sposób jasny identyfikował przedsięwzięcie, a jednocześnie nie powielał tytułu innych projektów. Nazwa przedsięwzięcia powinna zawierać przedmiot, lokalizację i etap, fazę zadania (jeżeli realizowane przedsięwzięcie jest częścią większej inwestycji).

Ograniczona liczba znaków (500).

Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza

A2. Charakter przedsięwzięcia

Należy podać charakter przedsięwzięcia:

- samodzielnego przedsięwzięcia, w tym projektu sieciowego nieinfrastrukturalnego,
- samodzielnego przedsięwzięcia w tym projektu sieciowego infrastrukturalnego,
- nieinfrastrukturalnego przedsięwzięcia partnerskiego, w tym zintegrowanego,
- infrastrukturalnego przedsięwzięcia partnerskiego, w tym zintegrowanego,

A3. Cel przedsięwzięcia

Należy określić główny cel realizacji przedsięwzięcia strategicznego.

Celem projektu jest stymulowanie i wspieranie producentów rolnych z terenu partnerstwa Aktywne Pogranicze do wykorzystywania na szeroką skalę nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązań, zarówno w sferze produkcji i promocji, jak i organizacji działalności.

Przedsięwzięcie zakłada wsparcie rolników z obszaru partnerstwa Aktywne Pogranicze we wdrażaniu procesów mających na celu produkcję certyfikowanej żywności najwyższej jakości, w tym ekologicznej, przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii (m.in. technologie TIK).

Celem projektu jest podniesienie konkurencyjności rolnictwa partnerstwa Aktywne pogranicze, zarówno w na rynku regionalnym i krajowym, jak i na rynkach zewnętrznych. Przedsięwzięcie przyczyni się również do wykorzystania istniejącego potencjału naukowo-badawczego lokalnych uczelni i placówek edukacyjnych - Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej oraz Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Leśnej Podlaskiej.

Istotnym aspektem projektu będzie również wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych w procesie produkcji rolnej oraz poszukiwanie nowych możliwości i modeli funkcjonowania gospodarstw rolnych na terenie partnerstwa.

A4. Nazwa wnioskodawcy

Należy podać pełną nazwę wnioskodawcy.

W przypadku pojedynczego projektu należy podać pełną nazwę podmiotu, który odpowiedzialny będzie za przygotowanie, realizację i finansowanie projektu.

W przypadku przedsięwzięcia partnerskiego, zintegrowanego lub sieciowego, należy podać pełną nazwę podmiotu, który reprezentował będzie wszystkie podmioty występujące w przedsięwzięciu oraz który będzie koordynował jego realizację (Lider).

Gmina Tuczna, Tuczna 191A, 21-523 Tuczna

A5. Typ wnioskodawcy

Należy określić status prawny wnioskodawcy zgodny z dokumentami rejestrowymi np. wpis do KRSu, Ewidencji Działalności Gospodarczej, Rejestru Stowarzyszeń, Fundacji lub innego równorzędnego dokumentu.

Jednostka samorządu terytorialnego

REGON: 030237730

NIP: 537-234-01-37

A6. Aktualne dane teleadresowe wnioskodawcy

Dane teleadresowe muszą być zgodne ze stanem faktycznym i z danymi aktualnego dokumentu rejestrowego. Wpisanie adresu e-mail do fiszki jest konieczne i obliuguje wnioskodawcę do zaakceptowania tej formy korespondencji z samorządem województwa, przeprowadzającym proces naboru i weryfikacji zgłaszanych propozycji przedsięwzięć strategicznych.

Dodatkowo, w punkcie tym należy wpisać dane osoby wyznaczonej (w instytucji wnioskodawcy) do kontaktów w sprawach zgłaszanej propozycji przedsięwzięcia, która może udzielić dokładnych informacji na temat planowanej inwestycji. Punkt ten służy usprawnieniu kontaktów z jednostką zgłaszającą.

Województwo: Lubelskie	Powiat: Bialski
Gmina: Tuczna	Miejscowość: Tuczna 191A
Kod pocztowy: 21-523	Ulica, nr:
Telefon: 83 377 10 03	e-mail: sekretariat@gminatuczna.pl
• Osoba do kontaktu:	
Imię i nazwisko: Andrzej Harasimuk	Stanowisko: podinspektor ds. pozyskiwania środków zewnętrznych i zamówień publicznych
Telefon: 83 888 93 21	e-mail: a.harasimuk@gminatuczna.pl

A7.(1) Inne podmioty zaangażowane w realizację przedsięwzięcia (partnerzy)

Punkt wypełniany w przypadku, gdy projekt sieciowy realizowany będzie przez kilka podmiotów w ramach tzw. umowy wspólnego przedsięwzięcia (porozumienia administracyjnego lub innego dokumentu) oraz w przypadku przedsięwzięcia partnerskiego lub zintegrowanego.

W przeciwnym wypadku należy wpisać „NIE DOTYCZY”.

Należy podać pełną nazwę podmiotów uczestniczących w realizacji przedsięwzięcia oraz ich formę prawną zgodną z właściwymi dokumentami rejestrowymi.

Partnerami projektu będą jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład partnerstwa „Aktywne Pogranicze”:

13. Gmina Hanna – jednostka samorządu terytorialnego,
14. Gmina Janów Podlaski – jednostka samorządu terytorialnego,
15. Gmina Kodeń – jednostka samorządu terytorialnego,
16. Gmina Konstantynów – jednostka samorządu terytorialnego,
17. Gmina Leśnia Podlaska – jednostka samorządu terytorialnego,
18. Gmina Piszczac – jednostka samorządu terytorialnego,
19. Gmina Rokitno – jednostka samorządu terytorialnego,
20. Gmina Sławatycze – jednostka samorządu terytorialnego,
21. Gmina Terespol – jednostka samorządu terytorialnego,
22. Gmina Zalesie – jednostka samorządu terytorialnego.
23. Miasto Terespol – jednostka samorządu terytorialnego.

Potencjalni partnerzy przedsięwzięcia to:

- Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej – uczelnia (osoba prawna),
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosa w Leśnej Podlaskiej - publiczny zespół szkół i placówek systemu oświaty (jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej).

A7.(2) Rola partnerów w projekcie

Punkt wypełniany w przypadku, gdy projekt sieciowy realizowany będzie przez kilka podmiotów w ramach tzw. umowy wspólnego przedsięwzięcia (porozumienia administracyjnego lub innego dokumentu) oraz w przypadku przedsięwzięcia partnerskiego lub zintegrowanego.

W przeciwnym wypadku należy wpisać „NIE DOTYCZY”.

Należy krótko opisać poszczególne projekty wchodzące w skład przedsięwzięcia wraz z określeniem ich wartości i roli partnera w projekcie. Należy podać szacunkowy udział poszczególnych partnerów w finansowaniu projektu.

Ograniczona liczba znaków (4 000).

Przedsięwzięcie „Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza” realizowane będzie w ramach strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze. Partnerstwo obejmuje swym zasięgiem następujące gminy – Gmina Hanna, Gmina Janów Podlaski, Gmina Kodeń, Gmina Konstantynów, Gmina Leśnia Podlaska, Gmina Piszczac, Gmina Rokitno, Gmina Sławatycze, Gmina Terespol, Gmina Tuczna, Gmina Zalesie oraz Miasto Terespol.

Szczegółowy podział zadań i określenie roli poszczególnych partnerów w realizacji przedsięwzięcia wynikać będzie z podpisanego porozumienia oraz opracowanego dokumentu strategicznego.

W ramach przedsięwzięcia przewidziano realizację następujących zadań:

- stworzenie kompletnego, zautomatyzowanego systemu do paszportyzacji żywności oraz stworzenie certyfikatu pochodzenia „Nadbużański produkt”;
- działania edukacyjne na rzecz rolników

A8. Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Należy wskazać miejsce realizacji przedsięwzięcia. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie kilku powiatów, gmin lub miejscowości, należy je wymienić.

W przypadku inwestycji większych, czy liniowych należy wskazać najważniejsze miejscowości (ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości początkowej i końcowej, na terenie których będzie znajdowała się inwestycja).

Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Tuczna	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Janów Podlaski	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Kodeń	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Konstantynów	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Leśna Podlaska	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Piszczac	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Rokitno	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Sławatycze	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Terespol (gmina wiejska)	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Tuczna	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Zalesie	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: białski
Gmina: Terespol (gmina miejska)	Miejscowość: -
Województwo: Lubelskie	Powiat: włodawski
Gmina: Hanna	Miejscowość: -

A9. Obszar / obszary tematyczne

Należy określić obszar tematyczny przedsięwzięcia: transport, środowisko, energetyka, szkolnictwo wyższe, inny - podać jaki. Preferuje się wskazanie jednego, dominującego obszaru tematycznego, lecz w przypadku gdzie nie jest to możliwe można wskazać kilka.

Cyfryzacja

B+R

Rolnictwo

- **A10. Wykazanie wpływu realizacji przedsięwzięcia na cele operacyjne i kierunki działań/interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku**

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r. wskazuje, że rolnictwo i sektor żywnościowy odgrywają kluczową rolę i determinują kształtowanie procesów rozwojowych i gospodarki regionu oraz są ważnym obszarem aktywności społeczno-gospodarczej jego mieszkańców. Zgodnie ze Strategią konieczne jest zastosowanie kompleksowego podejścia do wszystkich elementów łańcucha obejmującego: wytwarzanie surowca, jego przetworzenie oraz dystrybucję i sprzedaż.

Realizacja przedsięwzięcia „Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza” wpłynie na osiągnięcie celu i realizację następujących kierunków działań/interwencji określonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 roku:

Cel strategiczny 1 – Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych

Cel operacyjny 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych

Kierunki działań/interwencji:

- Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych

Przedsięwzięcie zakłada wsparcie rolników z obszaru partnerstwa Aktywne Pogranicze we wdrażaniu procesów mających na celu produkcję certyfikowanej żywności najwyższej jakości, w tym ekologicznej przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii (m.in. technologie TIK).

Poprzez stworzenie kompletnego, zautomatyzowanego systemu do paszportyzacji żywności, w tym utworzenie narzędzia do monitorowania całego procesu produkcji przedsięwzięcie nakierowane jest na stymulowanie i wspieranie producentów rolnych do wykorzystywania na szeroką skalę nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązań, zarówno w sferze produkcji jak i organizacji działalności. W związku z powyższym przedsięwzięcie realizuje wskazane kierunki działań.

Cel operacyjny 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym

Kierunki działań/interwencji:

- Wzmacnianie sieci powiązań producentów rolnych, przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego oraz uczelni (badanie potrzeb klientów);
- Rozwój i profesjonalizacja działalności organizacji zrzeszających rolników sprzyjającej zwiększaniu efektywności poszczególnych działów rolnictwa;
- Kształtowanie marki regionu jako centrum kompetencji w obszarze nauk przyrodniczych i rolniczych.

Poprzez zaangażowanie w realizację przedsięwzięcia lokalnych uczelni oraz placówek edukacyjnych przyczyni się ono do utworzenia sieci powiązań pomiędzy producentami rolnymi prowadzącymi działalność na terenie partnerstwa oraz pobliskimi jednostkami naukowymi. Do profesjonalizacji oraz zwiększeniu kompetencji rolników przyczynią się również działania edukacyjne i wizyty studyjne zaplanowane do realizacji w ramach przedsięwzięcia, a także utworzenie grup producenckich.

Cel operacyjny 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych

Kierunki działań/interwencji:

- Działania na rzecz rozwijania oferty produktów tradycyjnych i regionalnych oraz ekologicznych;
- Promowanie i wsparcie marketingowe lubelskich produktów żywnościowych.

Powyższe kierunki działań wskazane w Strategii będą realizowane przede wszystkim przez element polegający na stworzeniu certyfikatu pochodzenia „Nadbużański produkt”. Pod marką „Nadbużański produkt” lokalni producenci rolni sprzedawać będą produkty o certyfikowanym pochodzeniu, budując markę i siłę partnerstwa.

Należy wykazać cel/cele operacyjne i wykazać w jaki sposób przedsięwzięcie wpłynie na osiągnięcie celu i realizację kierunków działań/interwencji określonych w Strategii Rozwoju

Województwa Lubelskiego 2030 roku. W przypadku, gdy dane przedsięwzięcie realizuje kilka celów i kierunków działań/interwencji, należy wykazać potencjał i wpływ danego przedsięwzięcia na ich realizację.

W przypadku, gdy realizacja danego przedsięwzięcia nie wpisuje się w żaden z celów i kierunków, należy wpisać: „NIE REALIZUJE”.

- **A 11. Wykazanie zgodności z kierunkami interwencji określonymi dla poszczególnych Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 roku na terenie których planowana jest realizacja przedsięwzięcia.**

Przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie dwóch subregionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji, wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego: Obszaru Strategicznej Interwencji Polesie (gminy: Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze, Tucznia) oraz Podlaskiego Obszaru Strategicznej Interwencji (gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśna Podlaska, Rokitno, Terespol, Miasto Terespol, Zalesie).

Obszary te charakteryzuje niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, przede wszystkim ze względu na dominującą przewagę słabych gleb. Ponadto OSI Polesie wyróżnia znaczna powierzchnia użytków zielonych, sprzyjająca rozwojowi gospodarki hodowlanej. Natomiast na terenie Podlaskiego OSI istnieją liczne obiekty stawowe, które predestynują obszar do rozwoju gospodarki rybackiej.

Przedsięwzięcie wpisuje się w kierunki interwencji / tematyczne obszary wsparcia wyznaczone dla powyższych obszarów dotyczące poprawy konkurencyjności gospodarstw rolnych, w szczególności poprzez rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji.

Powyższe kierunki działań wskazane w Strategii będą realizowane przede wszystkim przez element polegający na stworzeniu certyfikatu pochodzenia „Nadbużański produkt”. Pod marką „Nadbużański produkt” lokalni producenci rolni sprzedawać będą produkty o certyfikowanym pochodzeniu budując markę i siłę partnerstwa i regionu. Efektem realizacji przedsięwzięcia będzie również podniesienie kompetencji oraz konkurencyjności producentów rolnych z obszaru partnerstwa, poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz prowadzone działania edukacyjne.

Wymiar terytorialny Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, ze względu na konieczność zapewnienia komplementarności wsparcia z poziomu krajowego i regionalnego, odnosi się również do krajowych obszarów strategicznej interwencji tj. obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W tym kontekście warto wskazać, że 11 gmin wchodzących w skład partnerstwa zostało zdelimitowanych jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją, a zatem projekt będzie również realizowany na terenie krajowych Obszarach Strategicznej Interwencji, zdelimitowanych w strategiach krajowych – Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Obszary te wyróżniają problemy strukturalne w rolnictwie, wolny proces dezagrarnizacji lokalnych gospodarek. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, cytowana w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, wskazuje, że na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją konieczne jest podjęcie działań mających na celu inkubowanie przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał i zasoby, wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i ich sieciowanie, wsparcie w eksporcie usług i produktów poza rodzimy region i środowisko lokalnych konsumentów oraz aktywizację lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej (jako czynnik m.in. przeciwdziałający decyzjom o migracji).

Przedsięwzięcie zakłada wykorzystanie rolniczego potencjału partnerstwa, dalszy rozwój gospodarczy poprzez stymulowanie lokalnych producentów rolnych, sieciowanie współpracy z jednostkami naukowymi, uczelniami i placówkami edukacyjnymi. W związku z

powyższym wpisuje w kierunki działań określone dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Należy wykazać zgodność z kierunkami interwencji określonymi dla poszczególnych OSI wskazanych w SRWL na terenie których planowana jest realizacja przedsięwzięcia.

W przypadku, gdy realizacja danego przedsięwzięcia nie wpisuje się w typ interwencji określony dla danego OSI, należy wpisać: „NIE REALIZUJE”.

-
- **A12. Wykazanie zgodności z celami i zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego**

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego podkreśla, że rolnictwo jest szczególnie istotnym sektorem w gospodarce województwa lubelskiego, a potencjałem województwa jest możliwość rozwoju produkcji ekologicznej żywności odpowiadającej wszystkim wymaganiom międzynarodowym w tym zakresie.

Ponadto, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego wskazuje, że rozwój rolnictwa powinien łączyć tradycyjne, przyjazne środowisku formy gospodarowania z nowymi innowacyjnymi metodami wykorzystania zasobów naturalnych. Jest to zgodne z zakresem rzeczowym projektu, który z jednej strony zakłada utworzenie kompletnego, zautomatyzowanego, nowoczesnego systemu do paszportyzacji żywności, jednocześnie kładąc nacisk na ekologiczne i tradycyjne metody produkcji mające na celu stworzenie certyfikatu pochodzenia „Nadbużański produkt”.

Biorąc pod uwagę powyższe realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia wpisuje się w kierunek 2. Rozwój rolnictwa na obszarach o szczególnych warunkach gospodarowania, obejmujący wspieranie rolnictwa o intensywności zharmonizowanej z wartościami przyrodniczymi i wrażliwością środowiska oraz wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych.

Należy wykazać zgodność z celami i zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. W przypadku gdy dane przedsięwzięcie wpisuje się w kilka celów/zasad, należy wskazać wszystkie cele/zasady z którymi wykazana jest zgodność tego przedsięwzięcia.

W przypadku, gdy realizacja danego przedsięwzięcia nie wpisuje się w cele/zasady, należy wpisać: „NIE REALIZUJE”.

-
- **A13. Wykazanie zgodności realizacji przedsięwzięcia z celami/zadaniami publicznymi**

Liderem oraz partnerami przedsięwzięcia „Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza” są jednostki samorządu terytorialnego – gminy. Jednostki samorządu terytorialnego odgrywają niezmiernie istotną rolę w rozwoju obszarów wiejskich. Ich zadaniem jest stymulowanie zintegrowanego rozwoju społecznego gospodarczego obszaru, inicjowanie działań prorozwojowych, innowacyjnych, sieciowanie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność na ich obszarze.

Należy wykazać zgodność realizacji przedsięwzięcia z celami/zadaniami publicznymi.

-
- **A14. Wskazanie dokumentów o charakterze strategicznym bądź innych obowiązujących dla danego sektora/dziedziny lub dla regionu wraz z wykazaniem celów, do realizacji których, przyczyni się przedsięwzięcie.**

Należy wskazać wszystkie dokumenty o charakterze strategicznym obowiązujące dla danego sektora/branży lub dla regionu, w które wpisuje się realizacja przedsięwzięcia.

W punkcie tym należy odnieść się do dokumentów na poziomie krajowym, regionalnym (poza Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku), z których celami wykazuje zbieżność propozycja przedsięwzięcia strategicznego. W punkcie tym powołać można się także na dokumenty o charakterze operacyjnym/wykonawczym, w szczególności do planów inwestycyjnych, które przygotowano dla realizacji danego dokumentu strategicznego.

W punkcie tym, dokonując weryfikacji zbieżności propozycji przedsięwzięcia strategicznego z krajowymi dokumentami strategicznymi, należy odnieść się m.in. do następujących strategii:

- Projekt Strategia Produktywności 2030 (Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii)¹³,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, (Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej)¹⁴,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku, (Ministerstwo Infrastruktury)¹⁵,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (Ministerstwo Klimatu i Środowiska)¹⁶,
- Projekt Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji)¹⁷,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)¹⁸,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej)¹⁹,
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi)²⁰,
- Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (Ministerstwo Klimatu i Środowiska)²¹.
- Zintegrowana Strategia Umiejętności²²

Dokonując weryfikacji zbieżności propozycji przedsięwzięcia strategicznego z celami poszczególnych dokumentów strategicznych, należy także wziąć pod uwagę i wskazać, jaki będzie wpływ realizacji inwestycji na wskaźniki służące monitoringowi niniejszych celów.

Lp.	Nazwa dokumentu	Rodzaj dokumentu strategicznego (np. krajowy, regionalny)	Wykazanie zgodności przedsięwzięcia z celami określonymi we wskazanym dokumencie strategicznym	Wykazanie wpływu przedsięwzięcia na realizację celów przyjętych w danym dokumencie strategicznym
			Ograniczona liczba znaków (2 000).	Ograniczona liczba znaków (1 000).
1.	Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i	unijny	Cel 2. Budowanie łańcucha żywnościowego, który działa na rzecz	Strategia zakłada podjęcie działań mających na celu osiągnięcie zrównoważonego

¹³<https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/konsultacje-publiczne-projektu-strategii-produktywnosci-2031>

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-2030>

¹⁵<https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2>

¹⁶ <https://www.gov.pl/web/klimat/polityka-energetyczna-polski>

¹⁷<https://www.gov.pl/web/mswia/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-przyjecia-strategii-sprawne-i-nowoczesne-panstwo-2030>

¹⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20200001060/O/M20201060.pdf>

¹⁹ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

²⁰<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/dokumenty-analazy-szrwir-2030>

²¹<https://bip.mos.gov.pl/strategie-plany-programy/polityka-ekologiczna-panstwa/polityka-ekologiczna-panstwa-2030-strategia-rozwoju-w-obszarze-srodowiska-i-gospodarki-wodnej/>

²²<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa-dokument-przyjety-przez-rade-ministrow>

	przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego		konsumentów, producentów, klimatu i środowiska Cel 3. Umożliwienie transformacji	łańcucha produkcji rolnej, poprzez wprowadzenie nowoczesnych metod produkcji, a także rozwój rolnictwa ekologicznego. Strategia podkreśla, że badania naukowe i innowacje są kluczowymi czynnikami przyspieszającymi transformację w kierunku zrównoważonych, zdrowych i sprzyjających włączeniu społecznemu systemów żywnościowych. Ponadto zgodnie z przedmiotowym dokumentem producenci surowców szczególnie potrzebują obiektywnych usług doradczych dostosowanych do potrzeb w zakresie możliwości zrównoważonego zarządzania. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia.
2.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi rolnictwa i rybactwa 2030	krajowy	Cel szczegółowy I Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej	Zgodnie ze Strategią należy wspierać zrównoważony rozwój zarówno małych, średnich, jak i dużych gospodarstw rolnych. Celem przekrojowym działań rozwojowych powinno być zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i wzrost dochodów rolników. Wykorzystanie potencjału rozwojowego w sektorze rolno-spożywczym zależy od umiejętności adaptowania najnowszych technologii, cyfryzacji i innowacji oraz potencjału tworzenia innowacji. Jakość i tradycja oraz dostosowanie żywności do zmian preferencji

				konsumentów będą czynnikami silnie decydującymi o przewadze rynkowej polskiej żywności. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia.
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do 2030 r.	krajowy	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją	Strategia wskazuje, że na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją konieczne jest podjęcie działań mających na celu inkubowanie przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał i zasoby, wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i ich sieciowanie, wsparcie w eksporcie usług i produktów poza rodzimy region i środowisko lokalnych konsumentów oraz aktywizację lokalnej społeczności na rzecz pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego w zakresie podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców oraz wzmacnianie poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej (jako czynnik m.in. przeciwdziałający decyzjom o migracji). Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia.
4.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	krajowy	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość	Strategia zakłada kontynuację modernizacji i zmian strukturalnych w rolnictwie, w tym tworzenie nowych łańcuchów wartości w sektorze rolno-spożywczym oraz

				handlowym, a także upowszechnianie i wdrażanie innowacji w rolnictwie i zwiększenie popytu na innowacje wśród producentów i przetwórców rolno-spożywczych. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia.
5.	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	krajowy	Cel 2 Zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw, zarówno w perspektywie krótko i długoterminowej, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację Cel 3 Poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości Cel 5. Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze, w tym poprzez zmniejszenie uzależnienia od środków chemicznych Cel 10 (przekrojowy) Modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie rolników do korzystania z nich poprzez	Przedsięwzięcie w pełni wpisuje się cele strategiczne Wspólnej Polityki Rolnej, wskazujące na konieczność: ▪ Rozwoju produkcji żywności wysokiej jakości w tym produkcji ekologicznej; ▪ Podnoszenia kwalifikacji przez rolników; ▪ Stymulowania wspólnych działań rolników w ramach różnych form współpracy i kooperacji; ▪ Stymulowania rozwoju lokalnego przez zastosowanie rozwiązań innowacyjnych, w tym cyfrowych oraz z wykorzystaniem potencjału endogenicznego. Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia

			lepszemu dostępowi do badań, innowacji, wymiany wiedzy i szkoleń	
6.	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 r.	regionalny	Inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego Żywność wysokiej jakości	Regionalna inteligentna specjalizacja województwa zakłada rozwój sektora zdrowej żywności, w tym żywności ekologicznej, tradycyjnej i regionalnej. Podkreśla również znaczenie rozwoju technologii podnoszących jakość, trwałość, funkcjonalność i bezpieczeństwo produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Wskazuje również na kluczowe znaczenie zastosowania nowoczesnych i innowacyjnych technologii (innowacyjne systemy i oprogramowanie oraz inteligentne metody i narzędzia zarządzania i monitorowania przebiegu procesu produkcji oraz oceny jakości surowców i produktów gotowych, rozwijanie narzędzi i nowoczesnych technik badawczych oraz markerów jakości żywności, innowacyjne systemy, układy, sensory i detektory elektroniczne i fotoniczne do zastosowań rolno-spożywczych, technologie cyfrowe, w tym rozwiązania informatyczne służące do gromadzenia i analizy danych, wspomagających procesy produkcyjne w sektorze rolno-spożywczym). Powyższe postulaty są zgodne z rzeczowym zakresem projektu. Opisane kwestie będą bezpośrednio realizowane przez poszczególnego elementu przedsięwzięcia.

- **A15. Opis aktualnej sytuacji/istniejącej infrastruktury wraz z uzasadnieniem potrzeby realizacji przedsięwzięcia**

Realizacja przedsięwzięcia jest uzasadniona koniecznością podniesienia relatywnie niskiej pozycji konkurencyjnej rolnictwa w regionie, która wynika między innymi z niskiego tempa rozwoju elementów infrastruktury koniecznych do obsługi procesów produkcyjnych oraz niskiego poziomu wykształcenia właścicieli gospodarstw rolnych.

Zgodnie z Diagnozą społeczno-gospodarczą Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicza na koniec 2010 r. na terenie POF Aktywne Pogranicze funkcjonowało 9 397 gospodarstw rolnych, z czego najwięcej na terenie gmin: Piszczac - 1 307, Terespol (gmina wiejska) - 1 135 oraz Zalesie – 1 005. Najmniej gospodarstw znajduje się w gminie miejskiej Terespol. Najwięcej spośród wszystkich gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa o powierzchni: od 1 do 5 ha (31%), od 5 do 10 ha (22%) oraz do 1 ha (21%). Łącznie stanowią one 74,4% wszystkich gospodarstw na terenie POF. Natomiast najwięcej dużych gospodarstw, tj. o powierzchni powyżej 15 ha znajdują się na terenach gmin: Hanna i Tucza, gdzie stanowią odpowiednio 26% i 23% wszystkich gospodarstw. Z kolei, wykluczając gminę miejską Terespol, najwięcej gospodarstw do 1 ha znajduje się na terenie gminy wiejskiej Terespol. Obszar charakteryzują tradycyjne kierunki gospodarki rolnej i bardzo niska produkcja w gospodarstwach specjalistycznych).

Ponadto, należy zauważyć, że obserwowanym trendem zachowań konsumentów na rynku żywności jest wzrost zainteresowania żywnością tradycyjną i regionalną, ale i poszukiwanie produktów wysokiej jakości, w tym ekologicznych. W odpowiedzi na oczekiwania wielu konsumentów, żywność coraz częściej prezentowana jest jako posiadająca szczególne cechy jakościowe, np. poprzez wyróżnienie, że oferowany produkt, jego składniki lub proces produkcji są przedmiotem certyfikacji gwarantującej szczególną jakość. Wyniki badań wskazują na coraz większą popularność dobrowolnych systemów certyfikacji żywności oraz na fakt, że konsumenci są do pewnego stopnia skłonni zapłacić wyższą cenę za produkty etykietowane z odniesieniem do certyfikacji w zakresie składu, pochodzenia lub zgodności z konkretnym systemem jakości.

Działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą prowadzić do wzrostu konkurencyjności producentów rolnych z obszaru partnerstwa, a także sprzyjać rozwijaniu oferty produktów oraz zwiększeniu rozpoznawalności żywności produkowanej na tym terenie, kojarzonej z rodzimą tradycją i wysoką jakością.

Należy opisać sytuacje z której wynika potrzeba realizacji przedsięwzięcia oraz istniejącą infrastrukturę (jeżeli taka istnieje), wskazując równocześnie na jej braki i szanse rozwojowe wynikające z realizacji przedsięwzięcia, przy wykorzystaniu m.in. danych statystycznych.

Ograniczona liczba znaków (4 000)

- **A16. Zakres rzeczowy przedsięwzięcia**

Należy opisać (w tym za pomocą danych liczbowych), możliwie dokładnie, co będzie przedmiotem przedsięwzięcia strategicznego (w szczególności produkty przedsięwzięcia strategicznego). Opis musi jednoznacznie identyfikować przedmiot przedsięwzięcia i jasno określać jego zakres.

W przypadku braku możliwości podania konkretnych wartości wskaźników produktów przedsięwzięcia, należy podać przyczyny takiego stanu rzeczy oraz opisać jego zakres rzeczowy.

W przypadku przedsięwzięć zintegrowanych należy wykazać, powiązanie i zintegrowanych charakter poszczególnych projektów.

Ograniczona liczba znaków (6 000)

Jednym z elementów projektu będzie stworzenie kompletnego, zautomatyzowanego systemu do paszportyzacji żywności (m.in. warzywa, owoce, mięso – wołowina najwyższej jakości itp.) oraz stworzenie certyfikatu pochodzenia „Nadbużański produkt”. Pod marką „Nadbużański produkt” producenci sprzedawać będą produkty o certyfikowanym

pochodzeniu budując markę i siłę regionu. W ramach projektu powstanie narzędzie do monitorowania całego procesu produkcji, uwzględniającego m.in. monitorowanie warunków atmosferycznych i chorób, automatyczne rejestrowanie zabiegów agrotechnicznych, badania przesiewowe, monitorowanie mikroklimatu w przechowalni, cyfrowego system monitoringu, gwarantującego pełną identyfikację zwierząt itp. Lokalni producenci będą wspierani technologami produkcji oraz konsultantami, którzy będą doradzać, w jaki sposób najefektywniej produkować oraz sprzedawać produkty. Efektem realizacji będzie pełna identyfikowalność produktów – dostępne będą informacje o ich pochodzeniu, jakości, właściwościach oraz historii producenta, co jest szczególnie ważne w wybieranych przez świadomych konsumentów produktach najwyższej jakości.

Istotnym elementem projektu będą działania edukacyjne skierowane do zainteresowanych rolników, które dotyczyć będą następujących obszarów:

1. Integracja i innowacje w rolnictwie, produkcja żywności najwyższej jakości, tradycja i nowoczesność.
2. Skracanie i optymalizacja łańcuchów produkcji żywności.
3. Zarządzanie gospodarstwem i grupą producentów rolnych, wspólna budowa skali jednolitej produkcji najwyższej jakości przy wykorzystaniu innowacyjnych narzędzi informatycznych.
4. Paszportyzacja i certyfikacja procesu produkcji żywności.
5. Zapewnienie trwałości integracji poziomej i budowa integracji pionowej w rolnictwie.

Produkty przedsięwzięcia:

- Liczba przeprowadzonych szkoleń dla rolników: 60
- Liczba przeprowadzonych wizyt studyjnych: 20
- Liczba utworzonych grup producenckich: 10
- Utworzenie zautomatyzowanego systemu do paszportyzacji żywności: 1
- Utworzenie ponadlokalnej marki „Nadbużański produkt”, potwierdzonej certyfikatem żywności: 1

•

• **A17. Przewidywane efekty realizacji przedsięwzięcia**

Przedsięwzięcie „Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza” realizowane będzie w ramach strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze. Partnerstwo obejmujące swym zasięgiem następujące gminy – Gmina Hanna, Gmina Janów Podlaski, Gmina Kodeń, Gmina Konstantynów, Gmina Leśnia Podlaska, Gmina Piszczac, Gmina Rokitno, Gmina Sławatycze, Gmina Terespol, Gmina Tucznna, Gmina Zalesie oraz Miasto Terespol. Przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie dwóch subregionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji, wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego: Obszaru Strategicznej Interwencji Polesie (gminy: Hanna, Kodeń, Piszczac, Sławatycze, Tucznna) oraz Podlaskiego Obszaru Strategicznej Interwencji (gminy: Janów Podlaski, Konstantynów, Leśnia Podlaska, Rokitno, Terespol, Miasto Terespol, Zalesie).

Projekt ma zatem charakter ponadlokalny – realizowany będzie na terenie dwóch powiatów oraz dwóch Subregionach Obszarów Strategicznej Interwencji.

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu konkurencyjności rolnictwa partnerstwa Aktywne pogranicze, zarówno w na rynku regionalnym i krajowym, jak i na rynkach zewnętrznych.

Rezultatami przedsięwzięcia będą również:

- wzrost kompetencji producentów zwierząt, osiągnięty poprzez organizację szkoleń,
- ograniczenie ryzyka finansowego i organizacyjnego działalności,
- łatwiejszy dostęp do tańszego finansowania zewnętrznego,
- możliwość zwiększenia skali i rentowności produkcji,
- skrócenie łańcucha produkcji i wzrost zaufania we wzajemnych kontaktach handlowych pomiędzy rolnikami a producentami,

- budowa partnerskich relacji w łańcuchu produkcji, a w rezultacie godziwa zapłata za dostarczony przez rolników surowiec,
- budowa wizerunku opartego na innowacyjności, połączeniu tradycji z nowoczesnością w obszarze produkcji rolnej,
- zwiększenie bezpieczeństwa żywności.

Grupą docelową która będzie korzystać, z efektów realizacji przedsięwzięcia są przede wszystkim mieszkańcy obszaru partnerstwa, w szczególności osoby prowadzące gospodarstwa rolne.

Wskaźniki rezultatu:

Liczba osób prowadzących gospodarstwa rolne objętych wsparciem: 50

Należy:

- określić zasięg oddziaływania przedsięwzięcia w skali województwa oraz oddziaływanie na OSI;
- opisać, jak realizacja przedsięwzięcia wpłynie na otoczenie społeczno-gospodarcze, jak przyczyni się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów wraz z liczbowym ujęciem rezultatów;
- określić grupy docelowe, które korzystać będą z efektów realizacji przedsięwzięcia. Efekty inwestycji powinny podnosić atrakcyjność i konkurencyjność województwa poprzez niwelowanie barier lub wspieranie występujących potencjałów rozwojowych.

W przypadku braku możliwości podania konkretnych wartości wskaźników rezultatu przedsięwzięcia, należy podać przyczyny takiego stanu rzeczy oraz opisać efekty jego realizacji.

W przypadku przedsięwzięcia partnerskiego lub zintegrowanego należy dodatkowo uzasadnić, w jaki sposób jego realizacja służyć będzie wykorzystaniu szans rozwojowych lub przełamaniu barier cechujących Obszar Strategicznej Interwencji, w ramach którego będzie ono realizowane.

Ograniczona liczba znaków (4 000).

• **A18. Komplementarność z innymi przedsięwzięciami/projektami**

Przedsięwzięcie jest komplementarne z projektami realizowanymi na terenie partnerstwa Aktywne Pogranicze, których beneficjentami są zarówno gminy partnerskiej, jak i inne podmioty prowadzące działalność na terenie partnerstwa. Przede wszystkim warto wymienić projekt Edukacja rolnicza na miarę XXI w. modernizacja infrastruktury kształcenia zawodowego w ZSCKR w Leśnej Podlaskiej i ZSCKR w Okszowie. Beneficjentem projektu było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem projektu było dostosowanie oferty rolniczego szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy i gospodarki rolnej w województwie lubelskim oraz poprawa jakości i efektywności rolniczego kształcenia zawodowego.

Należy również wskazać, że przedsięwzięcie „Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza” jest projektem wynikającym z opracowywanej strategii rozwoju ponadlokalnego Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Aktywne Pogranicze. Celem strategii jest zrównoważony i zintegrowany rozwój społeczno-gospodarczy obszaru partnerstwa, wykorzystujący jego wewnętrzne potencjały oraz odpowiadający na zidentyfikowane wyzwania rozwojowe. Przedmiotowe przedsięwzięcie jest komplementarne z pozostałymi przedsięwzięciami wynikającymi z opracowywanej strategii, wśród których można wymienić:

- Wzmocnienie systemu edukacji na terenie Aktywnego Pogranicza z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- E-medycyna na terenie Aktywnego Pogranicza;
- Rozwój usług turystycznych na terenie Aktywnego Pogranicza.

Należy wskazać czy projekt stanowi kontynuację realizowanego dotychczas przedsięwzięcia bądź wiązki przedsięwzięć lub z jakimi innym/innymi planowanymi do realizacji przedsięwzięciem, lub zrealizowanymi przedsięwzięciami jest komplementarny.

Należy opisać komplementarność:

- **zewnętrzną** - rozumianą jako powiązanie ze zrealizowanymi, realizowanymi bądź planowanymi projektami, które mają związek z przedstawianą propozycją przedsięwzięcia. Dotyczy to zarówno powiązań z projektami planowanymi do realizacji/realizowanymi/zrealizowanymi ze środków unijnych, międzynarodowych instytucji finansowych (banków), innych źródeł zewnętrznych czy też wyłącznie ze środków krajowych. Powiązane projekty nie muszą być realizowane przez ten sam podmiot. Komplementarność zewnętrzną należy opisać zarówno w przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych, jak i samodzielnych projektów.
- **wewnętrzną** - rozumianą jako powiązanie projektów w ramach przedsięwzięć zintegrowanych oraz projektów sieciowych w aspekcie tematycznym lub/i przestrzennym.

Jeżeli nie wykazuje komplementarności, należy wpisać: „NIE DOTYCZY”.

Ograniczona ilość znaków (4 000).

-
-

E. STAN PRZYGOTOWANIA PRZEDSIĘWZIĘCIA

• **B1. Okres realizacji przedsięwzięcia**

Okres realizacji przedsięwzięcia „Nadbużański produkt - inteligentne rolnictwo na terenie Aktywnego Pogranicza”:

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023
- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026
- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Okres realizacji poszczególnych projektów wchodzących w skład przedsięwzięcia:

Stworzenie kompletnego, zautomatyzowanego systemu do paszportyzacji żywności oraz stworzenie certyfikatu pochodzenia „Nadbużański produkt”:

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023
- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026
- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Działania edukacyjne na rzecz rolników:

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia: I kwartał 2023
- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026
- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia: IV kwartał 2026

Należy podać kwartał i rok:

- zakładany termin rozpoczęcia przedsięwzięcia:

- zakładany termin rzeczowego zakończenia przedsięwzięcia:

- zakładany termin finansowego zakończenia przedsięwzięcia:

- zakładane etapowanie wraz z planowanym zakresem rzeczowym poszczególnych etapów, w tym ewentualne zakończenie prac poszczególnych etapów. Zdefiniowany etap w realizacji zakresu rzeczowego powinien wskazywać: czas trwania etapu i zaplanowany do osiągnięcia produkt (tzw. kamień milowy) wynikający z realizacji zakresu rzeczowego etapu.

Za termin rzeczowego rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia należy uznać datę podjęcia przez wnioskodawcę pierwszego, prawnie wiążącego zobowiązania w ramach przedsięwzięcia.

W przypadku przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych, za termin rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia przyjmuje się datę poniesienia w jego ramach pierwszych wydatków (z wyłączeniem wydatków związanych z przygotowaniem dokumentacji).

Za termin rzeczowego zakończenia realizacji przedsięwzięcia należy uważać datę protokołu ostatecznego odbioru lub datę wystawienia Świadectwa Wykonania.

Za termin zakończenia finansowego przedsięwzięcia należy uważać datę finansowego zakończenia realizacji przedsięwzięcia, tj. datę poniesienia w jego ramach ostatniego wydatku.

Dodatkowo w przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, okres realizacji powinien zostać wskazany dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia.

• **B2. Stan zaawansowania prac przygotowawczych/realizacji**

Przeprowadzone zostały spotkania w ramach partnerstwa z przedstawicielami gmin, ponadto zorganizowano kilka spotkań z rolnikami, podczas których przedstawiono informacje związane z ideą paszportyzacji produktów i tworzenia grup producenckich. Rolnicy wstępnie wyrazili zainteresowanie uczestnictwem w projekcie (około 500 gospodarstw na terenie partnerstwa).

Należy wskazać czy rozpoczęto pracę nad realizacją przedsięwzięcia. Dodatkowo w przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, zaawansowanie prac powinno zostać wskazane dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia

Jeżeli tak, to na jakim etapie się ono znajduje:

- jakie elementy zostały zrealizowane (w tym uzyskane decyzje administracyjne, stan uzgodnień, porozumienia);
- jakie zadania pozostały do realizacji.

W przypadku braku rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia należy wskazać planowane do podjęcia działania.

• **B3. Wykaz przygotowanych dotychczas dokumentów i uzyskanych decyzji administracyjnych**

Czy do realizacji przedsięwzięcia wymagane są dokumenty lub decyzje administracyjne

TAK

NIE X

W przypadku gdy do realizacji przedsięwzięcia wymagane są dokumenty lub decyzje administracyjne proszę o podanie informacji czy wnioskodawca posiada te dokumenty

TAK NIE

W przypadku, gdy wnioskodawca posiada już dokumenty lub decyzje administracyjne niezbędne dla realizacji przedsięwzięcia, należy podać:

- Nazwę posiadanego dokumentu/uzyskanej decyzji,
- Datę przygotowania dokumentu lub wydania decyzji, w formacie mm/rrrr,
- Autora dokumentu/organ wydający decyzję.

W przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, wykaz przygotowanych dokumentów i uzyskanych decyzji administracyjnych powinien zostać sporządzony dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia. W tym celu, przy nazwie posiadanego dokumentu/uzyskanej decyzji należy wskazać projekt, którego dotyczą.

.Jeżeli wnioskodawca nie posiada dokumentacji lub decyzji administracyjnych a są one wymagane przy realizacji przedsięwzięcia należy podać rodzaj dokumentacji, które należy uzyskać oraz wskazać organy upoważnione do ich wydania.

W przypadku braku przygotowanych dotychczas dokumentów i uzyskanych decyzji administracyjnych należy wpisać – „BRAK”

-
- **B4. Przewidywany termin uzyskania kompletu dokumentów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia**

Nie dotyczy

Należy podać przewidywany termin uzyskania kompletu dokumentów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia lub poszczególnych projektów w przypadku przedsięwzięć zintegrowanych (kwartał i rok). Zdefiniowany etap w realizacji zakresu rzeczowego powinien wskazywać: czas trwania etapu i zaplanowany do osiągnięcia produkt (tzw. kamień milowy) wynikający z realizacji zakresu rzeczowego etapu.

-
-
- **B5. Wskazanie barier i zagrożeń dla realizacji przedsięwzięcia: prawnych, finansowych, środowiskowych, historycznych itp. wraz z określeniem sposobów ich eliminacji oraz opis działania, jakie planuje podjąć w celu sprawnej i terminowej realizacji inwestycji**

Należy opisać, jakie działania planuje podjąć wnioskodawca w celu sprawnej i terminowej realizacji inwestycji. Należy szczegółowo opisać identyfikowane ryzyka związane z realizacją planu, prawdopodobieństwo wystąpienia tych ryzyk, ich skutki i ew. możliwe do podjęcia działania zaradcze.

Ograniczona liczba znaków (4 000).

Kategoria ryzyka	Nazwa ryzyka	Znaczenie	Prawdopodobieństwo	Działania zapobiegawcze/ mechanizmy kontrolne
Finansowo-inwestycyjne	Brak finansowania w odpowiedniej wysokości	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów umożliwia prawidłowe oszacowanie ryzyka otrzymania wsparcia

	Zakwestionowanie wydatków kwalifikowalnych	Duże	Niewielkie	Staly zespół pracujący nad opracowaniem projektów zapewnia prawidłowość oszacowania kosztów
Instytucjonalne	Kłopoty komunikacyjne	Istotne	Bardzo małe	Stale współpracujący zespół, który posiada wypracowane zasady i metody komunikacji Podział zadań, kompetencji oraz proces realizacji poszczególnych projektów zostanie określony w dokumencie strategicznym oraz porozumieniu partnerów.
	Nieodpowiedni podział kompetencji	Duże	Bardzo małe	Stale współpracujący zespół, który posiada wypracowane zasady i metody prawidłowego podziału kompetencji. Podział zadań, kompetencji oraz proces realizacji poszczególnych projektów zostanie określony w dokumencie strategicznym oraz porozumieniu partnerów.
Operacyjne	Pojawienie się dodatkowych (nieplanowanych) kosztów operacyjnych	Duże	Niewielkie	Doświadczenie w realizacji projektów, w tym dla osób zagrożonych wykluczeniem umożliwia właściwe oszacowanie kosztów. W przypadku pojawienia się jednak kosztów dodatkowych, będą one finansowane z zasobów własnych
Prawno-administracyjne	Przeciąganie procedur administracyjnych	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów.
	Niekorzystne zmiany prawne	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów.
	Problemy z zamówieniami publicznymi	Istotne	Niewielkie	Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów.

Inne	Zagrożenie spowodowane niespodziewanymi zdarzeniami (siła wyższa, COVID 19)	Istotne	Duże	Zmiana założeń projektu i uwzględnienie prowadzenia spotkań w wersji online z wykorzystaniem dostępnych i wypróbowanych narzędzi informatycznych. Przy zakresie wymagającym kontaktu z odbiorcą, zastosowanie wszelkich środków bezpieczeństwa.

-
-

F. KOSZTY INWESTYCYJNE

• C1. Planowany koszt realizacji przedsięwzięcia (w zł)

Należy podać całkowitą wartość brutto przedsięwzięcia:

Środki własne	3 000 000,00
Wartość dofinansowania	57 000 000,00
RAZEM	60 000 000,00

Kwoty należy wpisać w zaokrągleniu do pełnych złotych.

• C2 . Planowane źródła finansowania przedsięwzięcia

Należy wskazać źródła finansowania przedsięwzięcia tj. np. środki własne, budżet państwa, środki z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, środki poszczególnych krajowych programów operacyjnych.

W przypadku wskazania programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 należy również wskazać Cel Polityki z którego sfinansowane ma być przedsięwzięcie. W przypadku przedsięwzięć partnerskich, zintegrowanych oraz projektów sieciowych, Cele Polityki powinny zostać wskazane oddzielnie dla każdego z projektów wchodzących w skład danego przedsięwzięcia.

Kwoty należy wpisać w zaokrągleniu do pełnych złotych.

NAZWA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WYDATKI OGÓŁEM
3) Środki Wspólnotowe	51 000 000,00
• - w tym Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	0,00
4) Krajowe środki publiczne, w tym:	
- budżet państwa	6 000 000,00
- budżet j.s.t.	3 000 000,00
- inne krajowe środki publiczne	0,00

3) Środki prywatne	
4) SUMA	0,00
W tym EBI	0,00

C3 . Trwałość przedsięwzięcia i zasoby finansowo-organizacyjne zapewniające zdolność do realizacji przedsięwzięcia

Gminy partnerskie Aktywne Pogranicze, będące beneficjentami przedmiotowego przedsięwzięcia, posiadają zarówno zdolność instytucjonalną (jednostki posiadają wieloletnie doświadczenie w realizacji oraz zarządzaniu projektami współfinansowanymi ze środków unijnych i krajowych), a także zdolność finansową gwarantującą możliwość realizacji projektu.

Należy opisać, jaka jest zdolność instytucjonalna wnioskodawcy końcowego do realizacji przedsięwzięcia, w jaki sposób będą zapewnione środki, które zagwarantują stabilność finansową danego przedsięwzięcia oraz w jaki sposób będzie finansowane jego utrzymanie po realizacji.

Punkt ten w szczególności powinien zawierać szczegółowy opis planowanego sposobu wykorzystania powstałej w wyniku realizacji przedsięwzięcia infrastruktury, w tym m.in. czy planowane jest pobieranie opłat za jej korzystanie.

Sposób wykorzystania powstałej infrastruktury powinien umożliwiać osiągnięcie i utrzymanie zakładanych celów przedsięwzięcia w okresie jego trwałości.

Należy ponadto opisać, w jaki sposób prowadzone będzie zarządzanie produktami przedsięwzięcia po zakończeniu jego realizacji.

Ograniczona ilość znaków (4000).

- **DODATKOWE INFORMACJE**